

309037

ప్రతిదినము ప కటింప (బడును

VOL. 3.

దెన్న వట్టణము 1917 సం॥ మార్చి నెల 10 వ తేది శనివారము

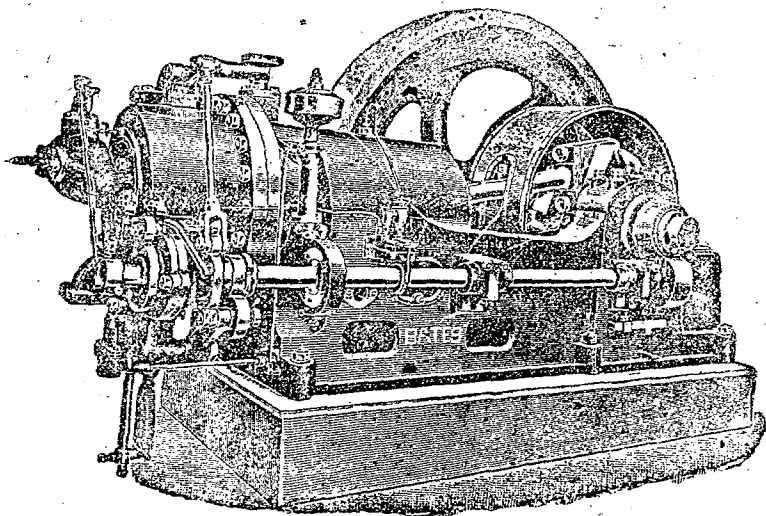
No. 285

సంపుటము. 3

న శ నా మ సంచ త్స ర ప్పా స మా స బ చు శ ద్వి తి య ౨.

సంచిక ౨౫

బేటుగోల్డు మెడల్ శెమిడిశల్ క్రూడ్ ఆయిల్ యంజను.

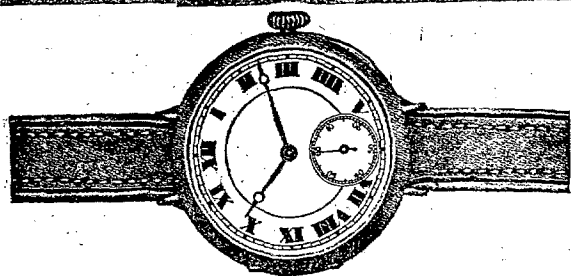

ఈక్రొత్త టయిపు ఇంజనలు యెటు కంటి చిక్కనయిన క్రూడ్ ఆయిల్తో నయినను నుమారు ఒకమాసము పవరయి జరు విప్పి కుభ్రపరచ నక్కరలేకయే మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్న వి. సాధారణమైన ఆయిల్ యంజనాలకంటె యెక్కువ క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కరలేక వాటికొరకు ఖర్చు అయ్యే ఆయిల్ సగము మాత్రము యీ యంజనులు తీసి కొనుచు. వాటికంటె వేయిరెట్లు తృప్తి కరముగా పనిచేయుచున్నవి. 16 గుర్రములు మొదలు 55 గుర్రముల పవరవరకు వీట్లయొక్క స్పేరు సామానులు సహ యె ప్పుడును ప్రావీణ్య సిద్ధముగా నుండును.

109-141

జి. యల్. జాస్త్రి అండు కో., ఇంజనీర్లు, మదరాసు.

(బాంచీలు: బెజవాడ, గజపండ్రి

మంచి గడియారమునుకొని, సంవత్సరముల పర్యంతము ఛాడుకొనుడు. (707)

నమ్మక పైన మణిబంధపు గడియారములు

ప్రశస్తతమైన మణిబంధపు గడియారములు మాకు క్రొత్తగా వచ్చియున్నవి. ప్రతి గడియారమును సరిగా పోవుననియు, శుద్ధమయిన దనియు పూచియివ్వబడును. నెం 584 "ఏడిల్ వీన్" మణిబంధపు గడియారము కట్టుతోడ సహా 5-8-0 నెం 585 ఏ డిల్ చీకటితో గంటలను చూపగలడయలు సహా 9-0-0

ప్రతి ఆరుగడియారములకు 1 గడియారముఉచితముగ బంపబడును. E. A. WATCH COMPANY. 36, RATTAN BAZAR ROAD, MADRAS. ఇ. ఎ. వాచ్ కంపెని, 36, రేటాబజారు రోడ్, మదరాసు. ఇ.సి.

'శాస్త్రోక్త మైన ఎరువు'.

662 రాజధాని రసాయన ఎరువు శాలా (లిమిటెడ్) పై విచారణాధికారులు: మెసర్సు ప్యారీ కంపెనివారు, చెన్నపట్నం. ఈ, చొట్టు, ప్రత్తి, పొగాకు, చెఱుకు, అరటి మొదలగు మాగాణి, ఖిమ్మి, పయిర్లకున్న, దుంప, ఫలవృక్షములకున్న, మొక్క తీగకన్నెరాలకున్న సుపూర్ణ ఎరువులు శాస్త్రోక్తముగా తయారుచేసి నికయించుచున్నారు. ఇవి యన్నియు వీటిని ఉపయోగించు భూములకు తగినట్లు తయారుచేయబడుచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి తాలూకు భూములమట్టిని రసాయన శోధనశాలలో ఉచితముగా పరీక్షించి అయాభూముల గుణా గుణములను అనుసరించి తయారుచేయుచున్నారు. 'శాస్త్రోక్త ఎరువు' అను మా సంతర పత్రికను ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరవంకన్నడం, మళయాళం మొదలగు భాషలలో నెలనెలకు ప్రచురించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు ప్రాసీ ఒక్కొక్కటిల్లాలోని జమీన్ దార్లకును ఉచితముగా పంపించుచున్నారు. వైచెప్పిన పత్రికకున్న, ఇంకా ఎరువు విషయముగా ఇతర అంశములకున్న ఈకింద నుదహరించుచుండు వైవిలాసమునకు ప్రాసీ తెలుసుకొనవచ్చును. ప్యారీ అండు కంపెని, పోస్టుబాక్సు నెం 2, మదరాస్.

PARRY & Co, Post Box No 12, Madras.

G. W. M. Reynolds Works. 536 BIG TYPE EDITION. MYSTERIES OF LONDON.

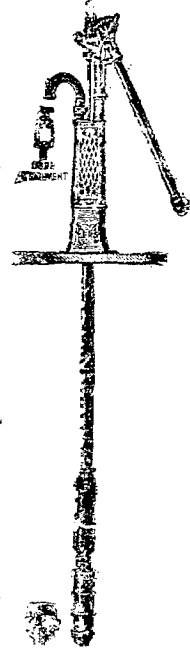
Complete set of 12 vols. printed in bold type and on superior glazed paper. Original Price Rs. 30 Now reduced to Rs. 7. 0 6 vols. at a time Rs. 3-12. Single volume As. 12. PER SET. The Mysteries of the Court of London. In 17 Vols. 10 0 0 Single volume 0 12 0 Secret Memoirs of a clergyman's Daughter. 4 3 0 0 Faust, A Romance. 2 1 8 0 The Soldier's Wife. 2 1 4 0 Mary Stuart. 2 1 4 0 Robert Macaire. 2 1 0 0 (or the French Bandit in London). Empress Eugene's Bouoir. 3 Vols. 2 0 0 Agens or Beauty and Pleasure. 9 5 0 0 Seamstress. 2 1 0 0

For copies apply to:- THE SUPERIOR WATCH COMPANY, 6, Venkatesa Maistry St., (A) Madras, E.

K. B. JOSHI & Co., 32, Hornby Road, FORT, BOMBAY. A NECESSITY FOR EVERY HOUSE.

Water is essentially required for every living creature for one's daily life. And our deep or shallow well pump is the only source to get it as per one's requirements without any difficulty. It is an easy working, labour saving and economic hand pump ever introduced in India. Useful for any depth up to 150 feet. Highly recommended by many Government Executive Engineers and State Officials.

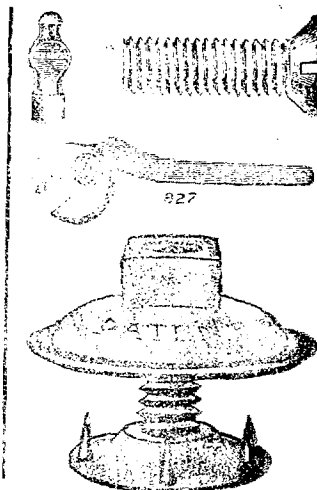
Write for full particulars and prices ta once. [537]

బయటటిరి ఆర్దరులు సత్వరముగాను జాగ్రత్తగాన పంపబడును. ఒకమారు మోస్తరుచూచిన సంతతి తెలియగలదు.

(D668- W 318)

ఇనుప సామానులు, రంగులు, నీమెర్లు, గొట్టములు పంపులు, ఫిట్టింగులు, ఫెన్సింగు సామానులు, మిల్లులు, మైనింగు, జిన్నింగు, ట్రెసుమిల్లు మొదలగు వానిని ఎకాయికి దిగుమతి చేయువారు.

A. MOHAMED & CO., General Hardware & Machinery Mart. No Lingi Chetty Street, Madras.

The Glory of Man is his STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO.

Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hyparæmic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago, U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c, charged extra) Patented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients.

Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man.

Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested (669)

or free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the Andhra Patrika" to the—

RECTREUSS (A. P. DEPTT) SOLE AGENCY FOR THE EAST, BATALA, India.

చాదాపీడితులకు వరము: ఐనోడిక్ నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసా రసపరిల్లా

ఆపరిశుభ్రపు రక్తమువలన జనించుబాధ్యములకు కీరీటమునంటి మందు. మరుపులను, మచ్చలను గ. డమాలను తొందన, ప్రాణిశోషములను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారి (28)

వనోపధిసా రసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కారణబంధమును శోషములను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరాశోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవరకు మందులకు 4 కోస్సుల బుడ్డిలలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తెటరు:— **పి. డి. సావంత్. 144. ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి**
Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144. No. 2. BOMBAY.

మోహినీ తైలము.

5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి 0-12-0

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

దీనియందు మనోహరమగు మహాసనద్రవములను చేర్చి తయారుచేయించి నేలకొలిదిస్తే సాల విక్రయించి మెప్పుబడసి యున్నాము. నేయేల ఒకసారి పరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు.

ఆత్మజిజ్ఞాసా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.

వయ్యముల సద్భావమును గుఱించిన కాశ్మీయ చర్మ గ్రంథకర్త:- **పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ. చిన్ననైజా చక్కనిగ్రంథము వెల రు. 0-8-0.**

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు.

విరా కవనరమయినచో

యంత్రవిజయంధ్రమైత్ర్యగాది కరగి పోతపోయినట్టి వారి వసులకు గురించినము, జక్కు, ఇనుపవాసములు వంపులు వంపులగు వంచబడిన శేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుపకమ్మలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గుఱించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారితోనే సంగతిసందర్భముల నెలహా నాలోచించవలసినది. వీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువవెలల కిచ్చుటలోను కోరి సంతనే వానిని సకాలములో సరఫరా చేయులోను గొప్ప పేరుమోగినవారు.

విలాసము:— **ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ**

సోత్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్, తనాలపెట్టె నెం 553 రు, మదరాసు.

389

(వై కామ్పెజివ్ గోదనపుడు ఈ పత్రిక పేరు కూడ నుదహరింప గోరుచున్నారు.)

నవీనమయినది. ఓటోవరస్టాక్ 490

ఇది నూతనమైన గొప్పవాసనగలది. స్పిరిట్ సంబంధము లేనిని శ్రేష్ఠమయిన పుష్పము యొక్క సత్వంతో చేయబడినది. ఒక బొట్టు వస్త్రముమీద తగిలిన వాసన వదలక గుండును. ఇతర వాసనల వలెగాదు. మనోహరమును కలిగించు నది. ఒకతూరి తెప్పించి చూచిన నిజ మును నెగుగ గలరు.

1/2 బెస్సు బుడ్డి 2-0-0
 1/2 డ్రాము 0-12-0
 1/2 డ్రాము 0-8-0

ధన బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0 సాంపిల్ 0-0-0

ఏజెంట్లు కాకలయ్యను: తాము చెల్లించగలిగిన ధరాంతి తెలియపరచినచో ధరభాగ్య చేయబడును.

ఈ త్రవములు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలయును.

ది పరస్టాక్ పెర్మ్యూనరీ కో,

నెం 1, వైహోసి, బొంబాయి నెంబరు 8.

శ్రీ పరమానందయ్య కథలు.

ఎల్లవారును కొంత కొంత పుక్కిటి పురాణముగా వినియున్న యీ కథలు మిక్కిలి అద్భుతమును వినోదకరములును నీతిబోధకములునునగుట తెలిసినవిషయమే. ఇందు గురువునకు శిష్యులందు గల ప్రేమ, అనుగ్రహము, వారి వృద్ధికోరికైన పాటు మొదలగు గుణములును, శిష్యులకు గురువు నందుగల భక్తి, శుశ్రూష, కార్యవిర్వహణ మందు విధువనిపట్టు, పరస్పరసాభ్రాత్రము మొదలగు గుణములును సర్వజన ముబోధకముగా హాస్యరసమునకు దగిన వినోదతైలిని వర్ణించబడి యున్నవి. ఇది చదువుట కారంభించినది మొదలు ముగించు వఱకు నవ్వుపుట్టించుచు నేయుండును. వెల 0-2-0.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ డు కో,

(235)

ఆంధ్రా ముద్రాలయము, మదరాసు.

శ్రీ మహాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో కలశేదము లేల కలిగి ఆచారవ్యవహారము తెల్పెట్లుమాత్రో ఈ మొదలగు విషయము తెన్నియొ యందు స్పష్టముగా వివరింపబడియున్నది. గొప్పవా రీగ్రంథమునై పంచమఖిలాంశము నిచ్చి యున్నారు. శ్రీ లింగుల సులభము. 400 పుటలు వెల 4-0-0. ఆత్మ్యత్రయ ప్రతి 5-0-0 కన్నులు నేలు.

శ్రీ మహాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

సులభము, మృదుమధురము, భావకర్పణము. 2000 పద్యములుకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు, కాల్కోలైందు ధర రు. 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు చేలు.

26]

జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,

తెలుగు పండితుడు.

మునిసిపల్ హైస్కూలు, కడప.

శారదాంబ
 ఇది శ్రీ భగ్యబోధిని యను నాటకము సంఘదురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూపబడినది. అందరు జదివి తీరవలయును.
 వెల 0-4-0 పోస్టేజి చేలు.
 ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

ఇందుమతీ పరిణయము.

కుమారభూతి కృతాంధ్ర కావ్యము రు. 0-10-0

అప్పారాయ యశశ్చంద్రోదయము

సంస్కృతాలంకారశాస్త్రము రు. 2-0-0

వైరెంటిని ఏకకాలమున గోరువిద్యార్థులకును, పుస్తక భాండాగారములకును, గమనె. ఈమార్చి నెల ఆఖరువరకు.

మేనేజరు, ముసునూరు యస్టేటు

నూజివీడు, కృష్ణాజిల్లా.

ఆర్. ఎస్. శర్మ, ఆర్. ఎస్. శర్మ, ఆర్. ఎస్. శర్మ, ఆర్. ఎస్. శర్మ, ఆర్. ఎస్. శర్మ.

ఇండియా దేశపు యుద్ధ ఋణము.

రొక్కరూపముగా వచ్చిన యావత్తు మొత్తమును సాగించుటకు గాను హిజ్ మెజెస్టీ వారి దొరతనమున కియ్యబడును.

1929—1947 వ సం॥ నూటికి 5 వడ్డీ యుద్ధ ఋణము.

1920 వ సం॥ నూటికి 5½ వడ్డీ యుద్ధపత్రములును, 1922 వ సం॥ నూటికి 5½ వడ్డీ యుద్ధపత్రములును.

పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల కొక్కిపు సర్టిఫికేట్లు (1917-18 వ సం॥ బాటి ఆయ్యేవి.)

అసలుకున్న వడ్డీకిన్ని ఇండియా గవర్నమెంటువారి ఆస్తిని రివిన్యూలున్న హామీగా ఉంచును.

1. 1929—1947 వ సం॥ యుద్ధ ఋణము.

బాటి వెల: నూటికి రు 95 ల ని క్రిందివిధముగా చెల్లింపవలెను:-

అల్లాటు మెంట్లు.

పూర్తిగా రొక్కము చెల్లించిన అల్లాటు మెంట్లు: దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 95 లు. వాయిదాల పద్ధతి అల్లాటు మెంట్లకు దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 15 లున్న, తక్కినది నాలుగు మాసవారికి నూటికి రు 20 ల వాయిదాలున్న, సదరు వాయిదాలు ఒక్కొక్కటి దరఖాస్తు చేసిన నెలకు వెంబడినే తర్వాత వచ్చే, ఒకటవ, రెండవ, మూడవ, నాల్గవ నెలల 15 వ తేదీని, లేదా సదరు తేదీ ఆదివారమైతే 16 వ తేదీని చెల్లగట్టవలెను.

వడ్డీ: సంవత్సరము 1 టీకి నూటికి 5; క్రింద 15 వ తేదీని, ఆగష్టు 15 వ తేదీని ముట్టును.

తీర్మానపు వాయిదా:—అంతకు పూర్వము తీరుమానము కానియెడల, 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము 1947 వ సంవత్సరము ఆగష్టు 15 వ తేదీని సరిమానముగా తీర్చివేయబడును. కాని, 1929 వ సంవత్సరము ఆగష్టు 15 వ తేదీని గాని అటుపిమ్మటగాని, ఇండియా గవర్నమెంటువారి క్యాలెండరు నెలల నోటిసిచ్చి, సదరు ఋణముగాని అందలి ఏ భాగమునైనాని సరిమానముగా తీర్చివేయుటకొరకు, ఇండియా గవర్నమెంటువారు తమకు హక్కు నిల్చుకొని యున్నారు.

లోటు భర్తీ ధను:—1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణపు బజారు ధన తగ్గే పక్షములో పరిహారాధము, బాటి వెలకంటే బహుధర తగ్గినప్పుడు, సదరు ఋణము తాలూకు సెక్యూరిటీలను కొని రద్దుచేయుటకొరకు ఒక ఫండు ఏర్పరుచుటగాను, 1929-1947 వ సం॥ యుద్ధ ఋణపు మొత్తము లో నూటికి ఒకటిన్నరవంతున అయ్యే మొత్తము ప్రతి సంవత్సరము ప్రత్యేకముగా ఉంచుటకు ఇండియా గవర్నమెంటు వారు ఒడంబడియున్నారు.

II. 1920 సం॥ యుద్ధపత్రములు, 1922 వ సం॥ యుద్ధపత్రములును (రాబడి పన్ను మినహాయింపబడినది).

బాటి వెల: నూటికి రు 100 లు ఈ క్రింది విధమున చెల్లించవలెను:—పూర్తిగా రొక్కము దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 100 లు.

చెల్లించిన అల్లాటు మెంట్లు:

వాయిదా పద్ధతి అల్లాటు మెంట్లకు దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 20 లున్న, తక్కినది నాలుగు మాసవారికి నూటికి రు 20 ల వాయిదాలున్న; సదరు వాయిదాలు దరఖాస్తు చేసిన నెలకు వెంబడినే వచ్చు, ఒకటవ, రెండవ, మూడవ, నాల్గవ, నెలల 15 వ తేదీలను, లేదా సదరు తేదీ ఆదివారమైయెడల, 16 వ తేదీలను, చెల్లగట్టవలెను.

వడ్డీ: సంవత్సరము 1 టీకి నూటికి రు 5½ లు; క్రింద 15 వ తేదీని, ఆగష్టు 15 వ తేదీని ముట్టును.

తీర్మానపు తేదీ: 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములు 1920 సం॥ ఆగష్టు 15 వ తేదీని 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములు 1922 సం॥ ఆగష్టు 15 వ తేదీని, తీర్చి వేయగల యుండును.

III. పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల కొక్కిపు సర్టిఫికేట్లు (రాబడి పన్ను మినహాయింపబడినది.)

బాటిచేసినతర్వాత 5 సంవత్సరముల కిచ్చివేసే,

రు 10 లకు, రు 20 లకు, రు 50 లకు, రు 100 లకును.

బాటి వెల:

రు 7-12, రు 15-8, రు 38-12, రు 77-8 లును.

మరిన్ని, ఈ సర్టిఫికేట్లు బాటిచేసిన పోస్టాఫీసులో, సదరు అయిదు సంవత్సరముల కాలములో ఎప్పుడైనా, ఋణపు ప్రకటనలో నిర్దేశించిన కేట్లకు, మార్పుకోవచ్చును.

1. సెక్యూరిటీలు ఏ రూపముగా ఉండునది.—1929-1947 సం॥ యుద్ధఋణమునకును, 1920 సం॥ యుద్ధపత్రములకును 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములకును సంబంధించిన సెక్యూరిటీలు, దరఖాస్తుకారు కోరిక (దరఖాస్తులో వ్రాసుకోవలెను) ప్రకారము, ఈ క్రింద వివరించిన రూపమున బాటి చేయబడును:-

(1) రెజిస్టర్డ్ స్టాక్ సర్టిఫికేట్లు ... దస్తావేజుమాలమున ప్రాస్తు ఫరు చేయవచ్చును;

(2) ప్రామిస్సుతో కలిపి ... ఎండాట్సు మెంట్లు మాలమున ప్రాస్తు ఫరు చేయవచ్చును;

(3) బాటిచేసిన అల్లాటు మెంట్లు ఆప్పగించి పెట్టుటమాలమున దరఖాస్తు చేయవచ్చును. ప్రాస్తు ఫరు చేయవచ్చును.

ఏ కోరికను నిర్దేశించినయెడల, మొదట, సెక్యూరిటీలు రెజిస్టర్డ్ స్టాక్ సర్టిఫికేట్లు రూపమున బాటి చేయబడును.

2. రాబడిపన్ను.—1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములమీది వడ్డీకిని 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములమీది వడ్డీకిని రాబడి పన్ను నుండి మినహాయింపు ఉండును. కాని అధిక పన్నునుండి ఉండదు.

1929-1947 సం॥ ఋణములమీది వడ్డీకి రాబడి పన్నునుండిగాని అధిక పన్నునుండిగాని మినహాయింపు లేదు. రాబడిపన్ను అప్రత్యేకంగా రెండవ సెక్యూరిటీయొక్క III భాగములోని నిబంధనల ప్రకారము రాబడిపన్ను విధింపబడును.

3. కన్వెన్షన్ (మార్పు) హక్కులు.—1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము తాలూకు తీసికొన్నప్రతి (నామకా అనగా పేరుకు) రు 100 ల కున్న, ఇండియా గవర్నమెంటు తాలూకు, నూటికి 5 వడ్డీ రూపాయ ఋణములలో ఏ బాటకు అయినగాని, 1916-1917 సం॥ పు నూటికి 4 వడ్డీ కన్వెన్షన్ ఋణము బాటకుగాని (నామకా) రు 150 లకు ఋణము కోరువాడు మార్పుకొని, అందుల ప్రతిఫలముగా—

మార్చిన నూటికి 5 వడ్డీ ఋణములబాటకు (ప్రతి (నామకా) రు 100 లకు, యుద్ధఋణము బాటకు (నామకా) రు 65 లు,

మార్చిన నూటికి 5½ వడ్డీ ఋణము బాటకు (ప్రతి (నామకా) రు 100 లకు, యుద్ధ ఋణము బాటకు (నామకా) రు 76 లు,

మార్చిన నూటికి 4 వడ్డీ కన్వెన్షన్ ఋణము బాటకు (ప్రతి (నామకా) రు 100 లకు, యుద్ధ ఋణము బాటకు (నామకా) రు 92 లు,

ఈ కేటిన మార్పుగా తేలిడి 1929-1947 సం॥ ఋణపు మొత్తమును, (కోరిన యుద్ధఋణపు మొత్తము) పూర్తిగా నూర్చుగా చేయుటకు కావలసిన యుద్ధఋణపు అధిక మొత్తమును పొందుదు. ఈ అధిక మొత్తమునకు గాను, రు 1-టికి ఒక అణా చొప్పున ప్రోసెస్ చేతలో రొక్కము చెల్లించవలెను.

4. 1917 వ సం॥ నవంబరు 1 తేదీకి తర్వాతను, 1918 సం॥ జనవరి 15 వ తేదీ గాటకుండను, ఎప్పుడైనా మార్పు కొను హక్కులను చెలాయించుకోవచ్చును. మార్పు వారంట్లు అన్యధరము చేయదగియుండి, హాజరుపెట్టేవానికి చెల్లుబాటు గల రూపమున బాటి చేయబడును.

5. మార్పుమీద బాటి చేయబడిన 1929-47 సం॥ యుద్ధ ఋణపు సెక్యూరిటీలపై 1917 సం॥ ఆగష్టు 15 వ తేదీనుండి వడ్డీ ముట్టును. వై 3 వ క్లాజు ననుసరించి చెల్లించిన రొక్కమునకు ప్రత్యేకము వడ్డీ ఇయ్యబడదు.

6. 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణముల బాటకున్న, 1920 సం॥ యుద్ధపత్రముల బాటకున్న, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాటకున్న, ఉంచుకొన్న మొత్తములకు, ఇండియా గవర్నమెంటువారు ముం చెప్పజ్ఞైనను బాటి చేయువాటి రూపముగా మార్పుకొనుటకు హక్కు ఉండదు.

7. దరఖాస్తులు.—1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము కొరకును, 1920 వ సం॥ యుద్ధ పత్రములకొరకును, 1922 వ సం॥ యుద్ధపత్రములకొరకును (పోస్టాఫీసులద్వారా చేసే దరఖాస్తులకాక) చేసికొనే దరఖాస్తులు, 1917 సం॥ మార్చి 15 వ తేదీ గురువారం మొదలుకొని, 1917 సం॥ జూన్ 15 వ తేదీ శుక్రవారంవరకుగల కాలములో ఎప్పుడైనా, ఈ క్రింద వివరించిన ఆఫీస్ ద్వారా వ్రాసిన మనుష్యుల కెవరైనా చేసికోవచ్చును:—

(1) కలకత్తా కలెక్టివ్ కంట్రోలరుకుగాని, (ప్రదేశపు అక్యూంటెంటు జనరలుకో కంట్రోలరుకో ఎవరికైనాగాని)

(1) బంగాళము, బొంబాయి, మద్రాసు బాంకుల తాలూకు, పోస్టాఫీసులలోని సెక్రెటరీలకును (రెజిస్టరుకుగాని, ఇండియా చేజములో ఏ బ్రాంచిలో వ్రాసిన సదరు బాంకుల ఏ మెంట్లకుగాని, మరియు,

(3) జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్స్ లోని గవర్నమెంటు ప్రెజిడెంట్ నాథుల ఆఫీసునకు.

8. దరఖాస్తులు మారు రూపాయల మొత్తమునకో, పూర్తిగా నూర్చుగల మొత్తమునకో, చేసికోవలెను.

9. రు 100 ల మొత్తముకు మాత్రమే చేయు దరఖాస్తులు, అన్ని సంవత్సరములలోను, విలువ క్రింద పూర్తిగా చెల్లించిన రొక్కముతో గూడ, పంపబడవలెను; సదరు రొక్కము, 1929-1947 సం॥ యుద్ధఋణము విషయములో రు 95 లున్న, 1920 సం॥ యుద్ధపత్రముల విషయములోను 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముల విషయములోను రు 100 లున్న.

10. 1929-1947 సం॥ యుద్ధఋణము బాటకున్న, 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాటకున్న, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాటకున్న, రు 200 ల మొత్తమునకేమి అందుకు వైబడిన మొత్తముల కేమి, చేసికొనే దరఖాస్తులు,

(a) పూర్తిగా రొక్కము సామ్యు చెల్లించిన అల్లాటు మెంట్లకుగాని,

(b) వాయిదాల పద్ధతి అల్లాటు మెంట్లకుగాని, చేసికోవచ్చును.

12. బ్రోకరేజీ.—ప్రసిద్ధమైన బాంకర్లకును బ్రోకర్లకును వారి స్టాంపుతోగూడిన రొక్కపు దరఖాస్తులపైని చేయబడిన అల్లాటు మెంట్ల విషయములో నూటికి రు 0-2-0 ల చొప్పున కమిషను ఇయ్యబడును; కాని, పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల కొక్కిపు సర్టిఫికేట్ల దరఖాస్తుల సహా, పోస్టాఫీసులద్వారా వచ్చిన దరఖాస్తుల విషయములోను, కన్వెన్షన్ కొను చేసిన దరఖాస్తుల విషయములోను, సదరు కమిషను ఇయ్యబడదు.

దరఖాస్తు మానాలు, అక్యూంటెంటు జనరలువద్దగాని, ఏ బాంకువద్దకో, బ్రోకరువద్దకో, జిల్లా ప్రెజిడెంట్ వద్దకో గాని దొరకును.

పోస్టాఫీసు ప్రకరణము.

(పోస్టాఫీసుల ద్వారా చేసికొనే దరఖాస్తుల విషయమున ప్రత్యేక నిబంధనలు.)

20. 1929—1947 సం॥ యుద్ధ ఋణముకొరకును, 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రముల కొరకును, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములకొరకును దరఖాస్తులు, ఈ క్రింది క్లాజులలో చెప్పిన పరతులకు లోబడి, 1917 సం॥ మార్చి 15 తేదీ గురువారము మొదలుకొని 1917 సం॥ ఆక్టోబరు 15 వ తేదీ సోమవారము వరకును, అదివరలో పోస్టాఫీసు సేవింగ్సు బాంకు డిపాజిట్ ట్రెనజ్జీయో కానట్రియో ఏమనుష్యునినుండి యైనను, సేవింగ్సు బాంకు పనిచేయుట కధికారముగల ఏ పోస్టాఫీసు ద్వారా వ్రాసిన గూడ, పట్టబడును.

22. అధిక మొత్తములు అధరు మొత్తములు:— పోస్టాఫీసులద్వారా వచ్చే దరఖాస్తులు రు 25 ల మొత్తముకో పూర్తిగా రు 25 లు గల మొత్తముకో అయి యుండవలెను. ఒకే ఈ ప్రకటన ననుసరించి, పోస్టాఫీసు ద్వారా మెట్టు వెరసిమీద రు 22,500 లకు మించిన మొత్తములకు దరఖాస్తుపెట్టను, ఉంచుకోనుగూడదు; ఇందు 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణములో రు 7,500 ల కెక్కువ ఉండగూడదు; 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములలోను 1922 వ సం॥ యుద్ధ పత్రములలోను ఒకదానిలోగాని రెంటిలో కలిసిగాని రు 7,500 ల కెక్కువ ఉండగూడదు; మరియు, పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల సర్టిఫికేటులలో రు 7,500 ల కెక్కువ ఉండగూడదు 37 వ క్లాజు చూడుము.

మరాలు.—(1) ఈ ప్రకటన ననుసరించి పోస్టాఫీసు ద్వారా చేసికొనే దరఖాస్తులు, పోస్టాఫీసు ద్వారా లోగడ పొంది ఉంచుకొన్న సెక్యూరిటీల మొత్తములు ఏమున్నను వాటితో నిమిత్తములేకుండా, అంగీకరించబడును.

(2) కన్వెన్షన్ చే లభ్యమైన 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణపు మొత్తములు, వైని చెప్పిన పరిమితుల వర్తింపజేయునప్పుడు కెక్కులోనికి తీసికోవడపు.

23. చెల్లించవలసిన మొత్తములు.—దరఖాస్తు పెట్టుకొన్న మొత్తములు దరఖాస్తుతో పూర్తిగా చెల్లగట్టవలెను; వాయిదాలుగా చెల్లగట్టగూడదు. కాని ఒకే మనిషి ఒకటికంటే ఎక్కువ దరఖాస్తులను పెట్టుకోవచ్చును; కాని, వాని దరఖాస్తుల మెట్టు మొత్తము 22 వ క్లాజులో నిర్దేశించిన పరిమితులను మించగూడదు.

24. చెల్లగట్టే పద్ధతి.—పూర్వపు క్లాజు ననుసరించి చెల్లగట్టిన మొత్తములు, ఈ క్రింద వివరించిన విధములలో సేవిధముగా వ్రాసినగాని, ఒక విధముగా కొంతయు మరియొక విధముగా కొంతయుగాని చెల్లగట్టవచ్చును:—

(a) దరఖాస్తుదారునికి సేవింగ్సు బాంకు భారా ఉన్నయెడల, ఆ భారాను తనకున్న ఏదైనా రొక్కపు నిధ్యుకు ప్రాస్తుఫరు చేయడము;

(b) రొక్కరూపమున గాని కలెక్టివ్ సోట్ల రూపమున గాని చెల్లించడము; లేదా, అట్టి బ్యాంకు ఫ్లాపింపబడిన తావున ఉండి హెడ్ పోస్టాఫీసులకు చెల్లగట్టగట్టుగా ప్రసిద్ధమైన బాంకుమీద క్రాసుచెక్కు ఇయ్యడము.

25. సెక్యూరిటీలు.—పోస్టాఫీసుల ద్వారా చేసికొన్న వరఖాస్తుల విషయములో సెక్యూరిటీలు, ప్రామిసరీ నోట్లు రూపమునగాని స్టాఫ్ సర్టిఫికేట్లు రూపమునగాని జారీ చేయబడును. ఇట్లు జారీ చేయబడిన సెక్యూరిటీలు, పోస్టుల యొక్క టెలిగ్రాఫులయొక్కయు అక్కాంటెంటు జనరలు గారి హావాలలో ఉంచుకోవచ్చును.

26. రాబడిపన్ను.—1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములమీదను, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములమీదను, చెల్లవలసిన వడ్డీపైని రాబడి పన్ను మినహాయించబడును. 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము బాబతు సెక్యూరిటీలు, పోస్టులయొక్కయు టెలిగ్రాఫులయొక్కయు అక్కాంటెంటు హావాలలో, ఉంచినయెడలను, ఉంచినంత కాలమును, ప్రత్యేకముగా వానిపైని రాబడి పన్ను మినహాయించబడును.

27. కన్వర్షన్ (మార్పు).—పోస్టాఫీసు ద్వారా 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము కొరకు దరఖాస్తు పెట్టుకొను వానికి, వానికి పైచెప్పిన 3 వ క్లాజులో ఉండి హక్కులు చెలాయించుట కధికారిమిచ్చే, అన్వయము చేయదగిన కన్వర్షన్ వారంటాకటి (కన్వర్షన్ కొరకై దరఖాస్తు నమూనాలతోగూడ) ఇవ్వబడును.

28. కన్వర్షన్ నిమిత్తము ఇచ్చుకొనే సెక్యూరిటీలు, పోస్టులయొక్కయు టెలిగ్రాఫులయొక్కయు అక్కాంటెంటు జనరలుగారివద్ద ఇదవరలోనే దివాజిట్టుగా ఉంచుకొన్నట్టియో లేదా కన్వర్షన్ చేసినవాడు వారి ద్వారా మొదట కొన్నట్టియో, అన్ని కేజులలోను, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణము బాబతుగాని, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణములలో చేసి బాబతు అయినగాని, 1916-17 సం॥ పు నూటికి 4 వడ్డీ ఋణము బాబతుగాని సెక్యూరిటీల కన్వర్షన్ (మార్పు),

- (ఎ) అకర్తమైన కన్వర్షన్ వారంటు (పోస్టాఫీసు ద్వారా పొందినవైనను కానివైనను), క్రమముగా పూర్తిచేసిన కన్వర్షన్ దరఖాస్తు నమూనాను, మరియు
- (బి) పోస్టులయొక్కయు టెలిగ్రాఫులయొక్కయు అక్కాంటెంటు జనరలుగారి చేర ఎండాపు చేయబడిన సెక్యూరిటీలను (సెక్యూరిటీ లేమైన ఉన్నయెడల)

1917 సం॥ నవంబరు 1 వ తేదీకి తర్వాతను 1918 సం॥ జనవరి 15 వ తేదీకి పూర్వమును ఏదైనా పోస్టాఫీసు సేవింగ్స్ బాంకు ఆఫీసులో హాజరు పెట్టినయెడల, 3 వ క్లాజులో చెప్పిన చెల్లవలసిన రొక్క మేమైన ఉన్నయెడల అది చెల్లించుటకు లోబడి, పోస్టాఫీసు ద్వారా జరిగించబడును.

దరఖాస్తు నమూనా లేపోవు ఆఫీసులో నైనను దొరకును. పోస్టాఫీసు సంవత్సరముల రొక్కపు సర్టిఫికేట్లు జారీచేసిన తర్వాత అయిదుసంవత్సరములకు ఇవ్వబడే రు 10 ల, రు 20 ల, రు 50 ల, రు 100 ల సర్టిఫికేట్లు.

32. పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల రొక్కపు సర్టిఫికేట్లు, 1917 సం॥ ఏప్రిలు 1 వ తేదీన గాని అటుపిమ్మట గాని ఎప్పుడైనను, సేవింగ్స్ బాంకు పనిచేసే అన్ని పోస్టాఫీసులలోను దొరకును.

33. ఈ సర్టిఫికేట్లు నాలుగు విధములగా నుండును:-
రు 7 - 12 చెల్లించినయెడల పొందే రు 10 లది.
రు 15 - 8 " " రు 20 లది.
రు 38 - 12 " " రు 50 లది.
రు 77 - 8 " " రు 100 లది.

34. సర్టిఫికేట్లలో వ్రాసియున్న పూర్తి మొత్తము జారీ చేసికొనుట అయిదు సంవత్సరముల కియ్యబడును. కాని ఆ అయిదు సంవత్సరముల కాలములోపల నెప్పుడైనను సర్టిఫికేట్లు గలవాడు ఋణపు ప్రకటనలో నిర్దేశించబడిన రేట్ల చొప్పున, రొక్కమును పొందుటకు హక్కు గలిగియుండును.

37. ఈ సర్టిఫికేట్లు రూపమున ఏ ఒక వనిపిగాని, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణము, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణము, నూటికి 4 వడ్డీ రూపాయ ఋణము. 1929-47 సం॥ యుద్ధ ఋణము, 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములు, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములు, వీటిలో చేసి బాబతైనా, పోస్టాఫీసుల ద్వారా తాను పొంది ఉంచుకొన్న సెక్యూరిటీలుగాక, రు 7,500 ల కెక్కువ మొత్తము ఉంచుకోగూడదు.

38. జారీచేసిన పోస్టాఫీసు ఉండి సర్కిలు యొక్క పోస్టుమాస్టరు జెనరలు సెలవుపొందిననే తప్ప, ఈ సర్టిఫికేట్లు ప్రాప్తమవుచు చేయగూడదు.

40. ఈ సర్టిఫికేట్లకొరకు దరఖాస్తు నమూనాలు ఏ పోస్టాఫీసువద్దనునను దొరకును.
(అలోచనసభతో కూడిన గవర్నరు జెనరలుగారి ఉత్తరువుమేరకం.)

జె. బి. బ్రన్యేట్,
ఇండియా గవర్నరు మెంటు సెక్రెటరీ.

వ ర ద వి చార ణ

—:—:—:—

బెజవాడయందు

(మాస్ట్రీయ విలేఖరుని యొద్దనుండి)

బెజవాడ మార్చి 8:—మొన్నను వరద సంఘమువారు విచారించిన సాక్షుల నామముల నివారకే తెలిపియుంటిని. ఆయా సాక్షులకు టుదంతమును నేను వివరించుచున్నాను.

వి. బ్రహ్మయ్యగారు 1914లో గుంటూరు తహసీలుదారు. వీరు తమ విచారణయందు దిట్లు తెలియజేసిరి:—ఆ సంవత్సరము నందు నేను వరదపనిని చూచితిని. ఆవత్సరమునందు ఆగస్టు 20 వ తేదీన ప్రాతూరువద్ద గండిపడినది. గండిపడినప్పటినుండి నేనక్కడే యుంటిని.

గండిని కప్పటకుజరిగినపనిని వివరించుచు మామూలుగ నేను, రిపోజ్ చేసితిని, గండి పడినతరువాత అవతలవైపునకు మొదట ఓవర్సీరు వచ్చెను. నేను వారితో మాట్లాడ లేకపోతిని. వారుకన్న చెప్పినట్లవచ్చును. గండి పెద్దది కాకుండ ఓవర్సీరు తుమ్మడుంగలను వేయించెను. నేనును 20 చెట్లకు కొట్టించితిని. నేను వెళ్లునప్పటికి గండి 80 అడుగులవెడల యుండెను. తుణతణమును గండి వెడల్పు కాజొచ్చెను. గండి యెందుకు పడినదియు గ్రామమునందు నేను విచారించగ, గట్టు చీటబాసి నీరుపోసికొని పెద్దదై తెగియుండునని చెప్పిరి. నేను మార్చి ఏప్రిలు సెలలందు ప్రాతూరు వెళ్లినప్పుడు గట్టు చీటలువారియుండగ చూచితిని. ఆ చీటలు నింపుగను అడ్డముగను యుండెను. ఆ చీటలంత పెద్దదికావు.

ప్రశ్న:—చీటలను, డి. పి. డబ్లియువారు, కప్పించుచుండగ మీ చెప్పడైన చూచుట తటస్థించినదా?

జవాబు:—నే నాప్రాంతమునకు వెళ్లినప్పుడు 1915 లో వారు కొంతపని చేయుచునుండిరి. గట్టుకు కొంతనవ్వును కలిగినందున వారు పని చేయుచునుండిరి.

ప్ర:—భా రేమి పని చేయుచునుండిరి?

జ:—ఎక్కడ గట్టునకు మోసముకలిగినదో అక్కడ వారు దానిని బలపరుచుచుండిరి. చీటలలో మట్టిపోయుచుండిరి. 1914 వ సంవత్సరపు వరదలో కొట్టుకొనిపోయిన స్థానములను కూడ కప్పించుచుండిరి. ఏటిగట్టు మొదలు రేచేంద్రపాడు వరకును వారు పనిచేయుచుండెను. నేను చూచియుంటిని. కాని వారే పనిని చేయుచుండి నదియు మాత్రము చెప్పజాలను.

ప్ర:—వా రేమిపని చేయుచుండి నదియు తాము సరిగ చెప్పగలరా?

జ:—గట్టును వరమృతు చేయుటయే గాకన, కొన్ని చోట్ల యెత్తుకూడ చేయుచుండిరి.

ప్ర:—పి. డబ్లియు కులీలకు కావలసిన సాధనము లేమై నగట్టుమీద లోపముగ నుండెనా?

జ:—అదినయనందు పనిముట్లుగాని, అటు వంటివి గానిలేవు.

సముడివిజను ఆఫీసుకు డోగ్రాగారు రాత్రి గండి దగ్గరకువెళ్లిరి. అప్పుడు గండి, 60 అడుగుల వెడల్పుండెను. గండిలోనుండి, నీరుపోసికొనుచుండెను. ప్రాతూరు గ్రామ సమీపమునందు, గట్టు పల్లములో గుంటపడినది, కొన్నిచోట్ల గట్టుపల్లము దిగిపోయినది. అట్లు చాలమారుమ్రుంగలేదు. వరద తీసిన వెంటనే అడ్డుకట్టపోసిరి. కాని, వారముదినములలో తిరిగి వరదవచ్చి అంతరకరు చేసిన దానిని తుడిచిపెట్టుకొని పోయినది. గుంటలు పెట్టి మట్టితీసి, గండికప్పిరి.

కాన్వర్షన్లకు ఆరోగ్యస్వామి మొదల్యారు గా రిట్లు సాక్ష్యము చెప్పిరి:—గండిపడుటకు పూర్వము నేను మామూలుగ ఆప్రాంతమును బరిశీలించితిని. నేను అక్కడ "తెల్లు" చేయలేను. గట్టు 2 అడుగులు దిగిపోయిన మాట వాస్తవము. పడవప్రవర్తన గట్టు దిగి పోగా డేవిసుగారు చూచి, దానిని కనిపెట్టి చూచుచుండుమని నాతోచెప్పిరి. వరద రోజులలో దానిని నేను కనిపెట్ట చూచితిని.

ప్రశ్న:—వల్లభాపురమువద్ద గండిపడు నూచనలను మీరు చూడలేదా?

జ:—అవును.

ప్ర:—గట్టుదిగిపోయె నా గండిపడెనా?

జ:—గట్టుదిగిపోయె ఆఖరుకు గండిపడినది.

ప్ర:—గట్టునకు ముందును వెనుకను, గోతులు త్రవ్వి మట్టి తీసినయెడల గట్టుదిగిపోవునని మీ రనుకొందురా?

జ:—గోతులు త్రవ్వుట వలన గట్టెంతమాత్రము దిగిపోదు.

ప్ర:—అంకలను తెంచువిషయమైతను భావమేమిటి? జ:—అంకలను తెంచడం చేయవలయునని నా యుద్దేశము. అంకలందు దుబ్బు పాతెడన. వీని విషయమై జమీదారి అంకల మాటచెప్ప నక్కరలేదు. దుబ్బు పాతుట వలన చాలతంటాలు న్నువి. దుబ్బు ప్రవాహము నడ్డగించి, ఒంగ్రువేయును. అందు వలన నది మెరకయై యేటి కేమాత్రము నీరువచ్చినను, నైకు విక్రీ తలమీదనుండి, పోర్లి పోవును.

అసిస్టాంటు ఇంజనీరు కేశవరావుగారు తమ సాక్ష్యము నందు తాము డేవిసు గారిని తీసికొనిపోయి, దిగిపోయిన గట్టు ప్రక్కలను చూపించితిమని సెలవిచ్చిరి. కుడిగట్టును బల పరచుటకు 2 వేల రూపాయలకు ఖర్చుపెట్టిరి. 1915 లో మొత్తము మూడువేల వరకును సామ్యు ఖర్చు పడి యుండ వచ్చును.

ప్ర:—గట్టుమీద చీటలుండెనా?

జ:—గట్టుపైన కొన్నిమాత్రము కలవు. వేసవికాలము నందు మామూలుగ గట్టు చీటలుతీయును.

ప్ర:—ఆ చీటలు గట్టుమీదనే గలవా?

జ:—నాకు చీటలు గట్టుపైనే కనుపించినవి. కొన్ని చీరులపుట్టులు కూడ నున్నవి.

ప్ర:—వీరివిషయమై బాగ్ర త్తెప్పెనలసిన దెవరు?

జ:—సముడివిజను ఆఫీసుకు, సెక్షను ఆఫీసుకు.

తరువాతను కాన్వర్షన్ ఓవర్సీరు వేంకటాద్రి నాయుడు గారిని విచారించిరి. వారు తమసాక్ష్యమునందెట్లు తెలియ జేసిరి:—నేనుప్రాతూరుగ్రామము సమీపించుచుండగ, గండి పడినదని తెలిసి అక్కడకు పరుగెత్తితిని.

ప్ర:—మీరక్కడకు వెళ్లి యేమిచేసితిరి.

జ:—అక్కడ రైతులు చాలచుండినారు. కొంతరు మైలు కూలీలుకూడకలరు. వారి సహాయముతో నుమ్మచెట్లకు కొట్టించి, ప్రవాహవేగము కొంతవరకు తగ్గునని గండిలో చేయించితిని.

ప్ర:—గండియొద్దనుండి మీరెప్పుడు లేచివచ్చిరి.

జ:—ఒకగంట యై:తరువాతను, పనిముట్లు కొరకు కీతా నగరము వెళ్లితిని.

ప్ర:—మరల గండిదగ్గర చెప్పడు వెళ్లితిరి?

జ:—రెండు, మూడుగంటలకు తిరిగి వెళ్లితిని. అప్పటికి గండిపెద్దదై పోయినది. అసంగతిని తక్షణము మానసముగ మజేగాల్లకు వ్రాసి, మాచీలకు పంపించు మంటిరి.

ప్ర:—ఏదైన పనిముట్లకు పట్టుకొని మీరక్కడకు వెళ్లితిరా? కీతానగరమునుండి, పనిముట్లైన నవచ్చుచుండెనా?

జ:—అక్కడనున్న పనిముట్లన్నిటిని పంపించుమని కాన మాపరింపెండ్లెంటునకు వ్రాసితిని. పనిముట్లు గండియొద్దకు వచ్చునప్పటికి నాడుంకా నై ఇన్ని పనిముట్లువచ్చినవని గాని, అవివచ్చినప్పుడు నేన: గండిలోనిగాని చెప్పజాలను. నే నక్కడనుండి సా చుంకాలను బయలుదేరి అర్ధరాత్రివేళ ప్రాతూరువెళ్లి అక్కడ గురు డివిజను ఆఫీసుకు చూచితిని. కీతానగరము పనిముట్లకొరకు వెళ్లుచుండినప్పుడు తహసీలుదారును చూచితి నేమే భావకములేను.

కాన్వర్షన్ల సముడివిజను ఆఫీసుకు, రాయస్వామిస్వర్గ గారు కూడ సాక్ష్య మిచ్చిరి. వారి సాక్ష్యమునం దీవిషయములు కలవు. గట్టును తనిఖీచేయుట నా పని. నేనెన్నియో పర్యాయములు గట్టును తనిఖీ చేసితిని. వలయాకారముగ చేసిన గట్టుకు చీటలు తీసినవి. వానిని కప్పించిరి.

ప్ర:—ఏటిగట్టుకు ఎలుకకన్నము అంటె నేనా మీద చూచితిరా?

జ:—నేను గుర్రముమీద వెళ్లి తనిఖీచేయుచుండ వాడను.

ప్ర:—మీరు గుర్రముమీద వెళ్లి తే ఎలుకకన్నమును కనుపడునా?

జ:—కన్నము లెక్కడనున్నదో తెలిసికొనగలను.

ప్ర:—దుబ్బుపాతుచున్నది నిజమేనా?

జ:—అవును.

ప్ర:—గట్టుపల్లములో గడ్డియుండునో, ఎలుకకన్నమును కనుపించునా?

జ:—కనుపించవు.

ప్ర:—నవంబరులో వరద గట్టు మీదకు వచ్చినదా.

జ:—నాకు తెలియదు. నేనక్కడ లేను.

ఎలుక కన్నమో చీటయో నీరుపోసికొని పెద్దదై గట్టును తెగగట్టు పీటి తెంతవామనకు వచ్చునో సరిగ చెప్పజాలను.

ఆంధ్ర విద్యానిధి.

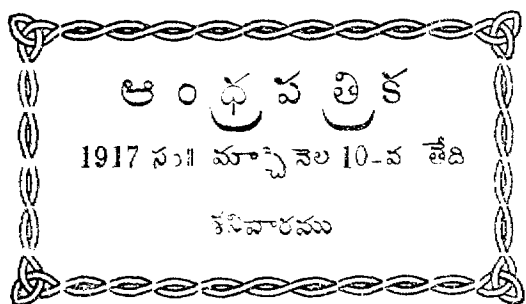
మన పురోవృద్ధికి విద్యావ్యాపనమే ముఖ్యమైన సాధనము. సకలదానములందును విద్యాదానము త్రేతమైన దానము. ఈ యుత్తమదానమును జేయుటకు సంవత్సరాది దినము సుదినము, సంవత్సరాది పండుగ సమీపించుచున్నది. ఆ పుణ్యదినమునందు దేశభాంధవులందఱును ఆంధ్రవిద్యానిధికి చందాల నిచ్చుటకును చందాలను పోగుచేయుటకును ప్రార్థితులు. సంవత్సరమున కొక రూపాయి నిచ్చెడివారు సభ్యులుగ జేరగలరు. కాని యథాశక్తిని ఆంధ్రులందఱును విద్యానిధికి సహాయము చేయవచ్చును. విద్యానిధికి సహాయము చేసినవారి పేరులు ఆంధ్రపత్రికా ముఖమున ప్రచురింపబడును.

సహకార్యదర్శులు:

అధ్యక్షుడు: పండిత డి. గోపాలాచార్యులు.
 బి. ఎన్. శర్మ: వే. రామదాసు.
 కా. నాగేశ్వరరావు.

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్రపాఠశాల	3
ఇండియాదేశపు యుద్ధములు	4-5
ప్రధాన వ్యాసము	
మదనపల్లి భాగపు నాల్గవసభ	6
చెన్నపురి ఆంధ్రపాఠశాల	7
విరోవా మహాసంగ్రామము	
విదేశతంత్రీవాదము	8
స్థానికవాదము	9
వివిధవిషయములు	10
ఇంగ్లీషుతంత్రీవాదము	11-12
మదనపల్లిడివిజయోద్యమము	13-14

మదనపల్లి భాగపు నాల్గవసభ.

మదనపల్లి భాగముయొక్క నాల్గవ సమావేశము మదనపల్లియందు నేడు గూడినది. కొంతకాలము వేంకట లక్ష్మణరావుగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. ఆంధ్రదేశమునందు లక్ష్మణరావుగారు వారి హిందూదేశచరిత్ర వలనను విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమాలకును విజ్ఞానస్వస్థమునకును సంపాదకత్వము వలనను కృతఃకరించుచులు. లక్ష్మణరావు గారు వారి యారంభోపన్యాసమునందు హిందూదేశభృదయమునకు గ్రామములు మొదలు సామ్రాజ్యమువరకును నవసరమైన రాజకీయార్థిక విద్యాది వ్యవస్థలను జర్పించిరి. లక్ష్మణరావు గారు స్వరాజ్యవాదులును ఆంధ్రోద్యమవాదులు నని వారి యుపన్యాసమునందు స్పష్టము చేసిరి. హిందూదేశమునందు 100-కి 90 మంది గ్రామములందు నివసించు చున్నారు. ఇంగ్లాండునందు 100-కి 22 మందియును జర్మనియందు 100-కి 55 మందియును గ్రామములందు నివసించుచున్నారు. ఇంగ్లాండునందు స్వపరిపాలనమునకు పట్టణములు నిలయుములైనట్లులు హిందూదేశమునందు గ్రామములు స్వపరిపాలనమునకు బీజములు గావలసి యున్నవి. నరమాన మహాసంగ్రామము వలనను గ్రామసీమల సుఖశాంతి రాజ్యసుఖశాంతికి సాధనమని విదితమైనది. పట్టణవాసము భోగాధానమునకును ననారోగ్యమునకును మూలమని యూరపురాజ్యములందలి పరిశ్రమల వలన విదితమగుచున్నది. ప్రజాసాఖ్యమునకును దేశక్షేమమునకును గ్రామసీమల స్వాతంత్ర్యమును సుఖశాంతిని

గాపాడుట ముఖ్యము. హిందూదేశముయొక్క ప్రాచీనచరిత్రను బాగుగ విమర్శించిన వారలకు దేశమునందు యుద్ధములుజరిగినను రాజులు మారినను రాజ్యములు మారినను గ్రామసీమలు పంచాయతీసభల మూలమునను స్వతంత్రవ్యక్తిత్వమును గలిగియుండినట్లులు విదితమగు చున్నది. ఆర్థిక ఆంగ్లపరిపాలనానంతరము మారినది. ఆంగ్లేయులు వారిదేశమునందు గల రాజ్యాంగ వ్యవస్థలకును వారివ్యాపారమునకును ననుకూలముగ రాజ్యాధికారమును ప్రధానసగరములందు కేంద్రీకృతము చేయుటకుపక్రమించిరి. గ్రామపంచాయతులు నిర్మాలముగటవలనను గ్రామములస్వాతంత్ర్యస్థితికి భంగము గలిగినది. చిన్ని స్వతంత్రరాజ్యములవలె నుండిన గ్రామసీమ లిప్పుడు స్వాతంత్ర్యకూన్యములై కలహముల కాకిరములై యున్నవి. హిందూదేశమునందు స్వపరిపాలనమును గ్రామసీమలతో నారంభించుట యవసరము. లక్ష్మణరావుగారు వారి యుపన్యాసమునందు పరాంతకుని కాలమునందు క్రీ. శ. ౯౨౦-౨౦ నందు మధురసీమయందు చెక్కిన శాసనమును గ్రామముల స్వపరిపాలనమున కుదాహరణముగ బేర్కొనిరి. గ్రామములు ప్రతినెడుల నెన్నుకొనెడి స్వాతంత్ర్యమును ధర్మాదాయమును వ్యయముచేసెడి స్వాతంత్ర్యమును న్యాయవిమర్శనముచేసెడి స్వాతంత్ర్యమును గలిగియుండినవి. మనదేశమునందు తిరిగి గ్రామపంచాయతులను స్థాపించి గ్రామవ్యవహారముల నన్నిటిని పంచాయతీదారుల కొసంగుట స్వపరిపాలనమునకు సోపాన మని లక్ష్మణరావుగారు తెలిపిన భావము దేశభృదయమును గోరువారలకు లక్ష్యముగ నుండవలయును. గ్రామములందువలె తాలూకాలందును మండలంబులందును ప్రజానిర్వచితమైన సభ్యులు గల స్వపరిపాలనసంఘములుండుట యవసర మని సభాధిపతి తెలిపియుండెను. మండలములకు స్వపరిపాలనమును నిర్ణయించినపుడు రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనావశ్యకత విశదమగుచున్నది.

ఆంధ్రోద్యమము రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనాత్మకమైన భారతజాతీయ నిర్మాణమును సుందరతరముగ జేయుటకు వెలసినది. ప్రత్యేకవ్యక్తిగల దేశమునకు భాషకు ప్రజలకు పురోవృద్ధికి ప్రత్యేక రాష్ట్రము సాధన మను మూలధర్మము ఆంధ్రోద్యమమునకు బీజము. “ఆంధ్రులు రాజకీయ, సాంఘిక, నైతిక, విద్యావిషయకాభ్యుదయమును జెంది భారతీయ జాతీయతకు సంబంధించిన తమ కర్తవ్యమును కరిపూర్ణముగ నిర్వహించుటకై ఆంధ్రోద్యమము పుట్టినది” అని లక్ష్మణరావుగారు తెలిపి యుండిరి. ఈ యాశయములను బడయుటకై ప్రత్యేక రాష్ట్రము గాకను పేరు సాధనాంతరము లేదు. “యువకులు రాష్ట్రీయ భావమునకై ప్రాముఖ్యత నొసంగుట” ధర్మానుకూలము గాని ధర్మప్రతికూలము గాదు. భారత జాతి స్వీయమనోరథములను బడయుటకు స్వరాజ్యమును గోరువట్టులు ఆంధ్రులును స్వీయాభిప్రయములను బడయుటకు ప్రత్యేక రాష్ట్రమును గోరుచున్నారు. ఈ కోరికకు మూలము స్వయం వికాసము గాని భేదభావము గాదు. ఈవ్యాసాయము గావు. లక్ష్మణరావు గారు తెలిపినట్లులు జాలితకారణములచేత నాంధ్ర రాష్ట్రమును గోరువారకుగ నుండును. ఒకవేళ నిట్టి కారణముల వలనను కోరినను “ఆత్మగౌరవమునకు భంగము” గలుగ నేరదు. లోకమునందు జీవసోపాధికి తీక్షణమైనస్వర్థ పర్యవేక్షణపుడు స్వీయసంరక్షణోపాయములను గల్పించుట యాత్మగౌరవమునకు హానికరము గాజాలదు. సంగ్రామానంతరము బ్రతికుండునా

జ్యమవలంబింపనున్న వ్యాపారసంరక్షణతంత్రము సామ్రాజ్యగౌరవమునకు హానికరమనుటధర్మమా? త్యాగము ధర్మసంరక్షణమునకు గాకను పరుల లాభమున కుపయోగపడునపుడు ఆత్మసంరక్షణము గౌరవభావముగాని హానికరముగాదు. భాషాప్రయుక్తరాష్ట్ర విభజనమునకు పరిపాలనాసౌకర్యము మూల మని అందరును నంగీకరింపవలసి యుండును. “రాష్ట్రముల సరిహద్దులను మఱల మార్పునట్టిసమయము లేటప్పించినపుడు ప్రత్యేక రాష్ట్రమును గోరుటయందు తప్పులేదని” లక్ష్మణరావు గారు తెలిపియుండిరి. ఆయవసర మిప్పుడే గలదు. అవసరమునకై మనము వేచియుండిన నెప్పటికిని రాకపోవచ్చును. అవసరమును గలుగ జేసెడిభారమును ఆంధ్రులపైన గలదు. లక్ష్మణరావుగారి వంటినాయకులు సమయము వచ్చినపుడు రాష్ట్రభావము నిరాటంకముగ దెలుపుట వలనను అవసరము సమీపింపగలదు. ఆంధ్ర రాష్ట్రసమస్య సర్వభారతసమస్య. ఆంధ్రుల వికాసమున కనుకూలము. హైందవజాతీయతకు ప్రతికూలము గాదు. ఈ భావము లంగీకృతములైనపుడు రాష్ట్రాధర్మమునందు తప్పుల నెన్నుట కవకాశములు లేవు. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రసిద్ధాంతమును తమపయోగమును నంగీకరించుచు తెలుగుజిల్లామైన విశాఖపట్టణమును మహారాష్ట్రజిల్లాలతో జేర్చుటయందు దోషము లేదని నిర్ణయించుట చోద్యముగ నున్నది. లక్ష్మణరావు గారు చూపిన నిదర్శనము వారి సిద్ధాంతమును మూలచ్ఛేదము చేయుచున్నది. “ఆంధ్రరాష్ట్రవాదు లేవరును దీని నంగీకరించెద రని తోచదు. ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు చెన్నపురి రాష్ట్రమునకు దిపుడు గల పరిపాలనమువంటి పాలనము గావలయు ననియును లేకున్న రాష్ట్ర మవసర మనియును వాదించుట సమాజసము గాదు. రాష్ట్రమును గోరువారు కార్యనిర్వాహకసభ శాసనసభ గల రాష్ట్రమునే కోరుదురు. కాని కారణాంతరముల వలన నిది యసంభవమైన రాష్ట్రమే యవసర ముట యుక్తమని తోచదు. ఏమియు లేనపుడు కొంతమైనను లాభము గలిగినసంతోషించుట యుక్తము. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయవిషయముపట్ల లక్ష్మణరావుగారు తెలిపినభావము సమజసమైనను సకలజనాంగీకారమును బడచు నేరదు. బీజాంకురమున్న వృక్షము గలుగవచ్చును. బీజము లేనపుడు చెట్టె యుండదు.

సామ్రాజ్యసమస్యలను విమర్శించుచు లక్ష్మణరావు గారు బంధకవాతమును దేశసంరక్షక శాసనోపయోగమును నిరసించిరి. నాయకుల రాకపోకలకు నిర్బంధములను గల్పించుటవలనను దేశమునందశాంతిగలుగునను మర్మమును పాలకులు గ్రహింపకుండుట శోచనీయము. యుద్ధానంతర రాజ్యాంగ సంస్కరణములను గురించి ముచ్చటించుచు మన 19 మంది ప్రతినిధులు గోరిన రాజ్యాంగ సంస్కరణములను సభ్యులంగీకరించుటయును గ్రామ గ్రామములందును వ్యాపింపజేయుటయును నవసర మని అధ్యక్షుడు చేసిన సదుపదేశమును దేశీయులందరును గ్రహించి కార్యదీక్షకు బానుకొనియెడ రని నమ్ముచున్నాము. మదనపల్లి భాగమునకు సంబంధించిన విషయములు సభయందు చర్చింపబడును గాన చర్చితచర్చణము గాకుండుటకై లక్ష్మణరావు గారా విషయములను పెంచకుండుట యదితముగనున్నది. మదనపల్లి భాగసభయందు ఆంధ్రుల యభ్యుదయమునకు మూలమైన ఆంధ్రీరాష్ట్ర తీర్మాన మేకగ్రీవముగ నంగీకరింపబడు నని నమ్ముచున్నాము.

చెన్నపురి ఆంధ్ర పారసభ.

చెన్నపురి ఆంధ్రపర్యావరణము క్రిందను సుక్రవారము సాయంత్రము పచ్చయప్పమందిరమునందు రావుబహదరు త్యాగరాయ శెట్టిగారి యధ్యక్షతక్రింద నొకపారసభ గూడినది. సభయందు ఈ రాష్ట్రపు విద్యావిధానములంగును విద్యాధికారమునందును ఆంధ్రభాషా శిక్షణమునకును, ఆంధ్రదేశమునందు విద్యావ్యాపకమునకును గల ప్రజాబంధకములను గురించి చర్చపబడి కొన్ని తీర్మానము లామోదింపబడినవి. భరతఖండమునందు విద్యావ్యాపకమున కవసరమైన విద్యాలయములు లేవు. ఉన్నవిద్యాలయములయందు దైనను విద్యావిధానములు దేశభ్యదయమునకు దగిన రీతిని నుండలేదు. సర్ శంకరకవాయరు ప్రాథమిక విద్యనలన దేశమునకు దగిన ప్రయోజనము గలుగుట లేదని సామ్రాజ్యశాసన సభయందును విద్యాధికారుల సభయందును తెలిపియుండెను. శ్రీవమ్మప్పప్రభువు కళాశాలలందు విద్యాశిక్షణము సంత్రిప్తికరముగ లేదని తెలిపియుండెను. విద్యాభిమానులందరకును నీయనుభవమువిడితమై యున్నది. విద్యావిధానమునకును విద్యను నేర్పుట కార్యమైన భాషకును సన్నిహితమైన సంబంధము గలదు. మన దేశమునందలి విద్యార్థులు మాత్ర భాషాముఖమున గాకను సన్య భాషాముఖమున బాల్యము నుండియును విద్యాభ్యాసమును జేయుటవలనను విద్యార్థులు కష్టముల పాలగుటయును శ్రమకు తగినఫలము గలుగకుండుటయును సంభవించుచున్నది. విద్యార్థులు విద్యార్థంభమునుండియును వారిబుద్ధిని భావములను గ్రహించుటకు గాకను సన్యభాషను జదువుటకై వినియోగింపవలసిన యవసర మేర్పడినది. బాల్యదశయందు దైనను విద్యాభ్యాసమును విద్యార్థులు మాత్రభాషాముఖమున జేయుటవలన నీ కష్టములు కొంత తొలగగలవు. విద్యార్థులు సంపాదించెడి విజ్ఞానము వారికిని దేశమునకును నుపయోగించుటకై ఉన్నత విద్యాలయములయందు దేశభాషలను సారస్వతమును నిర్బంధముగ జదువుట యవసరము. ఈపద్ధతి నవలంబించుటవలనను విద్యార్థులకు మాత్రభాషయందు పరిచయమును సదభిమానమును నేర్పడుచున్నది. ఆంగ్ల భాషయందు గలిగిన విజ్ఞానము స్థిరపడి మాత్ర భాషాముఖమున దేశమునందు వ్యాపించి ప్రజా ప్రభోధమునకు దోడ్పడుటకు చక్కటి సాధనంబేర్పడును. నిన్నను గూడిన సభయందు సభాధ్యక్షులు త్యాగరాయ శెట్టిగారు బాల్యదశయందు బాలరు ఆంగ్లభాషను నేర్చుకొనుటకై చేసెడి పరిశ్రమవలనను పడెడి బాధను చక్కగ దెలిపిరి. బాలవిద్యార్థులకు ఈడుకు మించిన భారము గలిగి ఆరోగ్యము చెడి బుద్ధిమాంద్య మేర్పడుచున్నది. త్యాగరాయ శెట్టిగారి యేబడోళ్ల యనుభవమును విద్యాభిమానులు ప్రమాణముగ నైకొనవలసియుండును. మధ్యమవిద్యాదశవరకైనను మాత్ర భాషాముఖమున విద్యాభ్యాసమును జేయుటవలనను మాత్రభాషాపరిచయము గలుగుచున్నది. అనంతరము ఆంగ్ల భాషాముఖమున విద్యాభ్యాసమును జేయుట సులభ మగుచున్నది. ఇందులకు రంగనాథ శాస్త్రిగారు రామానుజాచార్యులుగారు ప్రమాణముగ నున్నారు. కళాశాలలందు దేశభాషలకు తగిన ప్రతిపత్తి గలుగుటకై నిన్నటి సభయందు దీక్షింది తీర్మాన మామోదింపబడినది.

“(క) కాలేజీ తరగతులలో దేశభాషలను ప్రత్యేక స్వతమును గాని క్లాసికలు భాషను గాని పూర్వమువలెనే నిర్బంధపరచియుముగ చేయవలెనయు, (చ) వై తీర్మానము అనుబంధానికి వచ్చుటవలన, ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షకు వ్యాసరచనతో బాటు నిర్ణీత గ్రంథపఠనము కూడ నేర్పబడుటకు ఉపదేశము, ఈసభవారు విశ్వవిద్యాలయమువారిని ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు.”

మాత్రభాషయందుగల మహాకావ్యములను జదువకుండుటయును మహాకవుల చరిత్రను దెలిసికొన కుండుటయును ఆత్మకారనమునకు హానికరము.

ఆంధ్రదేశము రాజధాని నగరమునకు దూరస్థ మగుటవలనను విద్యాధికారములందు గాని విద్యాలయములందు గాని యాంధ్రులకు తగిన సౌకర్యములు గలుగలేదు. ఆంధ్రదేశమునందు జనసంఖ్యకును సంపదలకును దగిన విద్యాలయములు లేవని ఈ క్రిందిలెక్కలు తెలుపుచున్నవి.

“రాజధానియందు గల 81 కళాశాలలందు 9:5 సం. స్కూల్ కళాశాలలందు 2,700 బాలర మధ్యమ పాఠశాలలందు 167:42 బాలికా పాఠశాలలందు 6:80227 బాలర ప్రథమ పాఠశాలలందు 18980:1558 బాలికల పాఠశాలలందు 554:97 ఉపాధ్యాయుల పాఠశాలలందు 45 మాత్రము తెలుగు జిల్లాలయందు గలవు.”

ఈలోపమును నివారించుటకై ప్రభుత్వము వారు ప్రారంభవిద్యాలయముల నధికముగ స్థాపించుట యవసర మని సభయందు తీర్మానింపబడినది. ఈవిషయమై శాసనసభయందు చర్చ జరిగినపుడు విద్యాశాఖాధికారి ఆంధ్ర మండలములందును విద్యావ్యాపకకై తగినరీతిని విద్యాలయము లేర్పరుపబడుచున్న వని తెలిపి యుండెను. ఇది స్థితిగతులకు విరుద్ధము. ఈవిషయమై మన నాయకులు సభలు తగిన శ్రద్ధను తీసికొని నిరంతరము ప్రభుత్వమునకు మనోబుపాటులను శ్రుత పరచుట యవసరము. విద్యాధికారమునం దాంధ్రులకు ప్రతిపత్తి యుండుటకు వారి సంఖ్యకును దేశమునకును దగినరీతిని ప్రాతినిధ్యము గలుగుట ధర్మము. ఆంధ్రులకు సిండికేటునందును సినేటు నందును తగిన ప్రాతినిధ్య ముండిన దేశభివృద్ధికిని భాషాభివృద్ధికిని ప్రయోజన మేర్పడును. ఎన్నికల యందును నియామకము లందును నాంధ్రులకు ప్రవేశమును గలుగజేయవలయు నని సభయందు దొక తీర్మాన మామోదింపబడినది. ఆంధ్రభాషా పఠన గ్రంథనిర్ణాయకులను భాషాపరీక్షకులను నియమించుటయందు ఆంధ్రేతరులకు గల పోషణ నాంధ్రులకు గలుగుట లేదు. పఠనీయగ్రంథ నిర్ణాయకులం దాంధ్రభాషాపాండిత్యము భాషాభిమానము గలవారగుట ధర్మముగాని లేనివారగుండుట ధర్మము గారు. కాని నాంధ్రులకు తగినంత పలుకుబడి లేనందున పఠనీయగ్రంథనియామకులందు వారికి తగిన ప్రవేశము లేకను నాంధ్రేతరులకు ప్రవేశము గలదు. భాషాభివృద్ధికి ఈ యాచరణము ప్రతికూలము. గ్రాంథికభాషను పరీక్షలందు ప్రమాణభాషనుగ గ్రహింపవలయునని విశ్వవిద్యాలయాధికారులు పాలకులు నిర్ణయించిరి. కాని పరీక్షాధికారులనుగ గ్రామ్యభాషాభిమానులను నిర్ణయించిరి. ఇందువలన నుద్దేశమునకును క్రియకును సంబంధము లేకపోవుచున్నది. పరీక్షాధికారులు గ్రామ్యవాదులైనను వారి పదవిని నియమానుసరణిని వాడుదురు గాని భిన్నముగ వాడరని వాదించుటకు ఏలుగలదు. అయినను ఉద్దేశమునకు తగినరీతిని కార్యమును జరుపుటవలనను నిట్టి యభోహల కవకాశము లేకను సంకల్పము నిరంతరాయముగ సఫలము గాగలదు. ఏతత్ఫలమును సాధించుటకై

యొకతీర్మాన మామోదింపబడినది. మాత్రభాషా వికాసమును జేయుటకును తద్వారా ప్రజాజ్ఞేయమును నృసి చేయుటకును భాషాభిమానులు దేశభిమానులు చేయగల మరాత్కార్యము లనేయులు గలవు. భాషాభిమాను లందరును చెన్నపురి యందు గూడిన సభవలె నీ విషయమై తగిన పరిశ్రమ చేసి మాత్రభాష నుద్ధరించి మాత్రభాషాభిమాన సేవించుటకు ప్రార్థితులు.

జపానుదేశ వ్యాపార విజృంభణము.

యుద్ధమువలన జపానుదేశ వ్యాపారము ఆసియాఖండమునందు గాకను ఆమెరికాఖండమునందును విజృంభించుచున్నది. దక్షిణ ఆమెరికా రాజ్యములకును జపానుదేశమునకును గతి సంకల్పమునందు 10 కోట్ల రూప్యముల వ్యాపారము నడిచినది. ఒక సంవత్సరమునందు 8 కోట్ల రూప్యముల వ్యాపారము నెరిగినది. జపాను నుండి క్రమముగ దక్షిణ ఆమెరికాకు జపాను పొగయోడలుపోవుట కేర్పాటులు చేయబడుచున్నవి. జపానుదేశస్థులు పాశ్చాత్యులవలనను వారి వాణిజ్యాయుధమునే ప్రయోగించి జయమును పొందుచున్నారు. భారతీయుల కీ వాస్తవము జదివినపుడు విస్మయము గలుగుట సహజము.

జపానీయుడు హైందవయోధుడు డగ్గుట.

పుసాయె ఒహారుగారు యుద్ధప్రారంభ దశయందు హిలియా వనతి గృహమునందు పని జేయుచుండెను. హైందవల స్వచ్ఛంద పటాలము నిర్మింపమైనపుడు హైందవుని వేషముతో ఒహారా నైనికుడుగ జేరెను. పుష్పయ రంగము నందు యుద్ధము చేసి గాయములను బొందెను. శ్రీ బాప్టి పంచమ చక్రవర్తి ఇపు డావీరుని బిరుదుముతో సత్కరించెను. డాక్టర్ భావ బీజము నాటుకొనినపుడు ఆ బీజము నిర్మిమి త్తముగ వికసించు ననుట కీహారుని చరిత్రము నిదర్శనము. మన దేశమునందలి యువజను లందును నీ భావోదయచుగుట పౌరయోధ దశ నిర్మాణము బీజాంకుకముగా గలదు.

అలహాబాదు విద్యాశాఖ కార్యదర్శి గా. డి. లా. ఫా. సీ. గారు ఉపపాదించిన ప్రకారము ప్రతిపట్ట పరీక్ష విద్యార్థి యొక కళాశాలకు చేరి వసతిగృహమును గాని విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించిన విద్యార్థి వసతిగృహమును గాని, తలితండ్రులతోగాని, కళాశాలకు సంబంధించిన విద్యార్థి వసతిగృహమును గాని విశ్వవిద్యాలయము వారు అంగీకరించిన విద్యార్థి వసతిగృహమునుగాని స్థలము లేనిచో కళాశాలాధికారి చే ప్రత్యేక ముగా కళాశాల విద్యార్థుల నిమిత్తమే ఏర్పరుపబడి నట్టి యొక కళాశాలాధియొక్క కార్యగాని విశ్వవిద్యాలయము అధికారుల యొక్క గాని తదితరకోబడినట్టి వసతిగృహమునుగాని విద్యార్థులు నివసించవచ్చునని అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయ చుపు కేసులువారు ఏర్పాటుజేసిరి. తలితండ్రుల ఆమమతిలేనిచో విద్యార్థి వసతిగృహమును జరుగు నుత్తరీక్షయ బోధనకు సోపనము లేదని కూడ తీర్మానించిరి.

బంధక వ్రాతము కూడరని ఖండించుటకు కలకత్తా నగరమున ఈ నెల 9-న తేదీ సాయంత్రమున రామమోహన పుస్తక భాండాగార భవనమున జే. జి. బోసు సతిగారి అధ్యక్షతక్రింద మహిరాసభ జరిగినది. చాలమంది స్త్రీలు సభకు వచ్చిరి. బంధక వ్రాతమును వెంటనే తొలగింపవలెనని తీర్మానము చేయబడినది.

హిందూదేశ యుద్ధములు:— బొంబాయి యుద్ధమునకును బొంబాయి రాజధానిలో నున్న కంపెనీలు తదితర బ్యాంకులు మున్నగువాని యజమానులు తోడ్పడవలెననియు ఇది విజయము గాంచునట్లు జేయరలె ననియు సంఘమువారు ప్రోత్సాహపరుచుచు తగిన ప్రయత్నము చేయుచున్నారు.

గాగల సంస్థలకు చెన్నపురి కాన్సిలేషనునకు స్థిరసంఘ సభ్యులుగ నీక్షిందివా రెమ్మి కొనబడిరి. చూచుచు ఉన్నాడు సాహేబు బహదూరుగారు జి. ఏ. నరేశం గారు, దేశికాచార్యులుగారు, రావుసాహేబు కలకల్ రామానుజంపెట్టిగారు ఏ. పి. వైచుండ్లగారు. మిరియా యాకూరు మాస్టరుసాహేబుగారు లోస్పరమగారు పాలకులచే నియమింపబడిరి.

బ్రిటిషు సేన కెదుట నొక నల్లరమునకు ముందున్న సేన
కంటే ద్వితీయముగ నిపుడు జర్మను సేనకలదు. వారి సేనలో
శ్రేష్ఠులగు భాగమున మిగిలిన దంతయు నిచటనే యున్నది.

పరాసువారి విజయము.

లండను, మార్చి 9:—పాంపేను యొద్ద ఫిరంగులను గాల్చి మేము బట్టిడి మెస్సీలు మెయిసన్సుడే పాంపేనులకు చుట్ట నున్న స్థానమునందలి భాగమును వశపరుచుకొంటిమి. ఫిబ్రవరి 15 వ తేదీన దీనిని శత్రువులు వశపరుచు కొనిరి. మూడువారముల పడుటకు 100 మందిని పట్టుకొంటిమి. 304వ గుట్ట అవకాశము అడవులకు చుట్ట ఫిరంగులను గాల్చి జగ్గుల స్థానములను నాశనము చేసితిమి. అల్బానునందు పెన్నేకు దిగువను శత్రువులపై ఫిరంగులను కాల్చి తరిమితి గుని పరాసువారు ప్రకటించిరి.

కానిరు నౌక.

లండను, మార్చి 8:—కానిరు అను పరాసు డిప్ట్రీయరు పైని బార్బెస్ వదలగ నా నౌక కెప్టాను చనిపోయెను. తేలుచున్న తెప్పలను చేరుటకు హతశేషులు సముద్రమున చిక్కిపో కొట్టుకొనుచుండ “ఇటుకండు గోదరులాగా” అను పరాసు భాషనందు వివరించెను. అంతలో నౌక అంతర్గామి సమీపమున కనుబడినది. దానిలోని వారు వారిపైని కుపాకులను చుట్టకొనుటకు కాల్చిరి. ఒక గుండు తెప్పకు కొంచెము తప్పినదని హతశేషులు నుడిచిరి.

స్త్రీలకుగూడ నిర్బంధము.

పారిసు మార్చి 9:—17-60 వత్సరముల చుట్టవయసు గల స్త్రీలును పురుషులును, గూడ స్వచ్ఛందముగ బాతీయ సేవకర్తలను చేరుకొంటును క్రమముగ నిర్బంధమునకుగూడ నవకాళ ముండునట్లును శాసనము చేయబడినది.

ప్రచండమారుతము.

లండను, మార్చి 9:—ఆంకురు దంకమున ప్రచండ మారుతము వీచుచున్నది. మంచు విపరీతముగ కురియుచున్నది. పని కభ్యంతరము కలుగుచున్నది. నేల చురల గట్టిపడినది. శత్రువులు బాహుమయొద్ద స్పృహ లగుచున్నారు.

బ్రిటీషువారి శత్రువులు కందకములను వివాశనము చేయుటకులనె శత్రువులు పలాయనము నందిరిని లొంగిన వారు నుడిచిరి.

రుష్యా

రష్యావారి యుపకరణములు.

లండను, మార్చి 9:—రష్యాసేనకు వెనుకభాగమున వారు ఫిరంగులను సాచులను అధికముగ చేర్చి. ఈరంగమునందలి ఖిముగు ఆస్త్రియా జర్మనీ సేనలకు చాల బట్టిడి కలుగగలదని ఔర్దవరుటగైట్టు ప్రకటనాసినది.

బాల్కను

గ్రీసులో ఆహారపదార్థముల లోటు

లండను, మార్చి 10:—ఆమెరికానుండి 5000 టన్నుల ధాన్యమును తెచ్చుటకు గ్రీసు రాజపక్షము వారిచే పంపబడిన గ్రీసు నౌకను జర్మను అంతర్గామి ముంచినది. గ్రీసు వారు తిండిలేక మాడగలసిన కాలము చేకూరినదని ఏభేన్సు విలేఖరుడు ట్రిబ్యూను ప్రకటన వ్రాసెను.

పరాసువారి ప్రకటనము

లండను, మార్చి 10:—1080 వ గుట్టయొద్ద పోరు జరిగినది. ఇటలీవారు చాల చుండిని పట్టుకొనిరి. తలపడిన శత్రువుల నోడించితిమి. వర్తూరు ప్రెస్పానరులకు చుట్ట చుంచు కురిసినది. 1050 వ గుట్టను ఇటలీవారు వశపరుచుకొనిరి.

జర్మనీ

మెక్సికోలో జర్మనుల కుట్రలు.

లండను, మార్చి 6:—మెక్సికోలో జర్మను కుట్రలు వెల్లడియైనందున జర్మనీలో హృదయానేదన మొచ్చినది. రాజ్యాంగసభలో చాలప్రశ్నలకుగ బడినవి. ఆవార్తరహస్య భాషనందు పంపబడినది. ఆమెరికావా రెట్లు గ్రహించిలో నాకు తెలియదు. అదిదురదృష్టము. ఆమెరికాలో ప్రకటింపబడినందున ఈ విషయము జపానువారికి తెలిసినందులకు నాకు విచారములేదని హెరుజుమ్యురును నుడిచెను.

కొంటు జప్తి గురారు

లండను, మార్చి 8:—కొంటు జప్తి గురారు మృతినొంది తలెయుచున్నది.

ఆస్త్రియా

ఆస్త్రియా నౌకాదళము.

లండను, మార్చి 9:—బ్రూంట్ జలసంధి నుండి ఆస్త్రియా అంతర్గామిలు దాటి పోవుటకు ఆస్త్రియా నౌకలు దాడిచేయ నున్నవని వదంతి కలదని ఆగ్నే జియా రిటెనా ప్రకటన వ్రాసినది.

టర్కీ

బ్రిటిషు సేన బాగ్దాదును సమీపించుట

లండను, మార్చి 8:—శత్రువులు నమ్ములను ఎదిరించుటయే లేదు. బాగ్దాదుకు దక్షిణమున 14 మైళ్లలో నున్న బని యొద్దకు మా అక్వికదళము కౌన్సిల్సు మీనుగా పోయినది. 85 గురిని 1 ఫిరంగిని పట్టుకొనిరి గుని మెసపొటేమియా అధికారులు ప్రకటించిరి.

అమెరికా

సాయుధ తాటస్య నాననము.

న్యూయార్కు, మార్చి 7:—వ్యవస్థాపకము 11 నకు సభ్యులను నుండిన ఆంకోశకము ప్రబలుచున్నది. మిశ్రమ చుట్టకర్తము నేర్పురుపవలెను: ఆదర్శమున కూలు-కూజువాట్టు గాల్గుగూడ సభ్యులుగ నుండవలెను; ఆను తీర్మానములు న్యూయార్కునందు జరిగిన యొక మహాసభలో చేయబడినవి. స్టోనుగారి కిచ్చుటకు 30 వెండి నాణెములనువారు పోగుచేసిరి.

వాణిజ్యసౌకల్యలో ఫిరంగుల నవర్చుటకు అధికారము కలదా అను విషయమును గూర్చి ప్రెసిడెంటు నిల్చునగారు న్యాయవాదుల నడిచిరి.

—:—

లజ్జావద్ద తురుష్కులను దాకుట.

మెసపొటేమియా విలేఖరు డొకడు మార్చి 8 వ తారీఖున నిట్లు తంతికంపెను:—7 వ తేదీన తెసిఫాకాకు ఉత్తరమున 6 మైళ్లు సాగితిమి. 5 వ తేదీన ట్రెగ్రినునదిని మా వైస్యము దాటెను. యుద్ధసౌకల్యను గుర్రపుదళమును సేనకు లోడ్పడెను. గుర్రపుదండు లజ్జావద్ద మా అక్వికదళము శత్రువైస్యమును వెనుక రాగచుందు తాకి సమర మొనర్చెను. శత్రువైస్యము ఈ రణరంగమును దాత్రి వదలివేసినది. 32 మందిని ఖయిదీలుగా జేసితిమి. 6 వ తారీఖున మేము ముందుకు సాగిపోయి తెసిఫాను ఆక్రమించుకొంటిమి. మరి 50 గురిని ఖయిదీలుగా జేసితిమి. 11 కొండ ఫిరంగులను గూడ పట్టుకొంటిమి. ఈ గోజున శత్రువైస్యమువారు దయాలనదిమీదనున్న స్థానమును కాపాడు చుండిరి.

లండను, మార్చి 9:—సింహాశమున నాలుకొటి పెట్టు పెట్టుబడినంతవ వశపరుకొను చున్నాను. ఆంగ్లేయుల బిట్టులు నిలచిపోయినవి. దీనివలన క్రమముగ చాల ననగళము కలుగగలదని పాన్లమెంటు ప్రజలసభలో ఇంగిల్లీగారు నమరగ దీనిని గూర్చి సర్ జాను ఆండర్సనుగారికి వ్రాసెదనని వార్తబుటాంగు గారనిరి

థిల్లీ మార్చి 9:—5 వ తేదీన లాజుకర్త మా వైస్యము ముందుకు పోకుండ తురుష్కులు అడ్డులు గొర్రుచున్నారని. కాని 6 వ తారీఖున వాంగరేట వారే ఆధులమును ఖాళీజేసిరి. మా గుర్రపుదళము తెనుఫోకుకు పోగా అందు ఎక్కడను తురుష్కులను పడలేదు. 5-6 తేదీల చుట్ట 85 గురు ఖయిదీలును తురుష్కుల నెద్ద ఫిరంగి నౌక దానిని పట్టుకొంటిమి.

8 వ తేదీన సుభ్య పరగణాల థిఫు కమిషనరు గారి అధ్యక్షుల క్రింద సమావేశమైన వ్యాయశాసన సభయందు 72 ప్రశ్నలకు బదులుసంగిరి. స్థానిక శాసన సభ్యుల సంఖ్యను పెంచుటకు పనులైనవియు ‘బోయిస్కొటు’ ముపుమెంటును ఈ పరగణాలలో గూడ ప్రవేశపెట్టవలెననియు చెండు తీర్మానములు బహుపాదించిరి. మొదటి తీర్మానము వెళ్లలేదు. రెండవ తీర్మానమునుకొంచెము సవరణతో అంగీకరించిరి. గోడ్డునేయుట గురించియు పురుషవారులకు క్రొత్తగానేయు సంవర్ణమునను చుట్టకర్తగారు గూడు తీర్మానములను బహుపాదించిరి. అదనముగా మీరు ఉపపాదించిన విషయములకు ప్రస్తుతము సామ్మి లేనందున ఇది వదలుకొను అనవము కలిగెను. గరరణ చేయబడిన ఆర్థిక గట్టని చర్చించుటకై 13 వ తారీఖున సభ మరల సమావేశమగును.

కావలయును.

బెజవాడ మ్యునిసిపల్ ఆఫీసులో ప్రస్తుతం ఆస్తింగు హెట్ కల్లుపని (రూ. 30-40 ఖా)గా వున్నది. దరఖాస్తుదారులు మెట్రిక్యులేషనుపరీక్ష పాస్యకావలెను. ట్రాన్సులేషను, అకౌంటెంట్స్ పాస్యసయి అఫీషియల్ నార్టీసుగల వారి దరఖాస్తులు ముఖ్యముగా ఆగోరింపబడును. తెలుగు ఇంగ్లీషు ద్వారా గాగాయుండవలెను. ట్యుమోని య్యునివో సహా దరఖాస్తులు మాను యీ నెల 16వ తేదీ లోపుగా పంపవలెను.

మ్యునిసిపల్ ఆఫీసు, బెజవాడ, 8-8-1917. } డి. వి. హనుమాంతి గారు, (721) చైతన్య.

(686) భాషాసేవక సంఘము.

202 MINT STREET, MADRAS. రు 100 బహుమానములు రు 100

ప్రతి వారమున. ప్రతి వారమున.

గతి వారములో ఉత్తీర్ణత వారి వివరములు. మాడవత్తగతి బహుమానము: రి. వెంకటేశ్వర గారు, రామచారి, రా. కే. వాసుదేవు గారు, యాదగిరి; నాల్గవ తరగతి బహుమానము: భోగరాజు వాసుదంతి గారు, మానాచురు; డి. నాల్గవ గారు కాకాడ, మల్లివెద్ది కృష్ణయ్య గారు, గుంటూరు, శ్రీమతి ముడించి రంగనాయకమ్మ గారు, రామచారి, కనకమ్మ వీలమ్మమ్మ గారు, గుంటూరు. అయిదవ తరగతి బహుమానము: కే. వరదాచార్యులు గారు యేలూరు, కో. వెంకట రమణయ్య గారు పోరంకి, గుంటు పల్లి కృష్ణయ్య గారు బండారపల్లి, ఇంద్రకంటి సుబ్రహ్మణ్యంగారు పితాపురం, నారాయణం నరసింహాచార్యులు గారు, ఒంగోలు, శ్రీమతి యస్. సి. నాపయ్య గారు ఆలందూరు, పాలవర్తి రత్నమాణిక్యంబగారు, గుంటూరు.

మదరాసు నన్యము (700) మేలైన బందరాకుతో తమను చేయబడ్డరి. ఒకపాండు లేక 13 పలములు రు 1 0 0 ఒకసేరు లేక 8 పలములు .. 0 12 0 ఒకవీరే లేక 40 పలములు .. 0 0 0 ఎస్. ఉల్ సెలి అండ్ కో, మదరాసు. ఈ S. Woolseley & Co., MADRAS. E.

నీవు ఇల్లు కట్టెదవా? అట్లయిన కాపు అయిరక కాలము, స్పిరల్ స్టైలిక్ కేసెసు, ఆర్న మెంటల్ రెయిలింగు వనై చాలకు, (సి. గోపాలనాయకర్ అండు సన్ను బేసిక్ ఫ్యాక్రీ మద్రాసు వారికి వ్రాయుము.) 557

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము ఆంగ్లమును కాన్యమిఖమునుపొందుట స్వాభావిక మైన కొన్ని నిధులను ఆవశ్యంబుట ముకనే కల్పయ్యును ఈ పుస్తకమైన పుస్తకము ఆంగ్లమాధ్యమును కలుగజేసి తరగతి పాఠ్యమును దృఢగా తెలుసు అమర్చుకొని ఇచ్చింపును. ఈ పుస్తకము తెలుసుగా నీయుండును. పోస్టు వారు యు మేమీ భరించింపవలెను. నొంబి వ్యా)ము. 312 నైద్యశాస్త్ర మనీకంక్ గోవిందజి. ఆతంకనిగ్రహ బోధధూలము 193, వ్రాడ్వీ, మదరాసు.

ఉచితము! ఉచితము!! మానవ గడియారము దానిని బాగుచేయుట ఏలాగు? 141 పుటలకల వైద్య సంధమున ననుభవములను మానవ గడియారమును పేరుచేయుటకు శత్రుకౌశల వచ్చును. క్రమము లేను. కాలాభివృద్ధి లేను. రాజవైద్య నారాయణజి కేశవజి, 188 20, చీనాబజాంగోజి, మదరాస్.

స్థానిక వార్తలు

రాజ్‌పు సభలు మున్నగునవి

మార్చి 13 మంగళవారము.

చెన్నపురి కాననపల్లె.

ఉద. 11

మార్చి 14 బుధవారము.

టి. ఎం. నాయుడుగారి యువస్వామి సమాజము

సాయం 5-30

విజ్ఞాపనము

బ్రహ్మసమాజపు యిచ్చిత పతనాలయము:-

ఈపు ఉపయము 7 గంటలకు 27 వ బ్రాహ్మ సమాజములో భజనములు.

బహుమతి:-

య్య (శ్రీ) గారు ఈనెల 9 తేదిని జరిగిన తమ పుత్రికాక్షరాభ్యాస మహోత్సవమున ఆర్యవైశ్య విద్యార్థికి రు 10 లు నిచ్చి శ్రీకృష్ణకా పరమేశ్వరీ దేవస్థానమువారు చెట్టులు పురమున నిర్మించు విద్యార్థి కరగృహమునకు రు 800 లు నిచ్చుటకు వాదనము చేసిరి.

దక్షిణ భారత బ్రాహ్మ సమాజము:-

అన్నాపిల్లవారిని 97 వ గృహమున నున్న ఉపాసన మందిరమునందు 11 వ తేదీ సాయంత్రము 6 గంటలకు కె. పున్నయ్యగారు ప్రార్థనజరిపి "దేవస్థానములను" మను విషయమును గూర్చి అంగీకారము నుపసంహరించుట.

భగవత్ తత్వబోధిని సభ:-

జానాగిరారు ఈనెల 9 తేదిని జరిగిన తమ పుత్రికాక్షరాభ్యాస మహోత్సవమున ఆర్యవైశ్య విద్యార్థికి రు 10 లు నిచ్చి శ్రీకృష్ణకా పరమేశ్వరీ దేవస్థానమువారు చెట్టులు పురమున నిర్మించు విద్యార్థి కరగృహమునకు రు 800 లు నిచ్చుటకు వాదనము చేసిరి.

రంగునాను ప్రేమరు:-

ఈనెల 9 తేదిని జరిగిన తమ పుత్రికాక్షరాభ్యాస మహోత్సవమున ఆర్యవైశ్య విద్యార్థికి రు 10 లు నిచ్చి శ్రీకృష్ణకా పరమేశ్వరీ దేవస్థానమువారు చెట్టులు పురమున నిర్మించు విద్యార్థి కరగృహమునకు రు 800 లు నిచ్చుటకు వాదనము చేసిరి.

యుద్ధానంతర సంస్కరణములు:-

ఈనెల 9 తేదిని జరిగిన తమ పుత్రికాక్షరాభ్యాస మహోత్సవమున ఆర్యవైశ్య విద్యార్థికి రు 10 లు నిచ్చి శ్రీకృష్ణకా పరమేశ్వరీ దేవస్థానమువారు చెట్టులు పురమున నిర్మించు విద్యార్థి కరగృహమునకు రు 800 లు నిచ్చుటకు వాదనము చేసిరి.

పోలీసు బహుమతులు:-

ఈనెల 9 తేదిని జరిగిన తమ పుత్రికాక్షరాభ్యాస మహోత్సవమున ఆర్యవైశ్య విద్యార్థికి రు 10 లు నిచ్చి శ్రీకృష్ణకా పరమేశ్వరీ దేవస్థానమువారు చెట్టులు పురమున నిర్మించు విద్యార్థి కరగృహమునకు రు 800 లు నిచ్చుటకు వాదనము చేసిరి.

వ్యాయాస వార్తలు.

మునిగిచ్చిచ్చుట.

ఈనెల 9 తేదిని జరిగిన తమ పుత్రికాక్షరాభ్యాస మహోత్సవమున ఆర్యవైశ్య విద్యార్థికి రు 10 లు నిచ్చి శ్రీకృష్ణకా పరమేశ్వరీ దేవస్థానమువారు చెట్టులు పురమున నిర్మించు విద్యార్థి కరగృహమునకు రు 800 లు నిచ్చుటకు వాదనము చేసిరి.

వశించుచున్న తనకూతురిని చూచుటకై మదరాసుకు వచ్చెను. ఎవరో నీటిలో బడి మునిగిపోయిరన్న సమాచారము తెలియగానే లాకాలేజీ పోలీసు స్టేషను సబ్ ఇన్స్పెక్టరు రోడ్డిగూరు కపాలేశ్వర అగ్రహారములో నున్న చెరువునకు బోయి దానిలో తేలుచున్న మీనాక్షమ్మ శవమును బ్రెయిటికి తీయించెను. ఈమెయొంటిపై 900 రూపాయల విలువగల వగ లుండెను. ఈమె పాదప్రక్షాళనమునకు చెరువునకు బోయి కాలంజారి నీటిపడి మరణించెనని పంచాయితీ దాఖలు చెప్పిరి. శవ పరీక్షానంతరమున గూడ ఈతీర్మానమే నిశ్చిత మయ్యెను.

జాబ్బిటవును జరిగిన సామాన్యమైన నరహత్య.

ముగ్గురు ముద్దాయిలు పట్టుకడిరి. జాబ్బిటవునులో వేంకటమేస్త్రి వీధిలో 54 వ గృహమున వసించు (1) మొత్తయ్య అనే మునిస్వామి, (2) న. పి. శేఖర్, (3) యు. శేషయ్య ఇ. ద్వైబ్బాస్ కాపాలు అను ముగ్గురు శ్రీమనుష్యులను లాకాలేజీ పోలీసు స్టేషను సబ్ ఇన్స్పెక్టరుగారు బంధించిరి.

చనిపోయిన భనసింగు ఖాద జాబ్బిటవునులోనే నివసించుచున్నట్లును మొదటి, ముద్దాయితో గత ఆంధ్రవారము నాకు తగవులాడి మాటిమాటికి అతను లేని సమయమందు వానింటికి బోయి అల్లరిచేయుచుండెననియు, ఈసంగతి తెలిసి మొదటి ముద్దాయి తిక్కిన యిద్దరు ముద్దాయిలతో చేరి చనిపోయిన వానింటికిపోయి వానితో స్నేహితిగ మరుగుమాటలాడి వానిని బాగుగ మత్తెక్కునటుల త్రాగించిరినియు తెలియుచున్నది. చనిపోయినవాడు మత్తుగా నున్నపుడు లేంకటమేస్త్రి వీధిలో నున్న 54 వ యింటికి తీసుక వెళ్లి వానిని కత్తితోను ముప్పిచేతను శరీరమందంతటను గొట్టి మెడ ఎముక వింటి కిళ్ళన్నీటిని విరచిరట.

పోలీసువారి కీసంగతి తెలియగానే లాకాలేజీ పోలీసు స్టేషను సబ్ ఇన్స్పెక్టరుగారు నేరస్థులనుకు బోయి చూచు సరికి మృతుడు స్వారకము తప్పియుండెను. వానిని తక్షణము జెనరలు వైద్యశాలకు కొంపోయిరి. వాడచ్చట రాత్రి 12 గంటలకు మృతిచొందెను. పోలీసువారు కేసును గురించి దరియాపు చేయుచుండిరి. శవపరీక్ష సాయంత్రము జనరలు ఆసుపత్రిలో జరుపబడును. సామాన్యమునాడు ముద్దాయిలను మేజిస్ట్రేటు ఎదుట హాజరు పెట్టెదరు.

హెచ్. హెచ్. ది నైజాము వారి గ్యారంటీడు స్టేటు రైల్వే కంపెనీ, లిమిటెడు.

కరుగుటకు పనికివచ్చే ఇనుము ఉక్కు తును కలు 116 లున్నుల సప్లయచేయుటకు టెండర్లు కావలెను. 1917 వ సంవత్సరము ఏప్రిల్ 1 నెల 2-వ తేది మధ్యాహ్నము నరకు ప్రార్థనపరుగారు టెండర్లు తీసికొనెదరు.

ఒక రూపాయ చెల్లించిన వయిన సికిందరా బాదునందలి రయిలువేల్పూరుకివరు వారివద్దనుండి టెండరు ఫారముతో సహా ఇతరవిశేషములు తెలుపబడును. (718)

అభినవ భీమసేనుడగు ప్రొ॥ రామమూరి నాయుడు గారు త్వరలో రానున్నారు.

ఈ క్రింద వివరింపబడిన ప్రదేశములలో తమ అత్యుత్తమ దేహబల ప్రాధిమ్యము ప్రదర్శించెదరు. కావలి కాకినాడ ఒంగోలు పితాపురము బాపట్ల తెనాలి తుని గుంటూరు (683) ఎలమంచి బెజవాడ అనకాపల్లి ఏలూరు విశాఖపట్నము రాజమహేంద్రవరం విజయనగరము

చెన్నపురి బజారు రిపోర్టు

10-వ తేది శనివారము మార్చి 1917.

	రు. ఆ.
బియ్యము కొత్తవి 28½ పళ్ల బస్తా	8-0-0
డిబ్బా పాతవి 29 ప.	8-4-0
జొన్నలు 28 ప.	8-0-0
ధనియాలు బారువ 1-కి	52-8-0
నెయ్యి మణుగు 1-కి	16-0-0
మిర్చి కొత్తవి బుట్ట 1-కి గుంటూరు	70-0-0
డిబ్బా పాతవి పరికాయ	75-4-0
పొగాకు	210-0-0
దూదికొత్తవి మార్చి, వాయిదా	220-0-0
కందులు బస్తా 58 ప.	12-0-0
నవ్వులు 11 ప	3-8-0
ఉలముల ప- 48బ 1-కి	5-8-0
చింతపండు బారువ 1-కి	35-0-0
పసుపు బా. 1 కి	90-0-0
చక్కెర మ. 1 కి	4-4-0
బెల్లము ,, 1-కి	2-2-0
కొబ్బరి మ. 1-కి	6-4-0
పొకలు మ. 1-కి	15-0-0
ఉప్పు బస్తా 46 బైటికి 3-4-0 చిల్లరకు ప1-కి	0-1-8
తోట్ల పా 1-కి 1-8-0; 1-0-0; 0-12-0; వెల	
నీలిమందు మ. 1-కి	70-0-0
గు- సవరములు 1-కి	16-1-0
రాణి సవరము	18-0-0
ప్రెంచికాసులు	5-0-0
బంగారము	7-0-0
వెండి	96-8-0
గవర్న మెంటు పత్రములు	83-4-0
సీమవేరునెనగ బా 1-కి	26-0-0
వేరుశనగ బారువ 1-కి	26-0-0

గవర్న మెంటు పత్రములు.	
1913-16	
నూటికి 4 వడ్డీని- (1916, 17 తీర్చునది)	84 మొదలు 86 వరకు
టర్నిమెంటులోను 4-వడ్డీని (1915-16)	93 మొదలు 95 వరకు
3½ వడ్డీని (అంతా ఆపు)	68 మొదలు 71 వరకు
వడ్డీని (1896-97)	58 మొదలు 60 వరకు

Oriental Govt. Security Life Assurance Co. Ltd.,

India's Premier BOMBAY India's Model Company 1874 Institution Funds over 5 crores. Claims paid nearly 5 crores

WAR-TIME BONUS.

A Triumph of Administration. The results of the recent valuation have proved eminently satisfactory in spite of present seriously adverse conditions, and the Directors have now declared A BONUS OF 3 % on the sum assured to Whole Life Policies in force for the whole of the Triennium 1913-1915. Other important & Generous declarations.

WANTED Active and Influential Agents at:-

Anantapur, Chittoor, Cuddapah, Masulipmtam, Kurnool, Vizianagaram, Rajahmundry, & Chicacole. Liberal Terms - Personal Security required. Apply stating age, experience, & guaranteed business, to THE AG. BRANCH SECRETARY, ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS, POST BOX No. 8, MADRAS. ది ఓరియంటల్ గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ ఆశ్యురెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

ఇండియాలో కెల్ల బొంబాయి. ఇండియాలో కెల్ల నెడ్డకంపెనీ 1874 శ్రేష్టమయిన కంపెనీ 5 కోట్ల పైన నిధి. 5 కోట్ల చెల్లింపు

యుద్ధకాల బహుమానము. వ్యవహార విజయత్యము. ఇటీవలజరిగిన వ్యవహార మదింపులక్కల పర్యవసానము ప్రస్తుతము కాలము బెట్టగనున్నను, చాల తృప్తికరముగా నున్నది. 1913-15 మూడుసం॥ కాలములో అమలులో నున్న యావజ్జీవ భీమాలకని, భీమాచేయబడిన మొత్తముమీద 3% బోనసును, ఇంకను ఇతరముఖ్యమున సరసమున అగు ప్రకటనలను డైరెక్టరులు వెల్లడించిరి. (726)

విశ్వవిద్యాలయ నివేటుసభ.

నిన్నటి సాయంత్రము విశ్వవిద్యాలయ మందిరమున సర్ పి. ఎన్. శివస్వామిఅయ్యగారి అధ్యక్షతక్రింద సెనేటుసభ సమావేశమయ్యెను.

దివాక్ బహదర్ పి. రాజగోపాలాచారి గారికి విశ్వవిద్యాలయమున "సాహిత్య నిర్ణేత" పదవి నిచ్చుటకు తీర్మానించిరి.

విశ్వవిద్యాలయ యార్థిక కమిటీ:

సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు ఈ క్రింది నిబంధనల నామోదింపవలయునని యుపపాదించిరి:—

(1) విశ్వవిద్యాలయపు లెక్కలను సిండికేటు సభవారి నూచనల ప్రకారము రిజిస్ట్రారు గారు సరిగా నుంచవలయును. (2) గవర్నరుగారు కోరినట్లు రిజిస్ట్రారు గారు విశ్వవిద్యాలయపు లెక్కలను తనిఖీకొనుటకు పంపవలయును. ....(5) గుమాస్తాలయొక్కయు బంట్లోతుల యొక్కయు జీతముల విషయమును నిబంధనక్రింద గాని ఇతర వ్యయములను సిండికేటువారు నిర్ణయింపవలయును. (6) పరీక్షకులకు బత్తెములను, విశ్వవిద్యాలయ సేవచేసినవారి కిచ్చు బత్తెములను, విశ్వవిద్యాలయ పండితుల జీతములను బత్తెములను విశ్వవిద్యాలయ ముఖ్యసేవకుల జీతములను రిజిస్ట్రారు గారియవలయును. (7) సిండికేటువారు రాబోవు సంవత్సరమున కగు ఆదాయ వ్యయముల జాపితాను తయారుచేసి ప్రతి సంవత్సరపు మార్చిసభలో సెనేటు, సభవారి కొనుంగి వారి సమ్మతిపై దాని నామోదింపవలయును. (8) ఈ ఆర్థిక పత్రమునందు నూచింపబడిన వ్యయములకంటె ఎక్కువ వ్యయములు భరింప నవసరమగునెడల సిండికేటువారు వ్యయములను భరించి వానిని శీఘ్రకాలములో సెనేటు సభవారికి దెలిపి వారి సమ్మతి నొందవలయును. (9) ఆర్థిక పత్రమున నూచింపబడిన వ్యయమునకంటె తక్కువ వ్యయము సంవత్సరాంతమున తేలినయెడల మిగత మొత్తమును రాబోవు సంవత్సరమున వ్యయములకొరకు పయోగింపకగదు ఆ మొత్తమును క్రొత్త సంవత్సరపు ఆర్థిక పత్రమున ఆదాయముగా జేర్చుకొనవలెను.

1916 వ సంవత్సరము నవంబరు 25 వ తేదీన విశ్వవిద్యాలయ యార్థిక కమిటీల పరీక్షా విషయమును గూర్చి సి. పి. రామస్వామిఅయ్యగారు యుపపాదించిన తీర్మానము ననుసరించి యేర్పణపబడిన ప్రత్యేక సంఘమువారి తీర్మానములను నూచించిరి.

ఈ సూచనలన్నియు సిండికేటు వారి సమ్మతి బడి నినవి.

సెనేటు సభవారును వీని నామోదించిరి.

ఇంటర్మీడియేటు, మెట్రిక్యులేషను పరీక్షా విధానము నందినదివల కేర్పణప బడిన సంస్కరణ క్రమ సంఘములను (మాడరేషన్ బోర్డులు) తీసివేయవలయునని రామస్వామిఅయ్యగారు యుపపాదించి పూర్వము మెట్రిక్యులేషను పరీక్ష కేర్పణ మంది వచ్చునట్లుగా ఈ సంఘము లవసరమై యుండినవి కాని ఇప్పుడవసరమైనవి కావని వివరించిరి. ప్రస్తుత మెక్డరేషన్ చిట్టలు గలుగినయెడల సిండికేటువారే వానిని పరిష్కరింప నొప్పుదురు.

లక్ష్మీనరసు నాయుడుగారి తీర్మానము ననువదించిరి.

ప్రతి పరీక్షాబోర్డునకును అధ్యక్షుని సిండికేటు వారు నియమింప వలయుననియు, మెట్రిక్యులేషను, ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షావిషయములందు సంస్కరణపు పనులను పరీక్షాబోర్డుల అధ్యక్షులచే చేయింపవలయుననియు ఎల్. పి. గోవిందరావు నయ్యగారు రాక నవరణ నుపపాదించి కొంత తడవు నుడిచిరి. ఏ. రంగస్వామి అయ్యగారి సవరణ ననువదించిరి.

సంస్కరణసంఘము లవసరమనియు, ఆంగ్లదేశ విశ్వవిద్యాలయములంద నేకములందని ముఖ్యముగా గలవనియు డివిన్ గారిని. పరీక్షా ప్రత్యక్షులకు కాగితములను దిద్దుట యందు ప్రతిసంవత్సరమునందును చాల ధేవముకనబడుచున్నది. వానినిదిద్దుటయందేదోయొక సక్రమముగవిధముండవలయును. అన్ని పరీక్షాబోర్డుల అధ్యక్షులనుగలపి ఈసంఘసభ్యులుగా జేర్చవలయునని గోవిందరావునయ్యగారు చెప్పచున్నారు. ఇట్లైనయెడల సంస్కరణసంఘము చాల వెద్దదిగా నగును. ఈ విషయము నొక ప్రత్యేకసంఘము వారిచే విచారింపించుట మంచిది.

రెవరెండు క్వో గారు ఈ తీర్మానము ననువదించిరి.

సంస్కరణసంఘ మవసరమే యనియు, సిండికేటుసభ వారి విషయమునుగూర్చి యోచించుచున్నారనియు త్వరలో

నేదోయొక తీర్మానమునకు వచ్చెదననియు గా॥ స్టోనుగారు నుడిచిరి.

రామస్వామి అయ్యగారు తమతీర్మానమును, గోవిందరావునయ్యగారు తమసవరణ నుపసంహరించు కొనిరి.

విశ్వవిద్యాలయ పండితపదవులు.

విశ్వవిద్యాలయ పండితులను సిండికేటు సభవారి సిఫార్సులపై సెనేటు సభవారు నియమింపవలయుననియు, సిండికేటువారి సిఫార్సుల మీద సెనేటువారి తీర్మానము ప్రకారము ఆ పండితులకు జీతము వీయవలయుననియు మార్కు హంటు గారు యుపపాదించిరి.

ఆయా పదవీను విషయ నిర్ధారణ "బోర్డు ఆఫ్ ప్రజెంట్" సంఘమువారితో సిండికేటువారుచూచించి సిఫార్సులు చేయవలయునని ఎల్. పి. గోవిందరావునయ్యగారు సవరణ నుపపాదించిరి.

సతనీను విషయ నిర్ధారణసంఘమువారి సిఫార్సులను సిండికేటువారు నిర్బంధముగా నామోదింప నవసరములేను. సిండికేటువారును, పతనీను విషయనిర్ధారణ సంఘమువారును కలసి యోచించి పతనీయవిషయసంఘమువారి సిఫార్సులను విని సిండికేటువారు తమ యుక్తమునచ్చిన తీర్మానములను జేయవచ్చును.

ప్రముఖుల కవారితో యోచించునెడనే విశ్వవిద్యాలయ పండితులను సిండికేటువారు నియమింపజాలరనియు, విశ్వవిద్యాలయ పండిత పదవుల భాగిలను సిండికేటువారు ప్రకటించి, అందుపై వచ్చిన దృఢాస్తులను హిందూనేతమునందును, ఆంగ్లదేశమునందును ఏర్పజుంపబడిన రెండు సంఘములవారి యోచనకుం బంపి వారి సిఫార్సుల ప్రకారము సిండికేటువారు చేయుదురనియు మార్కు హంటు గారు ప్రత్యక్షుల మిచ్చిరి.

గా॥ స్టోనుగారు ప్రత్యక్షులనునిచ్చుచు సవరణ నాజేపించి, ఇట్టి సవరణములపై సిఫార్సులను యోచించుటకు సిండికేటువారిమీదనే సంపూర్ణ భారము గలదనియు, ఈ సవరణ నామోదించిన యెడల ఆ భారమును కొంతవఱకు తీసి వేయుట యగుననియు చెప్పిరి.

మొదటి తీర్మాన మామోదింపయ్యెను. నవరణ యోచిపోయెను.

సెనేటుసభవారు సిండికేటువారి సిఫార్సులపై ఒక పండితుని పదవినుండితొలగింపవచ్చును. అప్పుడు ఆపండితునికిరీమానుమలజీతమును ముందుగానిచ్చివేయవలెను. తనవిప్లవక్షోభములను నిర్వర్తింపవచ్చును అక్రమముగా నడచుకొనుచున్న ఆ పండితుని కేసుయు నీయకయే, ముందుగా దెలుపకయే పదవినుండి తొలగింపవచ్చున" అని మార్కు హంటుగారు యుపపాదించిరి.

"సెనేటువారు" అనుపదముల వెనుక వచ్చు "సిండికేటువారి సిఫార్సులపై" అను మాటలను తీర్మానమునుండి తీసివేయవలయునని సి. పి. రామస్వామిఅయ్యగారు రాక నవరణ నుపపాదించి సిండికేటువారి సిఫార్సు లవసరమనియు, సెనేటు సభలోని ఏ సభ్యుడైనను ఒక తీర్మానము నుపపాదించి పండితుని తొలగింప వచ్చుననియు చెప్పిరి.

ఒకసభ్యుని యుపపాదనయపై సెనేటువారి రాక పండితుని తీసివేయు నధికారమును తొలగించుట కీ తీర్మానము ప్రవేశ పెట్టబడిన దనియు, ఇది యక్రమమునయు నవేశనగాను చెప్పిరి. సిండికేటుసభవారి సిఫార్సులపై సెనేటువారి రాక పండితుని నియమించిరి.ఆ పండితు డక్రమముగా నడచుకొనుచుండెను. ఒకసభ్యుని తీర్మానముపై సెనేటువారి ఆపండితునికీ నోటీసునిచ్చి తొలగించుటకు సెనేటువారి కధికారముండవలయునని సచేతనుగారు వాదించిరి.

ఈతీర్మాన మామోదింపయెను. సెనేటువారు. సిండికేటు వారి సిఫార్సుల మీద తప్ప ఇతరముగా, ఒకసభ్యుని తొలగింప జాలరని ఉపాధ్యక్షులు సర్ శివస్వామి అయ్యగారు గారనిరి.

పండితుని కార్యము బాగుగా నిర్వర్తింప బడినయెడల, సిండికేటువారు అతనిని తొలగించుటకు సిఫార్సులు చేయుట యరుదుగా నుండునని కాచ్చే గారిని.

ఈ తీర్మానము నందు ఒకనిని మెడికలు సర్టిఫికేటు మీద తొలగించు విషయము చెప్పబడ లేదని రంగస్వామి అయ్యగారు గారిని.

రంగస్వామి అయ్యగారి సవరణను గూర్చి శ్రీనివాస అయ్యగారు ఆక్షేపించి ఒకపండితుని తొలగించు విషయము సెనేటువారి వెద్దనధిచారిపై నుండదననియు, సిండికేటువారు ముందుగా నీవిషయమును యోచించి సిఫార్సు చేయవలయు ననియు చెప్పిరి.

ఈతీర్మానమును సిండికేటువారి నామోదనకు పంపవలయునని గా॥ స్టోనుగారు యుపపాదించిరి.

సచేతనుగారు వీని ననువదించిరి. తరువాత "భాగతీయూర్ధ్వకశాస్త్ర" విషయపండిత పదవిని దక్షిణభారత ఆర్థికశాస్త్రమున విశేషపాండిత్యము గలవాని కీయవలయు ననియు, పద తత్త్వశాస్త్ర పండితునికి సంస్కృత భాషమును విశేషముగా నుండవలయు ననియు, భాగతీదేశ భాషల పండితుల యొక్కయు "రీడరుల" యొక్కయు పనిని తనిఖీ చేయుటకు సెనేటు లేక సిండికేటు వారి సిఫార్సులపై పదతత్త్వశాస్త్ర పండితుని కధికార మీయవలయు ననియు తీర్మానింప బడెను. విశ్వవిద్యాలయ యోజనాకమలను పండితులను, "రీడరు" లను నియమించు విషయమును గూర్చియు కొన్ని తీర్మానము లామోదింప బడెను.

అనంతరము సభ ముగిసెను. ఈ దినము సాయంత్రము 4 గం-లకు సభ ముగిల సమావేశ మగును.

తెనాలి వృత్తాంతములు.

మాన్వత్వ విశేషకుని యొద్దనుండి పంపితగ్రంథ

తెనాలి మార్చి 7:— గుంటూరు జిల్లా పరిపాలనంఘములసభ తెనాలితాలూకా చేరలిగ్రామములో గుంటూరు మండలాధిపతి ఇ. పి. డి. వోగారి యాధిపత్యముక్రింద ముందునెల 1-న తేదీని జరుపబడవలసి తెలియవచ్చుచున్నది.

కృష్ణవరదల విచారణసభ.

కృష్ణవరదలకు కాణమలనుగుతించియు, ప్రజలకందువలనకిలిగిన నష్టములనుగురించియు విచారణజరిగించుటకు స్థానిక ప్రభుత్వము వారు ఒక సభ నేర్పరచినట్లు పత్రికాముఖమున వెలువడియున్నది. సభ్యులు మువ్వరిలో రావు బహద్దరు పత్రి శ్రీనివాసరావు గారి కక్కడను మాత్రమే యనుబద్ధుని. వీరు ప్రభుత్వపుట తురు వారనియుం గావున సభ్యులందఱు ఉద్యోగులుగ బరిగణింపం బడవలసిన వారనియు బ్రాబ్ధిప్రాయమై యున్నది. రైతుల కెంతకాలము నుండియో కడుపుచిచ్చుగా నున్న యీ కరదల యుపద్రవమునకు సంబంధించిన మిక్కిలి యవసరమైన విషయమై విచారణ చేయువారును నొక్కడైన ప్రజామోదమును బడెనవాడు లేమి విచారకము. ప్రజానాయకులం దుండకూడ దని ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయమై యుండదుగద? కాని కొండ వేంకటప్పయ్య పంతులుగారిని వదిలి వేయుటకు కారణము గురూభ్యాముగ నున్నది. ఈ సభవారు నిన్న నేడు బెజవాడలో విచారణ జరిగించినారు. 11,12 తేదీలకు కొల్లిపరములో 13,14 తేదీ. లను తెనాలిలోను విచారణ జరిగించుదురు.

సత్పాత్ర దానము.

తెనాలితాలూకా బలివేటి గ్రామకాపురంఘము సూపాకుల వేంకటప్పయ్యగారు తమకుమారుని వివాహసంబంధమున రు 100 లు తెనాలిలోని సంస్కృతకళాశాలకున్న రు 250 లు బందరులోని జాతీయకళాశాలకును దానమిచ్చుటకు వాగ్దాన మొనర్చిరి. సుమారుమాసములో తెనాలిపురవాసు లిరువురును కొల్లూరు గ్రామ వాస్తవ్యుః డొక్కరును మనిషి యొక్కింటికి రు 760 ల వొప్పక ఇచ్చుటి మాండ్లయకళాశాల కిచ్చి యున్నారు. ఇది మిక్కిలి శుభసూచకము. చెలువులు, బావులు, సర్రములకంటె నిక్కాలమునకు విశ్వయవసరమై యున్నది. "క్షేత్రమెరిగి బీజము పాత్రమెరిగి దాన"మను పలుకులు మనస్సుల నుంచుకొని కాలానుసరణ మగ రమ భగ్యములను అవిధ్యాంధకారము నాన్ధ్రదేశము నుండి వెడలగొట్టుటకు పుపయోగించుచు వై వెద్దలయగుట నాడల బోవుటకు ప్రజలు ప్రార్థించు.

ఈ నెల 8 వ తేదీని "గుంటూరువాస్తవ" అని ప్రకటింపబడిన శీర్షికక్రింద "ఒక విశేష" యనుటకు లభించు "మాన్వత్వవిశేష" యని పోరపాటునపడినది. చదువరులు దిద్దికొన వ్రాద్ధితులు.

ఇటీవల వైదావేట గ్రామ మనసము వైదావేట ను మేజిస్ట్రేటుకు లంచ మీయ బ్రయత్నించెనని కేసు వచ్చిన సంకతి సాతవలకు విధితును. బాయింటు మేజిస్ట్రేటుగారు కేసు విచారించి 800 రూ॥ ల జూర్యగాయకు 3 మాసముల కఠినశిక్షయు విధించిరి. దీనిపై గ్రామ మనసము చక్షుముల లక్ష్మీనారాయణయ్యగారు జిల్లా జడ్జికోర్టులో అప్పలు చేసిరి. జిల్లా జడ్జి కేసు పూర్తిగావని, తీర్పును విలిపించుచిరి.

దేశీయ మహాసభవారి.

విద్యావిషయ దృష్టులు.

నిన్నటి సాయంత్రము గోల్లపల్లియందు జాతీయ సభవారి విద్యావిషయ సంస్కరణ విషయ తీర్మానము ముల చుగూర్చి జి. ఎస్. ఆరంజేలుగారు పఠ్యసించిరి. ఆనెలెంటు మృత్యు అవస్థకు వహించి యుండెను.

ఆనెలెంటుమృత్యు స్వల్పపాఠ్యము గావించిన వెనుక ను ఉపన్యాసము లేచి ఇట్లుపఠ్యసించిరి.

1916 వ సంవత్సరపు సభయందు జాతీయ మహాసభ వారు చేసిన విద్యావిషయ తీర్మానములను ప్రతిపక్ష గలుగు టకు మనము ముమ్మగు డిటిషన్ పరిపాలనా కాలమునందు విద్యావ్యాప్తము మొకంత తెలిసికొనుట యవసరము. భారతదేశము పూర్వకాలమున విద్యకు పుట్టినిల్లనియు, పూర్వ విద్యాస్థితులను ప్రస్తుత కాలమునకు వర్తింపజేయుటయే యుపయోగకరముగా నుండుననియు, విదేశములనుజూచినగాని భారతదేశ యొక్కరకాలము, మొదట బ్రిటిషువారు హిందూదేశమునకు వర్తకులుగా వచ్చిరి. విద్యావిషయముతో వారికి మియు అపఖ్యము సంబంధములేకుండెను. హిందూదేశము బ్రిటిషు పరిపాలనముక్రింద జేరినతోడనే, పూర్వము భరతక్షత్రమున కాన్యత్వమును, భాగ్యతీతినిగూర్చిన తత్త్వ, మత కాన్యత్వ విషయములు క్రమముగా ప్రజలను బాసి పోసాగినవి. విద్యాక్రమతయేమియు లేకుండెను. పశ్చిమ దేశములు, తాము మాతముగా కనిపెట్టినవని చెప్పకొనుచుండు కాన్యత్వ తత్త్వాన్ని విషయములను హిందూ దేశము నకు దెలిపి. హిందూ దేశము నుద్బోధించి ఇచ్చటి నుండి తీసికొని పోయినను ఈ విషయములనే భారతీయులు మరచిపోయి నందున, పాశ్చాత్యులు మరల కనుగొని వానిని భారతీయులకు బోధించిరి పాశ్చాత్యులే యుద్బోధించుచున్నారు. కనుక బ్రిటిషువారు ప్రారంభమున తాము భారతీయులకు విద్యా విషయమున నధికములని తలచితమ చర్యనారంభించిరి.

1823 వ సం॥ రమున మొదటి విద్యా విషయమున ప్రభుత్వము వారి ఆధీనమున జేర్చవలయునని తలచబడలేదు. పాశ్చాత్య విద్యాపద్ధతు లీదేశమునకు ఏర్పడుటకు యవసరమయ్యెను. వానినట్లు ఏర్పడుటకు మెకార్ ప్రభువుగారు 1835 సం॥ రమున నూచించిరి ఇదిచాల ప్రశస్తముగా నున్నదని ప్రభుత్వమునారు కొనియాడిరి. కాని అదియంతయు తెలివితప్పింపవలసి నాయభిప్రాయము. ప్రాచ్యభాషా జ్ఞాన్యత్వమును గూర్చి తమకేమియు తెలియ దనియు, ప్రాచ్యదేశములందు విద్యాగంధమే లేదనియు, పాశ్చాత్య దేశములందే మత, సాహిత్యకాన్యత్వవిషయములు ప్రత్యక్షముగా ప్రజలించుచున్నవనియు మెకార్ గారు వ్రాసిరి భారతీయుల ప్రాచీనాన్యత్వములకు నొక మూలకు ప్రోత్సహించెను. భారతీయులు విద్యాదీక్షనమున మొల నారంభించి పాశ్చాత్యుల ననుకరింప వలయునట. అనగా భారతీయులు తమ ప్రాచీనాన్యత్వమును మఱచి పోయి తాము అంతకుముందు అనాగరికులగు జనులమని యొప్పుకొన వలయును. ఇంత వఱకును అట్టి అభిప్రాయములే ప్రభుత్వము వారి విద్యావిషయమున ప్రతిఫలించుచున్నవి. జాతీయమహాసభ వారు ప్రతిపక్షవత్తమున తీర్మానములను చేసి, ప్రస్తుత మున్న విద్యావ్యవస్థ భారతీయ యవకులకు పనికిరాదని ప్రకటించుచున్నారు. 1854 వ సంవత్సరమున పంపబడిన విద్యావిషయ చర్యప్రక్రమ మెకార్లేగారి ప్రకటనముకంటె విశేషసానుభూతిని నూచించుచున్నది. సామాన్యజనుల విద్యాపక్షకత అంగీకరింపబడినది. పాఠశాలములు శిశువులనిచ్చి విద్యచెప్పించుటకంటె ఉచిత విద్య అంత యుపయోగకరముగా నుండదని నిర్ణయింపబడినది. కాని విద్యాభివృద్ధి ఎట్లు మొక్కులు కలుగజేయునలెను. దీని మూలమున తగినవారి సేవప్రభుత్వమువారికి లభించునను ఆశయే దీని కాధారము "కొంతమందికి విద్యాలభము గలిగించుట యన చర్యగా నుండగూడద"ని ప్రభుత్వము వారి ప్రకటనమునందు చెప్పబడినది. ప్రస్తుత చర్యకు ఈ యభిప్రాయము ప్రకారము సంస్కరింపవలయును. ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనమునందు "విద్యావిషయ పరిపాలనమున కాలక్రమమున ప్రజలకే విద్యనవలయున" జేర్పబడిన వసునని" చెప్పబడినది.

1882 వ సంవత్సరమున విద్యా విషయ సంస్కరణమున కొక సంఘము నియమింప బడినది. 1887 వ సం॥ రమున హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారికి తీర్మానమును ప్రకటించిరి. 1882 వ సం॥ రమున జేర్పబడిన సంఘమువారు దేశ

బల విద్య మున్నగు వానినిగూర్చి చర్చించి మత విషయ విద్య యందు జోక్యము కల్పించుకొన దగదని తీర్మానించు కొనిరి. 1887 వ సం॥ రమున ప్రభుత్వమువారి జేర్పబడిన తీర్మానమునందు "భారతీయ" యను పదము ఆంగ్ల భాషలో యుండువారు "కారని" నిర్ణయించి వారి నడవడికి కట్టుదిట్టము జేర్పబడిరి. ప్రభుత్వమువారు భారతీయ విద్యార్థుల యోగ్యతను గ్రహింపలేకుండెను. ఎన్న కట్టుదిట్టములు పాఠశాలయందేర్పబడినను బ్రయోజన ముండెను.

అనంతరము కర్ణాట ప్రభువుగారి కాలమున గుఱించి నుడువలయును. వారు 1904-వ సం॥ రమున జేర్పబడిన విద్యా విషయ శాసనము విశ్వవిద్యాలయ విచారణ సంఘమువారి తీర్మానములపై జేర్పబడినది. దీనియందు సెనేటునిండి కేటునధినిర్మాణమును గూర్చి అనేకసంస్కరణములు చేయబడినవి. ఈవిల్లు విద్యార్థులకు విద్యనిదన కట్టుదిట్టము జేర్పబడినది. గోల్లపల్లి గారు ఈవిల్లు ఆమోదించుటకు కుండునట్లు చేయుటకు సాధ్యమైనంతవఱకు ప్రయత్నించి విఫలమైరి. ఈ శాసనమును 1904వ సం॥ రపు ప్రభుత్వము వారి తీర్మానమును ప్రాథమికోన్నత విద్యా విషయములపై నిర్బంధములు జేర్చెను.

విద్యాచర్య నారంభించి 50 సం॥ రములైన వెనుక ప్రభుత్వము వారు ప్రతి 5 గ్రామములలో 4 గ్రామములందు పాఠశాలలు జేరవలయు, 4 గురు బాలులలో 2 గురికి విద్యాగంధమే లేదనియు, 40 సం॥ రాల కలలో 1 భారతమాత్రము విద్య మొందుచున్నదనియు, ఈ విద్యయంతయు ప్రభుత్వసేవకే యేర్పడుటపడినది గనుక ఇది ఇతర వ్యాపారములకు నిష్క్రమణమున మియు, విద్యకుగాక పరీక్షలకే ఎక్కువ ప్రాయశ్చయము గలదనియు విద్యాక్రమమున సాహిత్యమే ఎక్కువగా గలదనియు ప్రస్తుతవిద్య బుద్ధిని వికసించు జేయుటకు బనికిరా దనియు, జ్ఞాపకశక్తినిమాత్రము పరిక్షించు ననియు దేశభాష లలక్ష్యము చేయబడినదనియు ఇప్పుడెడిగిరి.

అనంతరము వారు ప్రస్తుత విద్యాస్థితులను గూర్చి వివరించి పట్టెను సెర్వీసు కమిషను విచారణయందు విద్యావిషయమున కమిషనుల తీర్మానములను గూర్చియు నవపఠ్యసించి దేశీయమహాసభవారి తీర్మానములను గూర్చినాడిరి. అధ్యక్షురాలి యుపన్యాస మైనవెనుక సభ ముగిసెను.

భోక్తసెంటు జార్జి న్యాయ శాసనసభయందు పాలకుల సేవనికాలపు కొండ ప్రయాణపు బత్తెములను గురించి ఒక తీర్మానము నుపపాదించెదనని గొ॥ బి. వి. నరసింహయ్యగారు తెలిపిరి. దీనినిగూర్చి దొరతనము వారి న్యాయశాసన సభా కార్యదర్శిగారి కిటుల గొ॥ బి. వి. నరసింహయ్యగారు గొక జాబునంపిరి.

కలకత్తా హైకోర్టులో ఆదారీమకన్య అనేవిల్ పరకు కాటా సతిమీద నమ్మక హరామికిగాను రూ50000 ల నష్టమునకు మారెను ఎడ్వర్డు బ్యాంకునును గారు తెచ్చిన దావాను న్యాయ బిట్టా గారు కొట్టివేసిరి. ప్రతివాది ఆకస్మిక అవాంఛనమున కల్కత్తా ప్రకారము నడుచుకొన జాలకుండెనుగాని బిట్టి పూర్వముగా నొనర్చిన పనిగాదనిరి. ఖర్చులను గూడ కొట్టివేసిరి.

బెంగళూరుకుండు యుద్ధ వైద్యపు సప్లయ వస్తువులను తూచుటకు నియమింపబడిన చొక్కలింగ మనవతడు యుద్ధ శాఖకు సంబంధించిన కాఫీ జేయకు పంచదార మొదలయిన సరుకులను హరించినందులకు బెంగళూరు రెండవ మేజిస్ట్రేటు గారు 18 మాసములు కఠినశిక్షనకు, 100 రూపాయల జరిమానయు విధించిరి. జరిమాన చెల్లించినచో జరిమానాకు బదులుగా మరిఒక మూసమాసములు కఠినశిక్ష విధించిరి.

జట్టియ ప్రభువు:—జర్మనీయందు విమానముపై ప్రయాణము చేయు విషయమున జేర్పబడిన ప్రభాతి జేరిన జట్టియ ప్రభువు జర్మనీయందు మరణించెనని నిర్ణయించెను ప్రకటితమైనది. ఇతడు 1898 వ సం॥ రము జూలై 8 వ తేదీని జన్మించి మొన్నటిదినము మరణించెను. అనేక యుద్ధములందు పనిచేసెను. ఇతడు 1900 వ సంవత్సరమున అందరికంటెను ముందు విమానము నాకాశమాగ్ధమున నడపించెను. మొదట విమానము వెక్కిరినవాడితడే.

గవర్నరుగారితో మీరు రెండు విషయముల గురించి మున్వృత్తింప వలెనని గోరుచుంటిని:— న్యాయశాసన సభలకు సంబంధించిన 15 వ న్యాయములకు ఏ అనుబంధము ననుసరించి నా తీర్మానమును బహిష్కరించుటకు అగ్రాసనాధిపతి గవర్నరుగారు ఉత్తరువునిచ్చిరి. న్యాయశాసన సభలందు పాలకుల కొండప్రయాణపు బత్తెములను గురించి చర్చించిన ప్రజాసభ్యమున కిట్లు ప్రమాదము కలుగును. ఇట్టి విషయమును గూర్చి చర్చింపగూడనిచో పత్రికాభిప్రాయమును సగతుగొనక ప్రజానుమతిని బొందక కొండ ప్రయాణము చేయుటయు దీనికిగాను బత్తెమును గొనుటయు మామొనుట యుక్తముగా నుండును. ఈ విషయమునుగూర్చి అగ్రాసనాధిపతి గవర్నరుగారికి ఒకసంగతి చెప్పగోరెదను. 1916 సం॥ మార్చి నెలలో సంయుక్తరాష్ట్రముల న్యాయశాసనసభలో ఈవిషయమును చర్చయే జరిగెను. దానివలన ఆ రాష్ట్రమునకు గాని ఆ రాష్ట్రపు ప్రజలకు గాని దుర్దశ ఏమయిన వాటిలైనా? ప్రజాక్షేమ మరేయగోరువాడు ప్రజాప్రతినిధుల తీర్మానముల నిటుల బహిష్కరించుట సమచితముగాను- ఈ విషయము రాష్ట్రీయ వ్యయసంబంధ మైనదిగాని సామ్రాజ్య వ్యయమునకు సంబంధించిన విషయము గాను గాన దీనిని సామ్రాజ్య శాసన సభలో చర్చింప విలులేదని నా అభిప్రాయము. (హిందూ పత్రిక.)

హిందూదేశరక్షక శాసనము ననుసరించి దుకొడి బాలాదేవి సుమరని అను నిర్దయ వంగదేశ స్త్రీలమీదను నిర్భాగ్యచంద్ర పూటక ఉపాధ్యాయుని మీదను జేరిన కేసులకు నూరిలోని ప్రత్యేక న్యాయస్థానాధికారుల విచారించుచుండిరి. (ఇంచిన వాచంద్రవగరమునందు గత దేశంబు 1 వ తేదీని గోండలపార గ్రామ వాస్తవ్యుడగు శ్రీత్రహాసాన దేవస్థిగారి యింటిని పోలీసువారు శోధించగా రితుపాకులును 1 జాబును దొరకెను బిర్ ధముజిల్లాలో నున్న ఆజోయినది ఒడ్డున ఆరాజక సంఘమువారు రహస్యముగా కుట్ర పన్ని మన్నుటలు వారి వలన స్పష్టమైనది. జనవరి మాసము 8-వ తేదీని ఈమద్యాయిల యిండ్లను పోలీసువారు పరిశోధించగా సురధాని వనించు గృహమందు 5 చేతుపాకులును, 1132 తూటాలును చేతుపాకీలను పెట్టు ఒకచిన్న పెట్టెయు లిక్కిని యిద్దరి మద్యాయిలకు సంబంధించి సేస్తావన జేయు చస్తువులు గల రెండు పెట్టెలును దొరకెను. దుకొడి బాలాదేవిని సురధాను బంధించి రిన్నావాటు సబు డివజన్ ఆఫీసుగారి యొద్దకు తీసికొని పోయిరి. అందులో మొదటి ముద్దయి గుకొడి బాలాదేవి ఆస్థానంతయు తనదిగాదనియు సమకొద్దజపును లిక్కిని కొనుటకు తనబంధువుల మూడవ మాద్యాయియు, సబుజిడ్డికొడుకు ఆబాని అనునతడును తన యింటబెట్టి జాగ్రత్తగా చూచుచుండుచుని చెప్పిపోయినదనియు వాజ్మూలము నిచ్చెను. దానిలో ఉన్న చస్తువులనుగురించి ఆమెకేమియు తెలియదని కూడ జెప్పెను. రెండవముద్దాయి యగు సురధాను మన్నించిరి. కేసు జరుగుచున్నది.

విక్రయమునకు (719)

అనేక రకములలో మృగుజైవ గడ్డి చాపలు. పశువిషములగు రంగులతో రు 2 లు మొదలు రు 10 ల వరకు ధరలు గలవి సిద్ధముగా నున్నవి.

ఏజంట్లు కావలెను.

యాలక కావలు విదేశీ పానుల పాట్లములతో ఒక్కొకటి రు 8-12-0-లు ధరలలో సిద్ధముగా నున్నవి.

మిరి నూలు, కొంజిలకు టోకుచేరము వెట్టవచ్చును.

విశేషములకు, ఇట్లు వ్రాసుకలె.

ముండ్లూరు స్టోర్సు, ముండ్లూరు, పాలఘాట్ - Mundur Stors, Mundur, Palaghat

మోటారునడపుట.

మూడుమాసములలో మోటారుకార్లు నడుపునట్లుచేసి గవర్నరుమొట్టు స్పృహకేము యిప్పించెదము. ఫీజు రు50-0-0; 2 మాసములలో తయారు చేయుటకు రు 60-0-0.

రాంనాయక్ అండుకంపెన్సె మోటారు ఇంజనీర్సు మద్రాసు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బహుస్కృతులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడివములు - బొమ్మలకార్లు - గారడీ తుక్కుములు నిక్రయించెదము. క్యాటలాగు కావలెనా? (592)

బి. ఈశ్వరప్ప అండు సర్సు, విశాఖపట్టణము.

THE GREAT WAR.

Dardanelles Commission's Report.

Responsibility Thrown on Kitchener, Asquith and Churchill.

Offer of Home Rule to Ireland Excluding Ulster.

THE PREMIER'S STATEMENT.

British & Indian Troops Within Fourteen Miles of Bagdad.

(Reuter's Agency.)

MESOPOTAMIA FRONT.

British Nearing Bagdad.

Cavalry Within Fifteen Miles of City.

LONDON, March 9

An Mesopotamia official communique says:—Our pursuing troops have met with little opposition. Our cavalry traversing Ctesiphon, bivouacked at Bawi, fourteen miles from the southern outskirts of Bagdad. We captured eighty-five prisoners and one gun.

Mesopotamia.

Ctesiphon Unoccupied by Turks.

DELHI, March 9.

Telegraphing on midnight 6th-7th March the General Officer commanding the Mesopotamian Expeditionary Force reported that little opposition had been encountered by our pursuing troops during the 6th though high wind and sand storm rendered marching arduous. The Turkish force which had attempted to oppose our advance at Lajj on 5th March had evacuated its positions by the morning of 6th and our Cavalry passing Ctesiphon which was found to be unoccupied bivouacked for the night near Bagg six miles south-east of Diah. The latter is situated at the confluence of the Diah river and the Tigris, 8 miles from the southern outskirts of Bagdad. During the 5th and the 6th 85 prisoners were taken and one Turkish gun was captured.

Enemy Engaged at Lajj.

The following telegram dated 8th March 1917 has been received from "Eye-witness" Mesopotamia:—7th March, 6 miles north of Ctesiphon:—The force continued to advance up the Tigris on 5th, gunboats and cavalry co-operating along the river. The cavalry engaged the enemy rear guard at Lajj, 20 miles by land up the stream from Aziziyah. A dust storm was blowing at the day and covered by thick haze the body of the British cavalry in pursuit of the enemy rode up to the nullah occupied by the Turkish infantry and charged through.

The enemy abandoned the position at night. 32 prisoners were taken. On the 6th we advanced, and occupied Ctesiphon with little further opposition. 53 more prisoners were taken and an eleven pounder mountain gun with its detachment of Gunners. To-day the enemy rear guard are holding the position on the Diah river.

BRITISH FRONT.

Snow and Thaw

HAMPER BRITISH OPERATIONS.

Enemy's Retirement Continues.

LONDON, March 9

Reuter's correspondent at headquarters says:—Driving snow hampered operations on the Ancre yesterday and thaw at noon badly affected the roads.

The enemy continues his slow retirement, but the strategical riddle of the movement is still not cleared up. He is now right back on the line of defence in front of Bapaume and the next problem for the British is to discover whether he intends to defend this line strongly or retire till quite clear of the salient shortening his front by thirty miles.

Advance on the Ancre.

Active Reciprocal Cannonading.

LONDON, March 9.

A British communique says:—We advanced slightly on both sides of the Ancre valley. We entered trenches near Biches and brought back prisoners. The enemy aided our front line south-east of Chauvaes and south of Arras and a few British are missing. There was active reciprocal cannonading at various points on the whole front.

Germans on British Front.

Forces Doubled.

LONDON, March 9.

Reuter's correspondent at headquarters says that the British are confronted by a double number of German divisions compared with that of a year ago, including what remains of the flower of the German army.

Severe Frost.

LONDON, March 9.

Severe frost is general throughout Britain and heavy snowfalls have occurred in many countries.

Great Gales on Western Front.

LONDON, March 9

A correspondent at headquarters telegraphing yesterday says furious gale is sweeping the battlefield on Ancre, blinding snow squalls sometimes making it impossible to see more than a few hundred feet and hampering aircraft and troops in working on the new lines. The ground is again frozen facilitating transport and enemy is most active in improving the front before Bapaume.

Cause of Ancre Retreat.

LAHORE, March 9.

LONDON, March 8th.—The Lucerne correspondent of the "Matin" says that German deserters attribute the Ancre retreat exclusively to British artillery overturning trenches and destroying the deepest dugouts. (C. & M. G. cable.)

FRENCH FRONT.

Enemy Intentions at Douaumont.

An Expert's Views.

LONDON, March 9.

A Paris expert commentator anticipates a fresh enemy attack north of Douaumont, but is confident that the enemy's efforts will not counter-balance the British advance on the Ancre whose remorseless pressure and incessant attacks are responsible for the enemy's unceasing retirement.

French Successes.

Enemy Salient Occupied.

LONDON, March 9.

A French communique says:—In Champagne, after intense artillery preparation, we carried the greater part of the salient which the enemy occupied on February 15th, between Butte de Mesnil and Maisons de Champagne. We took one hundred prisoners on the left of the Meuse. Our cannonading wrecked German organisations between Hill 304 and Avocourt Wood. In Alsace, our batteries caught and dispersed strong enemy detachments south of Cernay.

A French official statement says that there has been fierce fighting on Hill 1050. The Italians brought back prisoners and an enemy counter-attack was repulsed. There is heavy snow between Vardar and Lake Prespa (C. and M. Gazette Cable.)

ITALIAN FRONT.

Reuters correspondent at Salonika says that the Italians have recovered the crest of Hill 1050.

GREAT BRITAIN.

Premier's Offer to Ireland.

Home Rule Except in Ulster.

Nationalists' Attitude.

LONDON, March 9.

Speaking in the House of Commons this evening, Mr. Lloyd George said that Government was prepared to grant Home Rule to those parts of Ireland clearly demanding it.

LATER.—The following is the full text of the passage in the Premier's speech with reference to the Government's offer:—"I am not in the least afraid of submitting the proposal of the Government to the judgment of any unbiased friend of Ireland in any quarter of the globe. I put it again, and I want not merely Irishmen to know but I want men outside the confines of the United Kingdom and of the British Empire to know what it is that to-day we offer. It is that the part of Ireland that clear demands Home Rule (Self-Government) shall get it. They are two questions to be asked by all of us. The first is this—Are the people of this country prepared to confer self-government on the parts of Ireland, which unmistakably demand it? The answer I give on behalf of the Cabinet is that Government are firmly of that opinion, and represent the views of the vast majority of the people of this country. The next point is this—Are the people of this country prepared to force the population of the north-eastern corner of Ireland to submit to be governed by the population with whom they are completely out of sympathy? In my judgment, and here I speak on behalf of the Government, they are not."

TELEGRAMS.

Mr. Asquith's Suggestion.

Mr. Asquith, following Mr. Lloyd George suggested that the Irish Question should be referred to an outside impartial authority for the adjustment of the interests and sentiments concerned. The constitution of such a body might be facilitated by the presence here of a number of Dominion statesmen, who had already solved various problems of local autonomy in different ways.

Nationalists Leave the House.

In response to an appeal by Mr. Redmond not to participate in futile discussion but to consult him as to future action, the Nationalists who had adopted a markedly hostile attitude during the Premier's speech, left the House.

Following a request that he should express an opinion on Mr. Asquith's suggestion, Mr. Lloyd George said it was the Nationalists' duty to say whether they meant to oppose a measure embodying the Government's offer.

How National Unity Could be Attained.

In the course of his speech in the House of Commons this evening, Mr. Lloyd George declared that the dominant consideration in any Irish Settlement must be its effect upon the war. He contended that different controversialists ignored two fundamentals. Firstly, that Ireland's grievance was not a material one, but had something to do with pride and self-respect. She had never been more prosperous, and yet she was no more reconciled to British rule than in Cromwell's days. Secondly, that it would be as glaring an outrage upon the principle of self-government to place Ulster under Irish rule against her will as to deny self-government to the rest of Ireland. He believed that the ideal of the national unity of Ireland would be attained at no distant date, if Ulster were offered inducements and facilities to come in.

Irish Debate Adjourned.

The Irish debate in the House of Commons has been adjourned till to-day.

Dardanelles Commission.

Failure of Expedition Explained.

Important Omissions by War Council.

LONDON, March 9.

The report of the Dardanelles Commission is published. The majority of the Commissioners find that Mr. Churchill initiated the idea of the attack on the Dardanelles at the War Council of 24th November, 1914, as an ideal

Method of Defending Egypt.

Russia re-opened the discussion on 2nd January, 1915, but Lord Kitchener declared that troops were not available. The War Council's acceptance of this was unfortunate, because the investigation would have revealed that it was not so. Thus, on 13th January, naval action or none had to be decided upon. The Report opines that Admirals Fisher and Wilson, both of whom expressed no dissent to the proposed naval action alone, should have expressed their views if they thought the project was navally impracticable. They did not object, however, because they regarded the operations as experimental only. The Commissioners think that there was the obligation, first on Mr. Churchill, next on Mr. Asquith and next on the other members of the War Council, to insist on a clear expression of expert opinion on naval action alone, because the chances of a surprise amphibious attack offered such great military and political advantages, that it was mistaken and ill-advised to sacrifice them by a purely hasty naval attack, which could not itself secure the desired objects. The decision taken on the 16th February to mass troops in the neighbourhood of the Dardanelles marked

The Critical Stage.

of the whole operations. The Commissioners consider that, inasmuch as time was all-important, no compromise was then possible between making immediate vigorous effort to ensure success by joint naval and military occupation or falling back on the original intention of desisting from a naval attack if the experiences gained during the bombardment were not satisfactory. Lord Kitchener decided, on 20th February, that the Twenty-ninth Division, part of the troops which by decision of 16th February were to have been sent eastward, should not be sent there and Colonel Fitzgerald, by Lord Kitchener's order, instructed the Director of Naval Transports that transports for that Division and the rest of the Expeditionary Force would not be required. This was done without informing Mr. Churchill, and the consequent delay of three weeks in the despatch of troops gravely compromised the probability of success of the original attack by land forces and materially increased the difficulties of the final attack. The Commissioners consider that, in view of the opinions of naval and military authorities on the spot, the

Decision to Abandon the Naval Attack

after the bombardment of 18th March was inevitable. They point out that there was no meeting of the War Council between 19th March and 14th May while important land operations were undertaken, and they think that, before such operations commenced the War Council should have carefully reconsidered the whole position. They opine that the Premier ought to have summoned a meeting of the War Council for that purpose and, if he did not summon it, the other members of the War Council should have pressed for such a meeting and they think this was a serious omission. The Commissioners opine that Lord Kitchener did not sufficiently avail himself of the services of his general staff, with the result that he undertook more work than it was possible for one man to do, causing confusion and want of efficiency. They are unable to concur in Lord Fisher's view that it was his duty, if he differed from Mr. Churchill, to maintain silence at the Council or to resign, and they think that the adoption of any such principle generally would impair the efficiency of the Public Service. They think that, although the main object was not attained, certain important political advantages were secured by the Expedition, but whether those advantages were worth the loss of life and treasure involved must remain a matter of opinion. The report is signed by all the others, except Mr. Walter Roche, M. P.

TELEGRAMS.

Mr. Churchill's Part.

A piquant passage in the Report refers to the part played by Mr. Churchill, who, in the course of his evidence, said:—"In the early stages the war was carried on by the Premier and Lord Kitchener, and by me, I think, in the next place, but I had not, the same weight of authority or power as those two Ministers and, if they said 'this is to be done or not to be done', that settled it."

The Commissioners believe that this description of the actual working of the machine is substantially correct, save that Mr. Churchill probably assigned to himself a more unobtrusive part than he actually played.

The report, which only deals with the origin and inception of the Expedition, covers the events to 23rd March 1915. It says that, while the objective, namely, the forcing of the Straits and reaching Constantinople, failed, it would be exaggeration to say that the Expedition, considered as a whole, was a complete failure. It was originally undertaken to create a diversion in favour of the Russians and, in this respect, it was very fairly successful. Another aspect was the importance attached to its effect on the Balkans and, although it did not secure Bulgaria's neutrality, it can scarcely be doubted that, but for the expedition, Bulgaria would have joined the Central Powers earlier; also, a large force of Turks, which might have been employed in other theatres, was for a long time immobilised.

Ceylon Banking.

Fear of Chetties

LONDON, March 9.

In the Commons at question time Mr. Ingleby affirmed that negotiation of bills of exchange by English bankers in Ceylon was practically suspended and all business was drifting into the hands of the native Chettys placing English firms at great disadvantage and threatening ultimately to affect adversely the whole Colony.

Mr. Walter Long replied that he was carefully and constantly considering the difficulty of banks in financing exports from Ceylon to Britain and he promised to bring Mr. Ingleby's question to the attention of Sir John Anderson.

GERMANY.

Passage Across the Adriatic.

LONDON, March 9.

The "Frankfurter Zeitung's" military correspondent now asks whether the passage across the Adriatic can be rendered secure like the Anglo-French Channel communications. The admission that this security exists in the Channel is in strong contrast with the claims of other German papers. — (C. and M. Gazette).

Death of Count Zeppelin.

LONDON, March 9.

AMSTERDAM:—Count Zeppelin died at Charlottenburg from inflammation of lungs.

FRANCE.

Mobilisation of Men and Women.

LONDON, March 9.

PARIS.—The amended Government bill for the mobilisation of civilians provides for voluntary enrolment of both sexes between the ages of seventeen and sixty and for eventual compulsion.

RUSSIA.

Russian Thunderbolt Preparing.

LONDON, March 9.

The "Berliner Tageblatt's" military correspondent says that the Russians have an immense concentration of guns and materials behind their front. He anticipates an attack along the whole front very shortly by which Austro-German armies will be sorely tried. — (C. & M. G. cable.)

GREECE.

Greeks Drifting Towards Starvation.

LONDON, March 10.

A German submarine has torpedoed a Greek ship requisitioned by the Royalist Government to bring 5000 tons of grain from America. The correspondent of the "Tribuna" in Athens says that the whole Greek nation is drifting towards starvation. — (C. & M. G. cable.)

AUSTRIA.

Austrian Fleet to Make a Sortie.

LONDON, March 9.

The "Agnestia Libera" recently mentioned a rumour that the Austrian fleet was about to make a sortie in order to enable submarines to force a passage of the Straits of Otranto. — (C. & M. G. cable.)

UNITED PROVINCES.

Lodging of University Students.

The Rule in Allahabad.

ALLAHABAD, March 9.

The Senate of the Allahabad University has adopted the proposal of the Hon'ble Mr. De La Fosse, Director of Public Instruction, that every undergraduate student shall reside in the hostel maintained by the College or in a hostel recognised by the University or with his parent or guardian or, if no room be available in the College or University hostel, the Principal of his Collegemay permit a student to live in lodgings, provided the proprietor undertakes to reserve lodgings for the College students, to permit inspection by the Principal concerned and by the University and to abide by their requirements regarding supervision and provide that no student should be required to attend religious instruction for religious observances in hostels, against the wishes of his parents and guardians.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

CALCUTTA.

An Actress in Court.

Claim by Mr. Bandmann Dismissed.

CALCUTTA, March 9.

At the High Court to-day Mr. Justice Chitty delivered judgment in the suit brought by Mr. Maurice Edward Bandmann against Mrs. Wilfred Cotton, better known as Miss Ada Reeve, to recover Rs. 50,000 as damages for breach of contract. The alleged breach was by a letter written by the defendant's husband to the plaintiff. In this a Rule was issued on the defendant to find security for her presence in the Court. On the 29th October, 1915, an agreement was entered into between the parties for the appearance of Miss Ada Reeve and her parties for a tour in Egypt, India, Ceylon and the Far East, leaving England in October, 1916 for a period of eight months. After visiting Egypt, the defendant arrived in Bombay in December last and came to Calcutta on the 16th January. The defendant met with an accident on the 26th January, breaking two bones of her right foot.

His Lordship held that, owing to her accident, the contract was void and, it being void, there could not be any breach.

Both the suit and the motion for security were dismissed with costs.

Restoration of Old Buddhist Frescos.

CALCUTTA, March 10.

Mr. Arshat Kumar Haldar, a student of the Government School of Art, Calcutta, is being deputed to Gwalior State in connection with the restoration of old Buddhist Frescos in rock temples of Bagh. These paintings are unique in their way and date from the first century of Christian era. The only other examples of this kind of work are those in Ajanta, Hyderabad and Sigiria in Ceylon.

Calcutta Ladies.

Protest Against Indenture.

CALCUTTA, March 9.

A largely attended meeting of Indian ladies of Calcutta was held this evening at the Ram Mohan Library under the presidency of Lady J. C. Bose to protest against the system of indentured labour and urge its immediate abolition. Lady Bose in the course of her speech said that it would be impossible for women of India to tolerate the system of indentured labour. A resolution was passed protesting against the indentured system and urging its immediate abolition.

A Woman Charged.

Under Defence of India Act.

CALCUTTA, March 9.

A special Tribunal sitting at Suri is engaged in hearing a case in which two Bengalee women, Dukodibala Debi and Suradhuni Molyani and a teacher, Nibran Chandra Ghatak are charged under the Defence of India Act. It is alleged by the prosecution that on 1st December the police searched the house of one Kshetra Mohan Bannerjee of Gondalpara in French Chandernagore and seized three revolvers and a letter which gave clue to the police as to the secret working of an anarchist gang on the bank of the Ajoy river in the district of Birhum. On 8th January the police simultaneously searched the houses of the accused, found two steel trunks containing 5 revolvers and 1132 cartridges and one revolver case and other incriminating articles in the house of Suradhuni and seized certain papers belonging to the other two accused. Dukodibala and Suradhuni were arrested and produced before the Sub-divisional officer of Ranpohat, before whom the former made a statement that her nephew, Nivaran Chandra Ghatak and one Abani, son of a retired Sub-Judge, had removed the boxes to save them from a civil Court attachment and asked her to keep them carefully as they contained valuable articles. She also stated that she was ignorant of their contents. Suradhuni was granted pardon. The case is proceeding.

Ninety Lakhs for War Loan.

CALCUTTA, March 9.

The largest individual subscription that has yet been promised to the Indian War Loan is that of Rai Swrup Chand Hakum Chand, Bahadur, well-known Harwari merchant of Calcutta and Bombay. He has intimated his intention of subscribing no less than ninety lakhs of rupees.

BOMBAY.

BOMBAY, March 9.

A provincial conference of Indian Christians was held in Bombay and was attended by delegates from all over the province. The following subjects were discussed:—(1) Scholarships for higher education, (2) industrial education and the formation of an industrial board, (3) what should be the political aims of the community? (4) co-operative societies and (5) how to bring about closer Union of Indian Christians. Resolutions were passed to the following effect:—(1) That it was necessary to organise a fund for assisting deserving Christian students for acquiring collegiate and industrial education and (2) strongly urging the youngmen of the community to fully avail the opportunity of enlisting in the Defence of India Force.

The Hon'ble Mr. H. V. Cobb, C.S.I., C.I.E., I. C. S. Resident in Mysore, returned to Bangalore this morning from Delhi. The Resident will address public meeting, which will be held here, in connection with the Indian War Loan on the 14th instant.

TELEGRAMS.

DELHI.

Sir Butler Appointed L. G. of U. P.

DELHI, March 10.

His Majesty the King Emperor has approved of the appointment of the Hon'ble Sir Harcourt Butler, K. C. S. I., I. C. I. E., Lieutenant-Governor of Burma to be the Lieutenant Governor of the United Provinces of Agra and Oudh in succession to the Hon'ble Sir James Meeson, K. C. S. I., whose period of office has been extended to November, 1917.

Sir R. Craddock Appointed L. G. of Burma.

His Majesty has also approved of the appointment of the Hon'ble Sir Reginald Craddock, K. C. S. I., Member of the Viceroy's Executive Council to be the Lieutenant Governor of Burma in succession to Sir Harcourt Butler K. C. S. I., C. I. E.

Plague Deaths.

DELHI, March 9.

Total plague mortality in India during the week ending 3rd March stood at 17,933 deaths against 22,321 cases. Bombay presidency and Sind had 4,548 deaths, Madras Presidency 509, Bengal Presidency 14, Behar and Orissa 2,025, the United Provinces 6,089, the Punjab 101, Burma 328, the Central Provinces 3,748, Coorg 2, Mysore State 244, Hyderabad State 927, Central India 249, Rajputana 140 and Kashmir 9.

SOUTH INDIA.

Receiving Stolen Property.

Accused Sentenced.

BANGALORE, March 9.

Mr. Mahomed Sarvar Sahib Bahadur, Second Magistrate of the Civil and Military Station, to-day passed orders in a case in which Chokalingam lately Weighman employed in the Supply and Transport Department, was charged with the alleged theft or in the alternative, receiving stolen property in respect of coffee, tea and sugar belonging to the Military Department. In this case the District Magistrate convicted the accused for retaining stolen property in respect to various articles such as tea, coffee, sugar, bucket, flour, gunny bags etc. and sentenced him to two years rigorous imprisonment. On appeal, the First Assistant Resident set aside the conviction and sentence on the ground that a single trial with respect to all the articles was illegal and directed a retrial of the accused with respect to such offences as he may be properly charged with and to be tried under the provision of the Criminal Procedure Code. Hence the present charge. The Second Magistrate convicted and sentenced the accused to 18 months rigorous and to a fine of Rs. 100 in all or in default to undergo 3 months additional rigorous imprisonment.

Two post peons attached to the local General Post Office Bangalore were arrested on suspicion by Sub-Inspector Norouab of Infantry Road station and their houses were searched when it is stated some mail bags were found. Before Mr. G. Mahomed Sahib Bahadur the accused were charged with alleged theft under section 381 I.P.C. a remand prayed for.

LATEST TELEGRAMS.

—:O:O—

LONDON, March 10.

Reuter's correspondent at headquarters reports that the weather has improved, and an easterly wind is drying the ground.

Details are coming in of recent fights. The most notable was that which took place in Roissignol Wood, a strategic position strongly held by the Germans, after the evacuation of Gommecourt. The British attacked on the 3rd instant, and captured the main trench in two hours and a half, but stiff fighting at close quarters for the possession of two reserve trenches resulted in a deadlock. At midnight the British were temporarily withdrawn, while our guns bombarded the trenches till dawn. Then the infantry again attacked and cleared the trenches. They found the wood the deserted, and the Germans had evacuated the ridge. The number of corpses found showed that the enemy casualties were very heavy.

A feature of the recent fighting has been the resumption of the struggle for the supremacy of the air. Sir Douglas Haig yesterday said that the enemy has made a determined, but unsuccessful, attempt to stop British aerial work, and had sent up a great number of machines. Much fighting resulted in which three hostile machines were brought down and three driven down damaged, and four British machines were brought down, while seven are missing. Altogether the communiques mention that fifty-six aeroplanes were brought down in the west during the last two days, a record unparalleled since the 1st July. The Germans claim that thirty three of them were Allied machines. Monday's and yesterday's British communiques admitted that six were brought down and twelve were missing. British airmen accounted for twenty and the French for three of the twenty-three German aeroplanes brought down.

శ్రీశ్రీ, మార్చి 9.—3 వ మార్చిలో అంత్యమగు వార మునుకు మహామారి వ్యాధి 22321 జనులకు సోకినది. 17983 మృతి సందర్భములు బొంబాయి రాజధాని సింధుదేశ రాజధాని ముందు 509, పంజాబ్ దేశ రాజధానిలో 14 ఒకాద ఒకసారిలో 2025, సంయుక్త రాష్ట్రము లలో 6089, పంజాబులో 101, బర్మాలో 328, సుద్యు. పరగ జాలలో 3748, కూర్గలో 2, మైసూరు సంస్థానముందు 244, హైదరాబాదు సంస్థానముందు 927, మధ్య హిందూ దేశముందు 249, రాజపుత్రస్థానముందు 140, కాశ్మీర దేశ ముందు 9 మరణములు కలిగినవి.

నోటీసు.

ఇందువల్ల సమస్తమయిన వారికి తెలియవరచు చేయవలెను:-

1917 వ సం॥రం ఫిబ్రవరి నెల 7-వ తారీఖున కృష్ణా డివిజన్ అత్యంత సమర్థతతో అలాగే కోరుమిల్లి అగ్రహారం తాలూకా రివెన్యూ నెం. 37 రు. 3-24 ట్లు భూమి రు. 560 లకు కృష్ణా డివిజన్ నూజి వీధి సమర్థతతో అలాగే బాపట్ల తాలూకా గూడెం అగ్రహారం కాపురస్తుకు బాపట్ల యిలాసాదారు కొలచిన శేషయ్యగారి కుమారులకు రు. 50 శాతం భూమిని అనే ఆయన యిలాసాదారులకు శాతం భూమిని విక్రయించుటకు ఏర్పాటు చేసి బాపట్ల తాలూకా రు. 60 లకు నావల్లి ప్రాంతం నోటు వ్రాయించుకొని రెండు మాసములలో దస్తావేజు వ్రాసి యిచ్చుటకు గడువు నిర్ణయించుకొని భూమి నాస్వాధీనము చేసియున్నారు. దీనిని లాను నేను క్రయసాము అంతయు నిర్ణయించి, క్రమమైన దస్తావేజు వ్రాసి రిజిస్ట్రేషన్ చేయించి యివ్వవలసినదని మధ్యవర్తి ద్వారానున్న రిజిస్ట్రేషన్ వుత్తరు ద్వారానున్న తగాయిదాపరిచే నావిరోధులకు కుట్రవల్ల నాకు నష్టము కలుగజేయవలెననే దురుద్దేశ్యముతో నాకు దస్తావేజు వ్రాసి యివ్వక యితరులకు విక్రయించ దలచినట్లు తెలియవచ్చినది. అట్టి విక్రయములు యిదివరకు గాని యిక ముందుగాని చేసినయెడల ఏమిన్ని చెల్లవనిన నా అగ్రిమెంటు ప్రకారం వాయిదా వెళ్లడముతోనే, నేను కోర్టులో వ్యాజ్యము వేసి దస్తావేజు వ్రాయించుకొన బోవుచున్నానని యిందు మూలముగా సమస్తమయిన వారికిని తెలియజేయుచున్నాను.

వేములమందదత్త వెంకట్రాజు వ్రాలూ.

(717)

1-3-17.

అద్భుత నివారణ.

126

ప్రాఫెసర్ జేమ్సు గారి ఎల్జీవీ ట్రాన్స్ లెక్షన్

ఇది బలహీనులకు నీరసం కలుగజేయుచున్నది. నిద్రలేకుండుట, జ్వరము, తక్కువ గుణము, మెదడు దిక్కుగా నుండును.

పనియందంతమాత్ర మిచ్చలేకుండుట, నిద్రలేకుండుట, బలహీనులు, ఆయాసము శుక్లనష్టము పోగొట్టును. విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు, గృహస్థులకు వర్తకులకు, మనోవ్యాధులకు మొదలగు వారికి ప్రత్యేకమైనందు; బలమును గలిగించును. అనేక వలసలకు ఇందువలన బాగుపడినవారు. నీవుకూడ నేటిదినమే ఒక బుడ్డిని కొని దానిపై స్త్రుల ఒక మాత్రం పరీక్షించుము.

25 మాత్రం బుడ్డి 1-కి రూ. 1-4-0
40 " " " 2-0-0

నవీనము!! పరిమళ ద్రవ్యముల రాజు

ఆటో దిల్ బహార్

మనోరమ్యముగాను కొంతకాల ముందునట్టి ఆహార్య వాసనమును కలదు. ఆలోచనలో సారాయి మొదలగువాటి యొక్క సంబంధము బొత్తిగాలేదు. చేతిగుడ్డలో గాని చొక్కాయ వైదగాని 2-3 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక నందన వనము మధ్యలోనుంటే యంత సుఖమయిన వాసనను అనుభవించ వచ్చునో అంత ఆనందమందును. ఇతర వాసనలు యేవేని యుండినా యీ ఆటో దిల్ బహార్ యొక్క వాసన ప్రాధాన్యముగా నిలుచును. ఈదినమే ఒకబుడ్డికి వ్రాసి పంపుడు.
తల 1/2 ద్రాము బుడ్డి 1-కి రూ. 0-8-0 } వీ. పి. చార్జీ
" 1 ద్రాము బుడ్డి 1-కి " 0-12-0 } రూ. 0-4-0
" 1/2 అవున్నబుడ్డి 1-కి " 2-0-0 } ప్రత్యేకము.
ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికల్ కంపెనీ.
మొ 155, జమ్మూచునీరు బీచ్, బొంబాయి.
మద్రాసు యేజంటు:- మెహతా పురుషోత్తం మూర్తి,
29, చైనాబజారులోడ్, మదరాసు.

మదనపల్లి డివిజన్

చతుర్థ సమావేశము

అధ్యక్షకోపన్యాసము.

నేను మదనపల్లియందు సమావేశమైన డివిజన్ సభాభ్యంతరము, కొమరాజు వేంకట లక్ష్మణరావు ఎం. ఏ. గారు తమ మాటలలో ప్రారంభమునందు, తమకు అగ్రాసవాధిపత్యము నొసగినందునకు సభా నిర్వాహకులకు వందనము లభించి, డివిజన్ సభాగారి యవిశ్రాంత పరిశ్రమ వలన, తాలూకాభాగ్యవంతు ప్రభుత్వమువారి శాశ్వత కాబట్టి యగ్రాసవాధిపతి లభించినందులకు వారి కృతజ్ఞులనందించి, ప్రజా హితవత్తులను, నెరుపి పట్టాభిరామా రావుగారిని కొని యాడి, సామర్థ్యమున కొన్ని విషయములను గురించి, తమ ఖండితాభిప్రాయములను తెలిపి, భరతన్న భావమునకు సభ వారు తోడ్పడవలసినదని హెచ్చరించి యుండిరి.

భరతన్న మునందు యుద్ధాంతరము బరుగవలసిన సంస్కరణములను గురించి, రాగురు శాసన సభ్యులు తెలిపిన యభిప్రాయముల విషయమై తమవారే సభ్యులు నుడువుచు, ఆయన వ్రాసిన గ్రామ గ్రామమునకును దెలిపి, వారి యనుమతిని, ప్రభుత్వమువారికి నివేదించవలయునని వక్కాణించి కాంతుపెట్టి వర్తమనకు సంబంధించిన కట్టి మహాత్ముని ప్రయత్నములను ఖండించి, భరతన్న మునకు నష్టమును ఒప్పుకొనునని గాని, కాలనీల బానిసత్వమునకు నొడబడవలసిన సమస్యను ప్రభుత్వమువారికి సభ వారు తెలియజేయవలయునని వాక్రుచ్చిరి.

భరతన్న కళంక ప్రాయముగు నిర్బంధ ప్రాతమును తరువాత సమన్వయమును ఖండించి కూలివాండ్రకు బోధచేసి వలలో వేసికొని పరదేశములకు పంపు యేజంటు తమ వృత్తికి లబ్ధపడి దానిని మానుకొనవలయునని కొంత బోధచేసిరి. ఒక దేశ ప్రజలమీద పెడచెవినిబెట్టువారుండినయెడల వారిని సంఘము బహిష్కరించి వారితో నే విధమగు సంబంధమును పెట్టుకొన మాడకు.

దేశరక్షక సైన్యము గురించి, ప్రభుత్వమువారికి వలచిన శాసన మంతర్మ్య పికరముగ లేదని యభ్యుత్సాహు నెల విచ్చిరి. ప్రజలు నేనలో జేరి, తమ రాజభక్తిని దేశభక్తిని గల బలము సమయము వచ్చినది. సాధారణముగ నీరెండు నెలలును ఏక కార్యమువలన సమకూరవు. రాజనీచేసిన ప్రజలకు బ్రతికూలము కావచ్చు; ప్రజాసేవకు బోచ్చినరాజునకు గోపము వచ్చును.

పంచక్రమముండి దేశమును రక్షించుటకు నిర్భీతమైన దేశరక్షక శాసనమును శాంతిప్రియులగు దేశమందలి ప్రజలమీద నే దౌరతనమువారు ప్రయోగించుట విషాదకరముగ నున్నదని లక్ష్మణరావుగారు తెలిపి చీజంటు లిలకు పాలు మున్నగువారిని "ఈ యూరికి రావలదు, ఆదేశము పోవల"దని నిర్బంధించుట కేవల మక్రమమని నుడిచిరి.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

ఆంధ్ర రాష్ట్ర విశ్వవిద్యాలయములను గురించి వారి యుపన్యాసమునుండి క్రిందిభాగములు ముదితములు:-

ఆంధ్రోద్యమమును గురించి అభిప్రాయభేదము లంతగా లేవు. హైందవ జాతీయత యను మహానదికి సొక యుపశాఖ గా దీనిని నందఱును అంగీకరించుటకు ఏమాత్రమును ఆధ్యంతరముండదు. ఆంధ్రులు రాజకీయ, సాంఘిక, నైతిక, విద్యా విషయ కాభ్యుదయమును జెంది భారతీయ జాతీయతకు సంబంధించిన తమ కర్తవ్యమును పరిపూర్ణముగ నిర్వహించుటకై యాయుధ్యమము పుట్టినది. ఇట్లే హిందూదేశాంతర గతిమైన యితర దేశములవారు తమ తమ ఆభ్యుదయమును జాతీయతకు సహకారిగా జేసికొనుటకు యత్నించిన యెడల మన మభినందింపవలసియే యున్నది. కాని యిట్టి యత్నముల నిజమైన యుద్దేశమును తెలిసికొనలేక కొందఱు యువకులు స్వరాష్ట్ర యభివృద్ధిమునకే ప్రాముఖ్య మొసంగినందున భారత దేశాంతరగతములయిన నేలువేలుదేశములవారికి పరస్పర వైరముకలిగి జాతీయోన్నత్యమునకు భంగము కలుగకుండ జేయు కన్నులతో గాపాడుట యిట్టి యుద్ద్యమములకు నాయకులైన వారియొక్క ప్రభు కర్తవ్య మయియున్నది.

ఆంధ్ర రాష్ట్రమును గురించి మాత్రమింకను ఆంధ్రదేశ మునందు వైకృతభావము వుదకులేదు. తెలుగు దేశమందలి పెక్కు జిల్లాలవారు దీని కనుకూలముగ నే యున్నారు. కాని కొన్ని జిల్లాలవారు మాత్రము ప్రతిపూలముగా తమ యభిప్రాయమును దెలియజేసిరి. కావున నిందునుగుణించి నేలువేలు మండలములందలి ఆంధ్ర శాసకులు తమ యభిప్రాయములను సవిస్తరముగను, సయ్యక్తముగను, శాంతభావముతో దేని ఒకరి కొకఱు తెలుపుకొనుట యత్నంతావశ్యకము.

అతవారి ముందర తెలుగువారు బ్రతుకునట్లులేదు. ఆంధ్రులు చీలి విడిచిపెట్టినవారికి గతియు మోక్షమును గలుగజేరవు; ఆంధ్రులకు గొప్పయుద్ధాగములు దొరకనేరవు; ఆంధ్రులలో కొందఱు వైకృతావేశము అన్న బానిస భావము చేత వాంఛరాష్ట్రము వలయునని యెవ్వరైనను ప్రతిపాదించిన యెడల నెవ్వరైనను దీనిని అంగీకరింపనేరడు. ఇందు జెప్పబడిన ప్రతికారమును ఆంధ్రుల యాత్మగౌరవమునకు భంగకారి. అజవలతో నుద్వోగములకై పోరాడుటయే యిందుకు గారణ మగునని, అజవలతో గలిసియుండియే వారితో సమానులము, వారికంటె గొన్ని విషయములలో గొప్పవారమని అనిపించుకొనవలెను. అదియే పోరుమము. కొందఱు అనుకొనునట్లు ఇది యసంభవము కాదు. అజవలతో నన్ని విధములుగ సమానత్వప్రిప్తి మనవారు కొంత యత్నించినయెడల బది పల్లెండెండు సంవత్సరములలో మనమరే పట్టణమున రాగలదని నా మమృకము.

ఆంధ్రరాష్ట్రము వలయు ననుటకు నింతకంటె గొప్ప కారణ మున్నది వినుడు. హిందూదేశమందలి నేలువేలు ప్రాంతములు బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారికిండికి నేలువేలు కాలములందు వచ్చినవి. ఏయేదేశము లెప్పుడెప్పు డెట్లెట్లు ఈ ప్రభుత్వము క్రిందజేరినవో హిందూదేశ చరిత్రము తెలిసిన వారికి నేలుగల జెప్పవచ్చులేదు. ఈసంపాదన కాలభేదము ననుసరించి హిందూదేశమునందలి నేలువేలు రాష్ట్రము లేర్పడినవే గాని యొక పద్ధతిమీద నేర్పడియుండలేదు. కావున కొన్ని కొన్ని రాష్ట్రముల యంతర్విర్యాణము బహువిధితము గ నున్నది. ఉదాహరణమునకై మధ్యపరగళాలను (Central Provinces) తీసికొనుడు. అందు వీరారు కలుపబడుటకు పూర్వము అయిదు మరాఠీ జిల్లాలును, తొమ్మిది హిందీ జిల్లాలును, మూడు ఛత్తీసుగఢ్ (ఒక విభజన హిందీ) జిల్లాలును, ఒక ఓడ్రజిల్లాలును సము తెలుగుజిల్లాలును ఉండెడివి. ఇట్లుకా ప్రాంతమునం దిన్ని భాష లుండుటవలన ప్రభుత్వము వారికి పరిపాలనమునందు కూడ మిక్కిలి చిక్కులు గలుగుచుండెను. ఒక చోటినుండి మరొకచోటికి అధికారులను మార్చుటకు వీలులేకుండెను. ఈ యిబ్బందుల నాలోచించియే ఆచారతనమువారికి వలచిన ఒడ్రజిల్లాను బేహారు దొరతనము వారికిని తెలుగుభాగము చెన్న రాజధాని దొరతనమువారికిని ఇచ్చివేసినట్లు కావచ్చుచున్నది. ఇందువలన భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజనపద్ధతి రాజకీయ పరిపాలనకు సాకార్యము కలుగజేయునని ప్రభుత్వమువారు కొంతకాలం ఒప్పుకొనిరని మనమాహింపవచ్చును. కావున హిందూదేశమందలి రాష్ట్రముల సరిహద్దులను మఱల మార్పునట్టి సమయము తటస్థించినపుడు తెలుగువారుమయిన మనము తెలుగుభాష ననుసరించి ఒక ప్రత్యేక రాష్ట్రమును నిర్మింప వలయునని దౌరతనము వారిని గోరుటయందు తప్పుమన్నది? దీనిని గుణించి మన సోదరు లయిన అజవారికి గాని, కర్నాటకులకు గాని, మలయాళము వారికి గాని కోపమురావలసిన పనిలేదు.

కాని భాషానియుక్త రాష్ట్ర విభజనకు భారతదేశపు ఉన్నతియే ముఖ్యకారణమును, కారణ సర్వస్వమును అన్న మాట మన మెన్నడును మఱవకూడదు. భాషానియుక్త రాష్ట్ర విభజనమున పరిపాలనాసాకార్యమును, దేశభాషాభివృద్ధియు, కలిగి అందుమూలమున హిందూదేశముయొక్క వికృతభావము నకు దాధ్యము కలుగునన్న కారణమున మనము నేలువేలు రాష్ట్రములను కొరవలయునేకాని అజవారికంటె తెలుగు వారు ఎక్కువ బాగుపడవలయునని గాని గుజరాతీవారి కంటె మహారాష్ట్రీలు బెస్సత్వమును జెందవలయునని గాని, బంగాలీలకంటె బేహారువారు దిగ్విజయము చేయవలయునని గాని కొరగూడదు. ఇట్లు కొరవలయునది అని భ్రాతృ ప్రోహము దేశప్రోహము, అనిపించుకొనును. ఈ రాష్ట్ర విభజన అమనది సర్వభారత సమస్య (Imperial); కొందఱు అనుకొని నట్లు స్థానిక (Local) సమస్య కాదు. హిందూదేశమంతయు నిందువలన బాగుపడునా యని విచారించవలయునే కాని విహారీలు మాత్రము బాగుపడుదురా, ఆంధ్రులు మాత్రము బాగుపడుదురా యని విచారించుటలేదు. హిందూజాతీయత, సాంఘికవలసిన పురుషార్థము. దానిని సాధించుటకు ఆంధ్ర రాష్ట్ర మునది ఒక సాధనము. అదియే పురుషార్థమని ప్రయత్నమునది ఒక సాధనము. అదియే పురుషార్థమని ప్రయత్నమునది ఒక సాధనము. అందువలన హిందూదేశమంతటకును సాధనము కలుగబోవుచున్న పని మన మనుకొనుచున్నందున దానిని గోరిపిమే గాని తేపు దానివలన దేశలాభమునకు బదులు నష్టము మోర్చుక నున్నదని గాదకవచ్చున నా ప్రయత్నము. దిగుదుటకును సిద్ధముగా నుండవలయును. ఇందుకు చిన్న యుద్ధాచారణము. హిందూదేశము మిక్కిలి బెస్సత్వమును జెంది పరదేశములతో నర్థకమైన యుద్ధాచారణము.

గమనప్రతిష్ట కలది యగునని తలంచెదము. ఆ సమయముందు వర్తకమునకు కలుగు వీలునుబట్టి హిందూదేశము వేణువేణు ప్రాంతములుగా విభజింపవలసివచ్చుచేసెను. ఆప్పుడు ఆంధ్ర దేశమందలి విభజింపబడునట్లు జిల్లాయను, మధ్య రాష్ట్రములలోని రాయప్రోలు, విజాపూరు జిల్లాయను ఒక రాష్ట్రమునందు చేర్చవలసి వచ్చిన మనము వలదని వాదించుట న్యాయమగునా! ఆంధ్రరాష్ట్రము వడయుట మనయుద్దేశ్యమైనను ఎట్టికేలకు నాంధ్రరాష్ట్రము వడయుట మనయుద్దేశ్యము కాదనుట మానవమందమును గట్టిగ జ్ఞాపకముందుకొనవలయును. ఇప్పుడు చెన్నరాజధానిలో మనమందమును గలిపి యున్నప్పుడు రాజకీయ పరిపాలనవిషయమై మనకు నే హక్కులుగలనో, ఆహక్కులకంటె నెక్కుడు హక్కుల విషయమై నిచ్చునట్టి రాష్ట్రమునచ్చిన కావలయునేగాని ఆహక్కులకు గూడలోపము గలిగించెడు పద్ధతిమీద రాష్ట్రముచ్చిన యెడల మనకది యెందుకు? ఇందుకు దాహరణము. ఇప్పుడు మద్రాసు దొరతనమువారి పరిపాలనలో ఒక ఎగ్జిక్యూటివ్ కాన్సిల్ను, ఒక లెజిస్లేటివ్ కాన్సిల్ను, మొదటి సభలో నొక భారతీయుడుండ వలయు ననియు, రెండవసభలో నూటి కిందఱు భారతీయులుండవలయు ననియు నియమము కలదు. ఈరాజధానిని రెండు రాష్ట్రములుగా గాని లేక మాడు రాష్ట్రములుగా గాని విభజించునప్పుడు వానిని కమిషనరీగా విభజించి యాకాన్సిలులు బొత్తిగా లేకుండ గాని, వీని హక్కులను తగ్గించిగాని వేణువేణు రాష్ట్రములు ఏర్పరచిన యెడల మన కాంధ్రరాష్ట్రమువచ్చెనని సంతసింపవలయునా? ముఖంపవలయునా? ఇంతయే! ఇప్పుడు ఎగ్జిక్యూటివ్ కాన్సిలులో నొక హిందూవుడుండవలయునన్న యాచారమున్నది. రాష్ట్రవిభజనమున ఆ హక్కు అతని రాష్ట్రమునకును ఆంధ్రరాష్ట్రమునకును లేకుండపోయేనేని యట్టి రాష్ట్ర మక్కడలేదనియే నాచుభిప్రాయము.

కావున భాషాపద్ధతి మీద మన మాంధ్రరాష్ట్రమును కోరవలసినదే; కాని కోరునప్పుడు ఎగ్జిక్యూటివ్ కాన్సిలు గల యాంధ్రరాష్ట్రము, లెజిస్లేటివ్ కాన్సిలు గల యాంధ్ర రాష్ట్రము, ప్రజల కష్టసుఖమునకై యిప్పటి కాన్సిలులో ఎంతవీలుగ బోరాడుమనెడు కలుగుచున్నామో అంతకంటె తక్కువ వీలుగలది కానట్టి లెజిస్లేటివ్ కాన్సిలు గల ఆంధ్రరాష్ట్రము కావలయునని గట్టిగ నొక్కిగ్రహింపవలయుగా సకలజనలకును ప్రభుత్వము వారికిని చెప్పబడునదియును. అట్లుగాక ముగ్ధావస్థతో నాంధ్రరాష్ట్రాందోళనము జరుగుచుండేనేని చెన్నరాజధానియందలి రాజకీయాండోళనము చేయునట్టి ప్రజాసంఘములను విడదీయుటకదియేమంచి సమయమని తలంచి కొందఱు రాజకీయోద్యోగులు మన కనుకూలులై అతవల ఆంధ్రుల రాజకీయాండోళనమును అదుగంటునట్టిరెండు రాష్ట్రముల నిర్మించి మనమాట మనకు సెప్పజెప్పగలరు. అప్పుడు ఆంధ్ర రాష్ట్రము మనమేల యడిగి తిమాయని పశ్చాత్తాప పడవలసి వచ్చును. నేనుచెప్పినట్టి యీ కారణములను బట్టియు ఈపద్ధతులమీదను ఆంధ్ర రాష్ట్రాధ్యక్షమును మీరు అంగీకరించెదరని నమ్ముచున్నాను.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

ఆంధ్రరాష్ట్రమును గురించి వైది చెప్పిన మోక్షక ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును గురించియు మనము గమనింపవలయును. అట్లు గమనింపక యెట్లైనను ఎట్టివైనను విశ్వవిద్యాలయము వచ్చిన జాలును, ఏ విషయమైన అతని వారినుండి తప్పించుకొని పారిపోవుట పరమప్రయోజన మని తలంచితినేమి అయ్యవారిని జేయబోయిన కోరియగునట్లు తటస్థింపవచ్చును. పాశ్చాత్య విశ్వవిద్యాలయము యొక్కగతి మనము కండ్లారా జూచుచున్నాము. యూనివర్సిటీ కమిషను తరువాత కలకత్తా, బొంబాయి, చెన్నపట్నము, విశ్వవిద్యాలయములవంటి వానియందే స్వచ్ఛేయుల హక్కులు మిక్కిలి తగ్గిపోయినవి. ఇప్పటి రాజనీతి జూడగ వీనిని గూడ జిన్నచిన్న విశ్వవిద్యాలయములుగ విభజించి ఆ క్రొత్త విశ్వవిద్యాలయములలో స్వచ్ఛేయులకు నేమియు నధికారము లేకుండగా వానిని ప్రభుత్వమువారి చేతులలోని జంతువు బొమ్మలవలె జేయవలయునని కానవచ్చుచున్నది. ఇట్టి కత్తిసీసములైన లఘువిశ్వవిద్యాలయము లేర్పడిన తర్వాత కాలక్రమమున వాని గలియే గురువిశ్వవిద్యాలయములకు గూడ పట్టవచ్చును. అందుచే నూతనవిశ్వవిద్యాలయములకు ప్రయత్నించెడి నాయకులు మొదట నా విశ్వవిద్యాలయ స్వరూపమును కనులయెదుట స్పష్టముగ నుంచుకొని ప్రయత్నముల జరుపవలయును. ఆంధ్రుల జేమియు నధికారము లేనట్టి విద్యాలయములయందలి యది యాంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమని సంతసించువాడు ముఖ్యవాడుగ నైననుండవలయును. వెల్లివాడుగ నైన నుండవలయును.

కావున నిప్పుడు మద్రాసుయూనివర్సిటీలో పట్టపరీక్షా పరీక్షలకు గల హక్కులకంటె నెక్కుడు హక్కు స్వాతంత్ర్యమును, విద్యావిధానమునందలి దోషములు లేకుండునట్లు, మన విశ్వవిద్యాలయమునకు మనము కోరవలయునేగాని అప్పుడు మన దేదీయా విశ్వవిద్యాలయమును గోరి యిప్పటి విశ్వవిద్యాలయ స్వాతంత్ర్యమునకుగూడ, ఇంగ్లము గుండు ప్రయత్నములు చేయబడునది.

గ్రామ పంచాయతీలు

ఆంధ్రరము ఉపన్యాసకులు గ్రామ పంచాయతీలను గురించి చాలవడి ముచ్చటింది పూర్వకాలమునందు ఒక్కొక్క గ్రామ మొక్కొక్క ప్రజాప్రభుత్వరాజ్యమువలె నుండెనని సర్ థామసు మన్రో 18వ శతాబ్దమున వ్రాసినమాట యసత్యముకాదు, అతిశయోక్తి కాదని తెలిపి క్రీ.శ.౧౭౦౦-౨౦లో పరాంతక రాజు కాలమునందు మధుర సీమలో చెక్కించిన పంచాయతీ గురించిన కాసనవృత్తాంతమును నివేదించిరి. ఎన్నికల విషయమై మాత్సు నియమములు గల ప్రతినిధిసంఘములు దేశమునందలి పల్లెటూళ్లలో గూడ 10వ శతాబ్దమునందే యుండెను.

పార్లమెంటు, అడవిపంచాయతీలు

మదనపల్లి డివిజనులో ఆపబడిన యడవులు వెన్నెలు కలవు. అందు గొన్ని అచ్చటచ్చటి పంచాయతీదారులకు నొప్పుజెప్పుబడిన వనియు, అట్లు పంచాయతీదారుల స్వాధీనమునందు నున్న వాని పరిపాలన చక్కగ జరుగుచున్నదనియు వినుటకు మిక్కిలి సంతసముగ నున్నది. దొంగతనమువారు కొన్ని రిజర్వులు మాత్రమే ప్రజల స్వాధీనము చేసినట్లు మిగిలినవాని నన్నిటినిగూడ, ద్వారలోనే పంచాయతీల స్వాధీనము చేయుదురని, ప్రజలకు ప్రభుత్వమువారికి నిట్లుభయలభును లాభకరముగనే వానిని ప్రజలు కాపాడగల రని నా నమ్మకము. ఇదియుగాక కొన్నిచోట్ల గ్రామమునకు మిక్కిలి సమీపముకల రిజర్వు నిర్బంధము కలిగించియున్నందున ఈ తాలూకాలలోని కొన్ని గ్రామముల ప్రజలకు ఇబ్బందులు కలుగుచున్నట్లు కానవచ్చుచున్నది. బట్టపాలపురం రిజర్వు అను దానివలన గవర్న మెంటువారికి లాభము లేకపోగా చుట్టునుండు రంగసముద్రము, పెద్దపాళెము, భత్తలపురము అను గ్రామనివాసులకు చాల చిక్కులు గలిగించుచున్నది. కావున నిట్టివారి దొంగించి దొరతనమువారు ప్రజలకు హాయికలుగజేయుదు రని నమ్ముచున్నాను.

మనము చేయవలసిన పని

పల్లెటూళ్లలో మనము మొదట జేయవలసిన పని మనపార్టీలను, కక్షలను, మనివేయుట. సాధారణముగఁజెనఁగు దేశమునందు బ్రతిగ్రామములో రెండు పార్టీలుండును. కరణము గారిది యొక పార్టీ, మనసు గారిది యొకపార్టీ. లేదా చిన్న కరణము గారికొక పక్షము వహించిన, పెద్దకరణముగొక పక్షము వహించెదరు. ఈ లాగున గ్రామములలో గక్షలు పెరిగి, వీరుకోర్కకుఁ దిరుగుచు గాలముగడిపి గ్రామములలో గలవరములు పుట్టించెదరు. కొంచెము స్థితిపరులయినరెడ్డభగముగూడ నీమాగ్రముననే వ్యయమగుచుండును. కావున నోధునికు లారా! ఈపార్టీ వ్యవహారములను మని మీ తెలివి తేటలను ధనమును, మీ గ్రామాభివృద్ధికి వ్యయపఱిచెదరేని మీరును, మీ గ్రామస్థులును భాగపతులయగాక, దేశాభివృద్ధికి నొకసోపానము కట్టినవారగుదురు.

మీరు చేయవలసిన పనులలో మీ గ్రామములోని నివిలు వ్యవహారములు మీ గ్రామమునకు వెలుపలకు వీలయినంతవఱకు బోనీయకుండుట. మొదటనే వీరదియైన మనదేశపురజ లీకోర్క వ్యవహారములతో మఱింతవీరవా రగుచున్నారు. మీ గ్రామములోనే ముగ్గురు పెద్దమనుష్యులను ఎన్నుకొని వారు చెప్పినట్లు వినినయెడల, ధనవ్యయము తక్కువ యగును, వ్యవహారము త్వరలోనే తేలును, శ్రమయుఁ దప్పను. ఒక గ్రామమునందలివారు స్నేహముచేతనో, ద్వేషముచేతనో న్యాయము చెప్పరని తోచిన పక్షమున, రెండుగ్రామములవా రొకయూరి పంచాయతీలు మఱియొకరు చెప్పనట్లేర్పాటుచేసికొనవచ్చును. తాలూకాలోని గ్రామము లన్నియు నీవిధమునపరస్పరాభియోగ నిర్ణయ విధానమును ఏర్పాటుచుకొనవచ్చును. దొరతనమువారు గ్రామపంచాయతీ లేర్పఱిచి, వానికి నన్ని హక్కులిచ్చునఱకు నెదురుమాడనక్కఱలేదు.

పరపతిసంఘము

మీలోమీరు చేయవలసినకార్యములలో పరపతిసంఘముల స్థాపించిమీలో వీరవారయిన రైతులకు సులభమైనవడ్డకి నప్పిచ్చి, వారిని సామాకారుల బాధనుండి తొలగించుట. ఇంతయికాదు. వ్యవసాయాభివృద్ధికై మీలోగొండఱు నూతనమాగ్రములను నేర్పుకొని మీ సోదరులకు నేర్పవలెను. ఇంగ్లండు మొదలయిన దేశములలో వ్యవసాయము మిక్కిలి యభివృద్ధియైయున్నది. అట్టిపద్ధతులను మన కక్షకులు కొంత నఱుకైనను నేర్చుకొననఁగాని. మనదేశమందలి రైతు అన్య దేశమందలి రైతుతో సమానముగ భూమి సారమును లాగలేడు. కోయంబుత్తూరులో ప్రభుత్వమువారికొక వ్యవసాయ కళాశాలఁ బెట్టించియున్నారు. అచ్చటచ్చట పరిశోధక శ్రేష్ఠులు గూడ నుంచియున్నారు. రైతుల తుమారులకు నచ్చటఁ గొంతవఱకు దేశభాషలో బోధించెద రట. కొందఱు తెలిగల రైతులకుముగ్గురైతులకు లభ్యజీతీయ నూతనమాగ్రములను నేర్పుకొనవలెను. పాశ్చాత్య పద్ధతు లన్నియు మనకుఁ బనికికావు. వానిలో నెట్టి పనికికచ్చునో లేదో పరిశీలనానో యెరుకట్టికై మనదేశపు వ్యవసాయ దారులకుఁ బప్ప ఇతరులకుఁ తెలియదని నాతత్వవ్యయము. పాశ్చాత్య

లకు మన వ్యవసాయ పద్ధతులు చక్కగఁ జెలియవు. కావున మనవారు అరగా మన వ్యవసాయము చక్కగ నెఱింగినవారు, పాశ్చాత్యపద్ధతుల నేర్చి, వానిలో నుపయోగకరములగు వానిఁజెచ్చి, మన పద్ధతులకు లొకనేయవలయును.

విద్యాభివృద్ధి

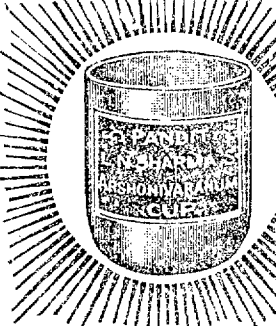
ఈదేశములోని విద్యాభివృద్ధి యంత తృప్తికరముగ లేదని చెప్పవలెను. వేయికి నొక్కరైనను చదువు వచ్చినవాడు లేని సంఘము లేన్ని యొగలవు. ఇట్టి జాతులవారికి నుచితముగ విద్య జెప్పించుటకై సనకుటులంతమ ధనమును వెచ్చింపవలెను. ఇట్టి చిన్నపాఠశాల లేర్పరచునపుడు విద్యాశాఖవారి నియమములఁ బాటించ నక్కరలేదు. ఒక యరుగుమీద, ఒక్కగుడిసెలోఁ జదువు చెప్పినఁ జాలును. వేలకొలది చెచ్చించి యింట్లు కట్టనక్కఱలేదు. ఎ.కే. టీ.లు ప్యాస్ చేసిన గురువు లక్కరలేదు. మన పూర్వకాలపు బడిమఠాలవంటి వారే చాలును. క్రొత్త పద్ధతులతోఁ బనిలేదు. పెద్దబాల పిత్తులు, దాశరథీకేకమును ఉండిన కొద్ది.

ముద్రాశాసనము

సభాగమలారా! మొదట నింతకఠురం జెప్పి నా సంభాషణమునుగించి, సభాకార్యమునకుఁ బ్రారంభింపవలసినదిగా మిమ్ముఁ గోరఁదలచియుంటిని. కాని మొన్నటి సోమ వారమునాడు వైస్రాయిగారు ముద్రణయంత్ర శాసనమును గుఱించి చెప్పిన మాటలవలన దేశమంతయు వైరాళ్యము మగుటఁజూచునందునుగించి కొంచెము చెప్పింది యాసంభాషణమునుగింపలేకున్నాను. ముద్రణశాసన మనునది పత్రికాధిపుల మెదడుట్టుకన్న యొకయూరి. ఇది కొలది దినములలోఁ బోగలదని యిదివఱకు నాశయించెను. ఇప్పుడాయా శ పూర్తిగ నడుగంటినది. ఈశాసన మింక చట్టములలో శాశ్వతపదవిని జెందినదనియే యాసంభాషణముయొక్క సారాంశము. కావునఁ బ్రస్తుతము హిందూదేశమునందు ముద్రణ స్వాతంత్ర్య ప్రక్రమించినదనియే చెప్పవలెను. మరల నది యెప్పుడుదయించునో చెప్పలేము కాని మనము మాత్రము అదైర్య పడఁగూడదు; వైరాళ్యమును వాడఁగూడదు. ప్రభుత్వములవారి యభిప్రాయము లెల్లప్పుడును ఒకవిధముగనే యుండునని గాని, కాలక్రమమున మారవనికాని మనము తలఁపరాదు. లాగ్గు లిటన్ ప్రభువు కాలములో నిట్లే పత్రికాస్వాతంత్ర్య వివాదకరమగు చట్టము పుట్టెను. అప్పుడు దేశభాషలలోని పత్రికల నోర మాత్రము మూయఁబడెను. ఇప్పుడన్ని పత్రికలనోర మూయఁబడినవి. అప్పు డిట్లే పత్రికాధిపులు నిరాశఁజెందిరి. కాని కొలది కాలములోనే మహర్షి రిపన్ వంటి ప్రభువునచ్చి పత్రికలకు మరల స్వాతంత్ర్యమియలేదా? కావున నేను గట్టిగ ఈచట్టము శాశ్వతమని రాయగ్రుద్ది రాజప్రతినిధిగాఁ జెప్పినను, మన మీచట్టమును ఎత్తి వేయించుటకునై ప్రయత్నము చేయుచునే యుండవలెను. రాజకీయోన్నతి గోరువారు నిరాశ మన్న శబ్దము మఱవవలెను.

అత్యుత్తమ ఆయుర్వేద 582

మూలరోగంతక గిన్నె

ఈ గిన్నె యందు మంచి వజ్జిగ చేసి రెండు నిమిషములు వుండనిచ్చి 10 దినములు ప్రాతఃకాలం నందు పుచ్చుకొనిన సమస్త రోగములలోగములు నివారణ యగును. ఇది గాక అత్యుత్తమ, శీత శీధి మలబద్ధకము ఇత్యాది రోగముల తప్పుక పోగొట్టును. ఇందుకు పథ్యములేదు. ఇందు రసాది ధాతువర్గము చేరలేదు. పరిశుద్ధమగు మూలికలచే తయారుచేయబడినది. వెల 5.0.0, తపాలఖర్చు ప్రత్యేకము.

యోగ్యతావ్రతములు

1. సేటు బాలక్యన్ టాకర్ (బాంకర్) సికానిస్
- 7 సం॥ముల మూలము, 2. మెసర్రు హనుమాన్ దాసు మేతా

గారు, వత్సలావీధి, ముచ్చవాబజారు, కలకత్తా, 10 సం॥ముల మూలము, 3. పనిలాల్ జీ శ్రీమాలి గారు, సాకారుపేట, మదరాసు, 11 సం॥ముల మూలము, 4. విప్లవ కె. పి. కృష్ణ మీనన్ గారు, బారిస్టరు, సాలపురము, 5. గోకులదాసుగారు (గుజరాత్) హైదరాబాదు (డక్కను) 10॥ సం॥ముల మూలము, 6. మె॥ ఆరుముగ, కెట్టి గారు, 55, తిరుపతియూరు, పెద్దకాల, మదరాసు. 4 సం॥ముల మూలము. గుణమిచ్చెనని వ్రాసియున్నారు. ఇవిగాక అనేకులను యీ రోగమునుండి విముక్తి చేసివారము. మొదలెట్లు

ఆయుర్వేదభూషణ మండ్లి ఏర్పాటు. శర్మగారు, య. యం. య. పి.

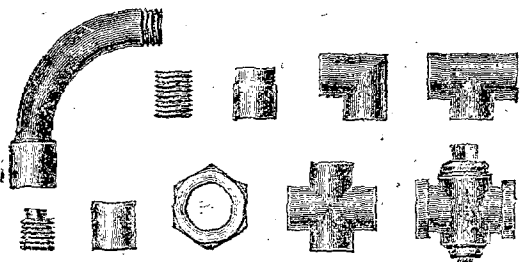
బాలక్యన్ టాకర్ దాసు, 117, వైస్రాయిబారు కడగారు

M. N. HUSSEN & Co.,
Hardware Merchants, Contractors & Commission Agents.
No. 90 ARMENIAN STREET, MADRAS.

కప్పిలు, పేష్టింగు, ప్లమ్మరు బాకులు, బెల్టింగులు వివిధ రకములు మెరుగునూనెలు, క్రొవ్వనూనెలు, ఆసి బల్బును, రబ్బరు సామానులు, మనిలా ఉక్కు తీగదారములు, మిల్లులకు కావలసిన అన్ని సామానులు,

STEWART & LLOYD LTD

వంకుల ఇనుప రేకులు, సాదారేకులు, ఎం.ఎన్. రేకులు, ఉక్కు రేకులు, ఇనుప చువ్వలు, కోణాలు, టీలు.

వంకుల డబ్లియం ఐ. ప్రి. సి. ఐ. గొట్టములు, పిట్టంగులు, ఇత్తడిపిట్ట, స్లాండు కార్లు, జి.ఎం. చక్రపు మూతలు, నుర మేకులు, రివెల్లు, బోల్టులు, నీ మెంటు సున్నులు, బొగ్గుతారు, బొగ్గుపేచీ ఆస్పాల్బి, ప్లాక్ హోం తారు, వర్ణములు, కార్మిషులు.

చారలు, పిక్కినలు, పోకిల్లు, సమ్మెటలు, గొలుసులు, కంసాలిపట్టెడలు పిక్ లెడ్. తగిరిపు రేకులు, తీగ మేకులు, బొక్కెనలు, ముండ్ల తీగలు, సాదా తీగలు, తీగ వలలు. న్యవసాయపు పుటముట్లు, గనుల ఫ్యాక్టరీలకు రైల్వేలకు కావలసిన అన్ని రకముల సామానులు చౌక రేట్లకు దొరకును. విశేషము లింకను తెలియగోరిన మాకు వ్రాయుడు.

విలాసము:—ఎం. ఎన్ హుస్సేన్ ఆండు కో.,

ఇనుప సామానుల అంగడి, నెం. 90 ఆర్మేనియను వీధి,

మద్రాసు.

679

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈ మురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా మియ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుమాలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్కుములోనే ధాతునష్టము కలిగినవారికి హృదయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించును. ఈ సాలామిసిరి మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర కాలము సుఖముగ జీవించును.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్న సలితము మానును, ధాతువు మాత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుదురుకు మానును, బహుమాత్రవ్యాధి మానును, విశేష బలము కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, అకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన పగును. సాలామిసిరి అనునది ఒక జాతిపండు. ఇది కాబూల్, కాందహార్ దేశములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు

ఈ పండును విశేషముగా తినుటవలన నునదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆ దేశమున ఒక మనిషికి గలదు. వై మురబ్బను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాకు 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

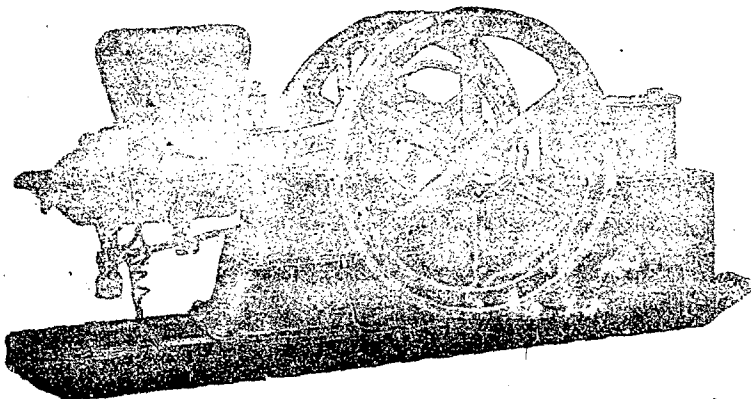
అనుపానపత్రిక పార్కులునో పంపబడును.

15 తులాలు డబ్బీ వెల రూ. 2-0-0.

తవాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరోస్ట్ర, బెంగుళూరు సిటీ.

“ఆమెక్ కో” యంత్రములు కూడ పెట్రోలుతో నడువబడును.

ఈ యంత్రము నడపుటను నీపిల్లవాడు అయిదునిముసములలో నేర్చుకొనగలడు చిన్న యంత్ర సహాయము గావలసినవారికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయింపబడినది. పంపులను, రంపపు యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫేక్టరీలను, అచ్చుయంత్రములను మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అద్భుతముగ నడపగలడు.

వెల అతిసులభము, పనిచేయుచుట కగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 1 1/2 మొదలు 6 బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువారిగా మా నడ్ల ప్లాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును. వెలులు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా క్షేమ వ్రాయుడు.

బెన్టు అండు కంపెని లిమిటెడ్లు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,

పోస్టుబాక్సు నెం. 63 మదరాసు.

327

AMRUTANJAN

BEST INDIAN PAIN BALM.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులను వరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో సహా నీనా 1-కి 0-8-0

తలనొప్పుల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పుల

బారదోలును. వాయువుపోట్ల పోగొట్టును

సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియుంటనుండగినది.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

వనమూలికలచే హిందూదేశమందు

తయారుచేయబడు నుంచుండు.

అమృతాంజనము డి.సి. బొంబయి, అండ్ మదరాసు.

గ్యాల్లీస్ మోటారు పాఠశాల.

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని బాగుచేయ గలుగుటకును తిరిగియదు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో ఏయే భాగములు ఏయేపనులుచేయునో అవి చెడి పోయినపుడు స్వల్పముగాచేయు రిపేరులను యాయంతముల నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ కొరకల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండుమాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటు వారివద్దనుంచి లై సెన్సు యిప్పించిపంపబడును అందులకు ఫీజు 50 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగి వ్రాసులు ఏప్రలు నెల 1 వ తేదీ నుండి ప్రారంభి చును. వ్రాసులో చేరదలచినవిద్యార్థులు ఈ నెల 31 వ తేదీని గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును పొదునూరి విద్యార్థులు తొలినవో రికార్డింగుటకు తావోనూరి చును. ఈక్రింద నుదాహరించువారికి వ్రాసికోవచ్చు.

(41) గ్యాల్లీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

Galley & Co., 249, Broadway, Madras.
Telegraphic Address: "GALLEY" Madras.

మోటారు బస్ నర్సిసు.

ద్రాక్షరామమునండి, } విక్రవోలునండి,
విక్రవోలునకును, } ద్రాక్షరామమునకును.

ఇందువలన సమస్తమైన జనులకు తెలియ పరచడ మేమనగా విక్రవోలు స్టేషను నుండి ద్రాక్షరామమునకును, ద్రాక్షరామము నుండి విక్రవోలు స్టేషనునకు పోవుటకును ప్రయాణికు లను ప్రతి రైలునకు తగు సమయములలో చేర్చే లాగున మోటారుబస్సు తగు సులభమైన రేట్లలో నడపించుటకు యేర్పాటుచేయడ మైనది.

696 ఇంగ్లీషు సైకిల్ అండు మోటారు ఇంజనీరింగు కంపెని, కాకినాడ.

మలబద్ధమునకు మంచిమందు.
క రో లా.

వాసనలేకు, ఏరుచిలేకు,
నవబద్ధము, పులితేపుగాదు,
భేదముగాదు, దీక్షలు కాతగిన
కాల ప్రవృత్తి నునాయాసము
గ అయ్యేలాగున ర్భగోధన
గావించును.

శీ పాను, 1 పాను సీసాలు
సీసా 1-కి వెల
2-8-0, 4-0-0.

శ్రే జ రు గా రి
లీవరు టానిక్.

వైత్యమునకు మంచిమందు.
రోగులకు సంధించు తల
నొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన కార్య
మువలన గలుగు బాధలకును,
అలవతికును, ఆకలిబాధకును,
వికాసవిహీనతకును అరోచిత
కును, తల తిరుగులకును, నిదు
గునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.
సీసా వెల రు. 1-8-0.

కుల్ హ ట్టి.

ఎరుపుగా నున్నను నెరసి
నను వెంట్రుకలను తక్షణమే
మినమివలాడు నెరుపుగా గాని
గోధుమరంగుగా గాని మార్పు
గలదు. స దో ష లి త ము
శాశ్వతము.
ఈ సోల్యూషన్ వై వెల్టె 1-8
రు. 2-0-0.

W. E. SMITH & Co., Ltd,
Pharmaceutical Chemists &
Druggists, Mount Road,
MADRAS.

డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండుకో.,
(లిమిటెడ్),
మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
మదరాసు

మందులు గోరునప్పుడు యీపత్రిక వేరు నుదాహరించ గోరెదము
368

పో యి లై వ్

ఎండకు అగ్నికి గాలికి చెడకుండునట్లు ఆస్ట్రేస్టానుతోను సిమెంటుతోను బాగా
నొక్కి చేయబడిన యింటికప్పు.

తుత్తునాగము పూత పూయబడిన ఇరుపరేకు కన్నను దేశీయ కప్పువెంకుల కన్నను
చాలకాల ముండునది. ప్రత్యేకముగా హిందువుల యిండ్లకొరకు, హిందూ దేశము నిమిత్తమే
తయారు చేయబడిన కప్పు.

దక్షిణహిందూస్థానమునకు సోలు ఏజెంట్లు:—

ది సౌత్ ఇండియన్ ఎక్స్ పోర్టు కంపెనీ, లిమిటెడ్

తపాలుపెట్టె నెం. 37 రు, మద్రాసు.

ఉత్తరస్కాంతులనుండియును కాకినాడనుండియును విషయములను తెలియగోరువారు
ఈ క్రిందివారికి వ్రాయవలయును:—

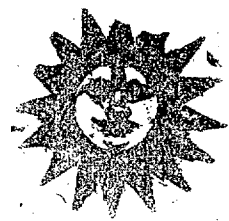
ఎన్. హోషాంగు బ్రదర్స్, మిషన్ బిల్డింగ్స్

వి కా ఖ న ట్ట ణ ము.

661

కుంకుమపువ్వు

నో
నో
నో
నో
నో
నో
నో
నో
నో
నో

నో
నో
నో
నో
నో
నో
నో
నో
నో
నో

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమారునను
గమనింపును. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎన్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(53) 21. హమ్మంబీధి, బొంబాయి.

301 పాళ్ళపు వేంకటాచల 594

పండితులచేరి సిద్ధాంతములు.

లోకామయవార కస్తూరిమాత్రల నిప్పుడైనను
పరికింపును.

యోగ్యతాపత్రములు.

మ॥ రా॥ డాక్టర్ ప్రభాకర్ ఫెలో ఆయుర్వేదిక్
యునివర్సిటీ, గ్రాజుయేట్. ఎన్. జె. ఇన్స్టిట్యూట్,
లండన్ కన్వల్స్ టెంట్రి ఎగియర్ వేన్. నం. 2. బొంబై,
వీరు వ్రాసినది. తమ “లోకామయవార కస్తూరి మాత్ర”లను,
ఉపయోగించుటవలన, శ్వాసోచ్ఛ్వాసముల వ్యత్యాసము,
అజీర్ణము, మలబద్ధము, ప్రక్కనొప్పి, కడుపునొప్పి, ఆవా
కజ్వరము, పిత్తసంబంధరోగము, బిడ్డల యెముకనాతముల
న్నియు, గుణుయ్యెను, తమవద్దకు ప్రతిదినము వచ్చురోగు
లకు, నీకస్తూరి మాత్రలనే, స్వదేశీ వైద్యులు ముఖ్యముగా
నీయవలయు నని శిఫారసు చేయుచున్నాను.

మ॥ రా॥ పి-ఎస్-ఆయ్యకరావ్, సీనియర్ సర్జన్,
స్యానిటరీ కమిషనర్, మైసూరు గవర్న మెంట్; వీరు వ్రాసి
నది. “లోకామయవార కస్తూరి మాత్ర”లను నే నుపయోగించి
యున్నాను.

పండితులు వారిచే సత్రికయందు ప్రచురపరచినట్లే
ఆనేకోత్కృష్టమగు, గుణాచలను ఈమాత్రలు గలిగి యున్న
వని నేనుచెప్పట కానందభరితుడనగుచున్నాను.

వైద్యశాలలో ననేకవిధము లగునట్టియు నుపయోగక
రములగు కిర్నాటక మూలికలసాండియ యావధములను
తయారు చేయుచుందురు.”

అనుపానపత్రము, ప్రతిసీసాతో గూడి
యందును. 260మాత్రలున్న సీసా 4 అణాలు,
మాత్రమే.

6 సీసాల నాకసారి తెప్పించి కొనిన
టపాల ఖర్చుతోచేరి రు 1-8-0
12. సీసాలాకసారి కొనిన 2-12-0
25. సీసాలాకసారి కొనిన 5-0-0
సమస్తరోగములకు మావద్ద ఆయుర్వే
దీయ సిద్ధాంతములు దొరకును.

విలాసము:—

శ్రీ సీతా గాఢున వైద్యశాల, మైసూరు.

పోర్టు ట్యూరింగు మోటారు బండి.

(572)

5 గురు కూర్చుండుటకు తగినబండి. రు. 3300

హుడ్డొకదా, ముందు ఎలక్ట్రిక్ లైట్లములు, గ్లియోజిక్ కొమ్ము, గాలి తేర, స్టీప్నీ చక్రము, మైరును ఇతర పనిముట్లు అన్నియు గలవు.

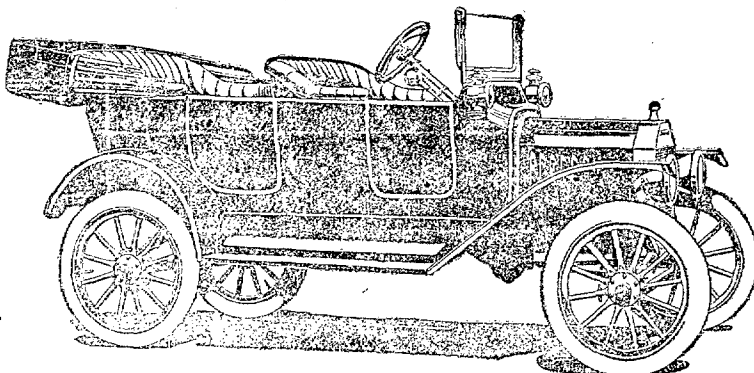
ఫోర్టుకారును కొనుడు; ఏలనన, ఎకరికై
నను ఎచ్చటనున్నను, స్థితియందున్నను
చక్కగ పనిచేయును. ప్రత్యేకములగు సామా
నాలతో మోటారు కారుల తయారు చేయుట
నా శుక్లందొక పనివాండ్రచే తయారుచేయ
బడినది. టెన్ మిక్కిలి దిట్టమయినది. తేలిక
అగుట నా వలన వ్యయములు తక్కువలో
తక్కువ కాగను.

లక్షాన్ని మిక్కిలి ప్రత్యేకములయిన సా
మానాలతో తయారుచేసి, బెనాడియం ఈక్కు
ఉష్ణమునువలె, ఫోర్టుమాన్సు, మిగుల

ప్రపంచమంతటను పనిచేయుచు గ్లొవెనకారులకు కంటోవముగలిగించు మోటారుకారు ఇదియే. ఏదేశమున ప్రయాణము చేసినను చేయుదురుగాక ఫోర్టును కొనుడు.
ఫోర్టుకారును, స్టీప్నీ చక్రము మైరుతో సహా. రు 3300 - వైద్యశాలకు మోటారు కారులతో ఇప్పుడే వచ్చినది. మీకు వలయుకారులకు ఇప్పుడే ఆర్డరు వ్రాయు
చుడు. ఫోర్టు లక్షాభంగము కలుగగలదు. వ్రాయునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరు నడపారించుడు.

Oakes & Co., Ltd, Madras.

ఓక్స్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, మదరాసు.

దిట్టమయినది. అయినను బహుదనందు దొరు
కగల ఉక్కులో మిక్కిలి తేలికయిన ఉక్కు
కావున అధిక వ్యయచయినది.

ప్రపంచములో వాడుకలోనున్న మో
టారుకారులలో ఫోర్టుకారులు సగమున్నవి.
ప్రపంచములోని మహాజనులు యీబండిని ఉప
యోగించి చూచి ప్రత్యేకమయినదని రుజువు
చేసిరి. ఇతర మోటారుకారులవలె గాక దీని
వై వ్యయపరచుబద్ధ భవమునందలి ప్రతిరూ
పాయికని తగిన మోటారుపనిని చేయించు
కొననగును.